زانا خراپەکان بناسە

٢٩ - ذو الحجة - ١٤٤٧ ک

بەشی سێهەم

نووسەر : ماموستا ئوسامە تەوحیدی شارەزووری

قال رسولُ اللّٰه صلي اللّٰه عليه وسلمِ

ترسناكترين شــت

كـه من ليى بتـرسـم

لەسەر ئوممەتەکـەم

پێشەوا و مەلايانى گومڕاو گومڕاكـارن

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله القوي المتين والصلاة والسلام على مَن بُعِث بالسيف رحمة للعالمين أما بعد

برايان و خوشكانی ئەهلی تەوحيد ـم چەند ئامۆژگارييەک ئـەبێ بوترێت وە بزانن ئايە ئێوە دين لە کێ وەرئەگرن وە کێ بە ئەهلی حەق بێژ ئەزانن و کێ بە ئەهلی بيدع دەزانن (کەبە هەواو ئارەزووی خۆيان تەفسيری ئايەتەکانی الله تعالی دەکەن وە بە ئارەزووی خۆيان خەڵکی گومڕا ئەکەن) بۆيە بە شوێن کەوتنی دۆزينەوەی حەق لە حەق بێژان (کەبە بێ يەک لادانيش لە قورئان و سوننەت پەيامی الله تعالی بە حەق ئەگەيێن) ئەمە ديسان فێرمان ئەکات ئەهلی باطل و بيدع بناسين وە خۆمانی لێ بپارێزين بەڕاستی هيچ عـوزرێکتان نابێت لە دواڕۆژ چوونکە بە ڕاستی الله تعالی ڕێگای حەق وهيدايەتی لە باطڵ جيا کردۆتەوە.

قال الله تبارك وتعالى : { كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِن بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ } [غافر: 5]

واتـا؛ پێش قـوڕەيش خەڵکێکی زۆر بە تايبەت گەلی نوح و ئەو گـرووپانـەش کـە لە دوای ئەوان هاتن هـەموويـان ململانێيان کـرد لە دژی پێغەمبەرە کـانيان و دژی بانگەوازەکەيـان وەستانەوە وە هەر ئومەتێ لەو ئومـەتانە هەم و غەمـی ئەوە بـوە خراپە بکەن بەرامـبەر پەيامبەرەکەيـان يان بيگرن و يان بيکوژن وە بۆ سڕينەوەی هەق و ڕاستی لە پێش چاوی خەڵـکيدا دەستيان دايە دەمە قاڵێ و شەڕە قسەو مناقـشەی باتڵ لەگەڵ پەيامبەرەکەياندا تا هەق لە بن بێنن و ناهەق سەربخەن ئينجا منيش هەر يەکەيان بە جۆرە سزايەک تورەيـم لێگرتن و فەوتاندنم جـا ئايا تۆڵە و سزای من چۆن بـــوو بۆيان ؟!

بـەڵێ بەدرێژای مێژووی نەوەکـانی ئادەم ئەهلی بەتاڵ دژی پێغەمبەران وشـوێنکەوتوانی وەستاونەتەوە جـارێ بە پڕوپاگەندە وەک وتنی فـلان پێغەمبەر ساحيرە يان کاهنە يـان شێتە وە ناشـرين کردنی شـوێنکەوتوانی پێغەمبەران بەدەيـەها تۆمـەت تاخەڵکيـان لێ دووربخەنەوە لە ڕۆژگاری ئەمڕۆشـدا دووژمنانی بانگەوازی ئيسـلام هەريـەکەو بەجۆرێ گومان دروستەکـات لەسەر ڕێگا ڕاستەکەی ئيسـلام خەڵکـانێک لەبەرگی بێ دينيەوە دژايەتی ئيسـلام ئـەکەن خەڵکـانێکی تر لەژێر پەردەی ئيسـلام خۆيان حەشـارياوە بەڵام لەعەقيدەی ڕاستەقينەی ئيسـلام ئـەيەن.

زانا خراپەکانی

سەردەم بناسە

بەسەرهاتی نێوان ابن علیه و ئیمامی ابن مبارک سەرنج بەن گەر سەلەف ئاوا توندبونە لەگەڵ گەورە ئیمامێک کاتێک پۆست وپایەی وەرگرتوە لەدەسەڵاتداری ئەو سەردەمە کەدەسەڵاتێکی ئیسلامیش بوە بەڵام هەنێ ستەم لەناو دەسەڵاتەکەیان هەبوە ئەی ئەگەر بەناو زاناکانی ئەمڕۆیان بینیابایە کەبون بەپاشکۆ و کلکی دەسەڵات ی عەلمانی ئاخۆ چیان پێ ئەوتن ؟ ئاخۆ ئەیان وت ئەمانە زانای ئومەتن ودینیان لێ وەربگرن ؟!

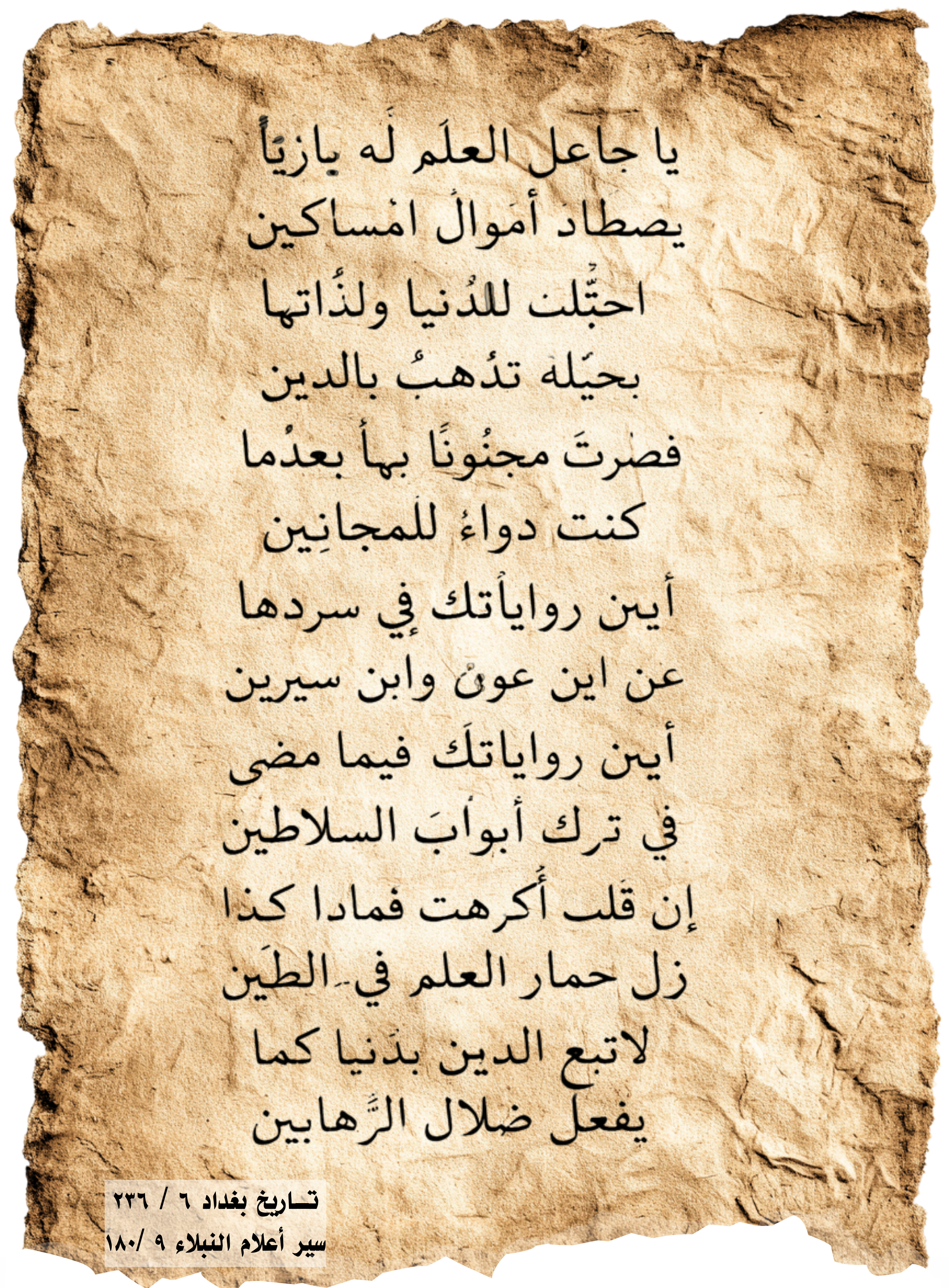
سەرەتا پێش ئەوەی چیرۆکەکە بگێڕمەوە بزانین ابن علیه کێ بوە

ئیمام ی الذهب ی ئەفەرموێت : إسماعیل بن إبراهیم بن مقسم الإمام العلامة الحافظ أبو بشر الأسدي بەدری کوفی ناسراوە بە ابن علیه (علیه ناوی دایکی بوە) لەساڵ ی 110 ی کۆچیدا لەدایکبوە ، ئیمام ی الذهب ی لەبارەیەوە فەرموویەت ی : فەقیهـ و پێشەوا و موفت ی بوو یەکێک بوو لەپێشەوایان ی فەرموودە أبو داود السجستاني ئەیفەرموو هیچ یەکێک نیە لەفەرموودەناسان ئیلا هەڵەی کردووە تەنها اسماعیل ابن علیه و بشری کوڕی المفضل

نەبێت یونس بن بکیر ئەیفەرموو بیستم لە شعبة ئەیفەرموو إسماعیل ابن علیة سید المحدثین ابن علیه سەرداروگەورەی فەرموودەناسانە.

ئیمام الذهبي عبيد الله العيشي گێڕاویەتیەوە کە حمادان بۆی گێڕاینەوە کەوا عبدالله ی کوڕی مبارک بازرگان ی ئەکرد و ئەیفەرموو گەر لەبەر پێنج کەس نەبایە بازرگانیم نەئەکرد هەردوو سوفیانە (سوفیان کوڕیی عیینە و سوفیان ثوری) وفضیل ی کوڕی عیاض وابن سماك و ابن علیه لە پارەی بازرگانیەکەی پارەی بۆ ئەناردن ئەوەبوو ساڵێکیان ابن مبارك هات و پێی وترا ابن علیه پۆست ی قەزاوەت (دادوەری وەرگرتوە) ابن مبارک نەڕۆشت بۆ لای و هاوکاریشی بۆ نەنارد ئەوەبوو ابن علیه خۆی هات و خۆی گەیاند بە ابن مبارک بەڵام ابن مبارک ئاوڕی بۆ نەیایەوە و ڕۆشت بۆ ڕۆژی دوواتر ابن علیە نامەیەکی نوسی و ناردی بۆ ابن مبارک و نوسی بووی من چاوەڕوان ی چاکەی تۆ بووم و هاتم بۆلات کەچی قسەت لەگەڵ نەکردم ئایا چیت لێ بینیوم ؟

ئیمامی عبدالله ی کــــــوڕی مبارک وەڵامی یاوەبــەنامەیەک و بـــۆی نوسی

يا جاعلَ العلمِ لَه بازِيًا
يصطادُ أموالَ المساكين
احتَلتَ للدُنيا ولذَّاتها
بحيلَة تذهبُ بالدين
فصرتَ مجنُونًا بها بعدَما
كنتَ دواءً للمجانين
أين رواياتُك في سردها
عن ابن عونٍ وابن سيرين
أين رواياتُك فيما مضى
في ترك أبوابَ السلاطين
إن قلت أُكرهتُ فماذا كذا
زل حمارُ العلم في الطين
لاتبع الدين بدُنيا كما
يفعل ضلالُ الرَّهابين
تاريخ بغداد ٦ / ٢٣٦
سير أعلام النبلاء ٩ /١٨٠

واتــا : ئەی ئـەوکەسـەی زانستت کردوە بە بازێک بۆ ڕاوکردنی مــاڵی هـەژار و نەدارێـک بۆ دوونیـا و چێژەکـان ی دینت یا لە کـەنارێـک (واتا بۆ دوونیا و خۆشیەکان ی فێڵێکت کرد کە دینەکەتت لە ناوبەرێت) پێشـتر تۆ دەرمان ی شێتەکان بویت ئێستاش خۆت بوی بە شەیدا و شێتی شارێک کوا گێڕانەوەکـانت لە کاتی گێڕانەوەدا لە ابن عەون وابن سیرین وەک کردارێک کوا ڕیوایەتەکان ی پێشترت لە وازهێنان لە دەرگای دەسەڵاتدارێـک گەربڵێی ناچارکـرام کەواتا بۆچی کەری زانست لە قوڕ چەقی بە بارێک دین مەفرۆشە بە دوونیا وەک ئەوەی ڕاهیبێکی گومڕا ئەیفرۆشێ بۆکارێک .

ئەی ئەبێت ابن مـبارک زیندووبـایە و کەرەکـان ی زانست ی سەردەم ی بینی بایە هەڵوێسـت ی چۆن بایـە ئـــاخۆ ئەیفەرموو : هـــەیئەی گەورە زانـــایان یـان ناوی ئەبردن بەهەئیەی گوێدرێژەکـان ی دەسەڵات و ساحیرەکـان ی دەسەڵات .

بەڕاسـت ی بەلعام ی کوڕی باعورا لەناوگەلـەکەی خۆیدا نەفرەت لێکراوتربـوو (کەزانای گەلەکەی خۆی بـوو) وە لەموسەیلەمە نەفرەتلێکراوتر ڕەجالی کوڕی عنفوە (کە زانای موسەیلەمە بوو) بەڕاسـتی هەریـەکێک لەمانە زیانی زیاترە بۆ ئیسـلام و موسڵمـانان لە زۆرێـک لەوانەی ئێوە گومـانیان پێ ئەبەن سا والله کـاتی ئەوە هاتوە ئەو کەلە سەرانە لەت بکرێن کـات ی ئەوە هاتوە ئەو نەفسانە بکوژێندرێنەوە کاتی ئەوە هـاتوە کەوا ئەو زمانانە بقرتێنرێن شێخ ابو حسن ی مهاجر تقبله الله : لێرەدا شـێخ تقبله الله باس لـەوە ئەکـات زانایان ی خراپەکار لە خودی طاغوتەکان مەترسیدارترن بـۆ ئیسـلام و موسڵمانان لەوانـەیە هەنێک واگومان بەرن طاغوت و چەکدارەکانی زیانیان زیـاترە بۆ ئیسـلام وموسـڵمـانان بـەڵام شـێخ ئەو تێگەشتنە هەڵەیـە ڕاست ئەکاتەوە کـەوا زانایانی خراپەکار و بەردەگای طاغوت مەترسیدارترن و نەفرەت لێکراوترن لە کافرەکانی تر کوشـتنی ئەوان لە پێشتر و جەخت لێـکراوتـرە وەک شێخ ئەفەرموێت ئیتر کـاتی ئەوە هاتوە سەرەکـانیان بە فیشـەکێ گەرم لەت بکرێت یان ملیان بە چەقۆیـەکی تیژ کەرت بکرێت وزمـانیـان و جەستەیـان لەکاربخرێت و دڵیان لەلێـدان بوەستێنرێت چونکـە بەلعام نمونـەی زانای خراپ بـوو کە علمێـکی زۆری پێ بـوو تەنانەت دووعاکان ی هەمووی قبوڵ ئەبوون کـاتێ لەبەر دوونیا پشتگیری دووژمنانی کرد الله تعالی بەسەگ ناوی برد ابن عنفوە یـەکێک بوو لەوانەی ببو بە موسـڵمـان بەڵام دوواتر شاهێدی درۆی یـا وتی شاهێدم پێغەمبەر محمد ﷺ موسەیلەمەی کـردووە بە هاوبەش لە پێغەمبـەرایەتیدا نمونـەی ئەو دوو جۆرە کـەبەناوی دینەوە شەرعیەت ئەیەن بەمورتەدان وکافرن لەئێستادا هێندە زۆرن لەژماردن نایـەن

لە نێوان ئێمەو هەڵۆ

کێ لە ئێمە

خەواریجە

مەلا هەڵۆ لەگەڵ ڕەوەزی احمد شاە:
ئەندامی یەکەتی پەرلەمانی کوردستان

هەڵۆ لە ووتارێکیدا ئەڵێت کێشەی خەواریجەکان ئەوەیە بە لازمی کردار تەکفیرت ئەکەن بۆ نمونە شتێک خۆی کوفر نیە بەڵام ئەوان مانای کوفری ئەیەنە پاڵت بۆ نمونە ئەڵێن ئەوە هەڵۆمان بینی لەگەڵ فڵانە کافر کەواتا هەڵۆش کافرە یان ئەگەر موسایان بینی بایە خۆی ئەکات بەماڵی فیرعەونا ئەیانوت بابە موساش پیاوی فیرعەونە

هەرلەوقسانەی خۆی ڕەدی خۆی ئەیەمەوە

عبداللطیف هەفتەیە پێش ئێستا خۆی بەراورد کرد بەموسا علیه السلام کاتێ لێیان پرسی بۆچی لەگەڵ بەرپرسان دەرئەکەویت هەڵۆش بەدوای عبداللطیف خۆی بەراورد کرد بە موسا عَلَيْهِ السَّلَامُ چونکە هەڵۆ لەگەڵ پەرلەمانتارێکی یەکێتی دەرکەوت وباوەشیان بەیەکتریدا یەکتر و خۆشەویستیان بۆ یەکتری دەربڕی و بەڕووی یەکتری پێکەنین

جا بابزانین هەڵۆ بەراورد بکەین بە ڕۆشتنەکەی موسا بۆ لای فیرعەون

فیرعەون لەناوگەلەکەی خۆی بەوەناساندبوو کە خوای خەڵکی میصرە فەرزی کردبوە سەرخەڵکی کە فیرعەون بەخوای خۆیان بانگ بکەن وەک لە قورئان باسکراوە الله ئەفەرموێت کە فیرعەون ئەیگوت : { وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرِي } [القصص : ٣٨] فیرعەون وتی ئەی خەڵکینە جگە لەخۆم هیچ خوایەکی ترنیە بۆئێوە .

بەڵام کاتێ موسا ڕۆشت بۆلای فیرعەون یەکەم شت فیرعەونی بەوناوەوە بانگ کرد ناوی خوایەتی لێ داماڵی ولوتی فیرعەونی شکاند لەبەردەم گەلەکەی وبەفیرعەونی فەرموو : { وَقَالَ مُوسَىٰ يَا فِرْعَوْنُ إِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ } [الأعراف : ١٠٤] موسا فەرمووی ئەی فیرعەون من نێردراوی پەروەردگاری جیهانیانم.

کەواتا موسا بوێرانە بەناوە ناسراوەکەی ناوی فیرعەونی هێنا و پێی فەرموو پەروەردگاری من هەقە کەواتـا یەکەم شت موسا ڕونیکردەوە کە فیرعەون تۆ باطلی ـ والله هەقە

پـاشان موسا عَلَيْهِ السَّلَامُ اثباتی هەقیقەتی پەیامەکەی بۆ موسا ئەکـات وە دوواتر فەرمان ئەکات بەسەر فیرعەون بۆئەوەی بەنی اسرائیل ئازاد بکات لەکۆیلایەتی ولەگەڵ موسـا بیانێرێت : { قَدْ جِئْتُكُم بِبَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَائِيلَ } [الأعراف : ١٠٥]

دەسا وا لە پەروەردگارتانەوە بە بەڵگەیەکی زۆر ڕوون و ئاشکراوە هاتوومەتە لاتان ئەی فیرعەون! ئـەبێ تۆش بەنی ئیسرائیلییەکانم لە گەڵ بنێریی و لە کۆیلایەتی ئازادیـان کەیت .

کەواتـا موسا نەڕۆشت باوەشێ گەرم بـکات بە فیرعەون و بەڕووی پێ بکەنێت بەڵـکو بە فیرعەون ـ فەرموو تۆ پەرستراوی بەهەق نیت تۆفیرعەون ـ تەنها الله پەرستراوی هەقە و بانگەوازیان ئەکـات بۆ تەوحید دواتر فەرمان بە فیرعەون ئەکات بەنی اسرائیل ڕزگاربکات

بـەڵام کە هەڵۆ ڕۆشت بۆلای پەرلەمانتارەکـە چی کـرد وەک خۆی ئەڵێت هەموو قسەکانی ئەو مجلسە تۆمارکـراوە ؟ منیش ئەڵێم ئەوقسانەی لەوێ تۆمارکراوە نەمان بینی هەڵـۆ بڵێت ئەی پەرلەمانتارەکەی یـەکێتی تۆ بانگەشەی یاسادانان ئەکەیت یاسادانان کاری الله تعالـی تەوبە بکە لە خۆکاندیدکـردنت و وازبهێنە لە یەکێتی چونکـە ئێوە کـافرن ! وە لەتۆمارەکـە نەهاتوە هەڵۆ وەک موسا بڵێت ئادەی زیندانیە موسڵمانەکـانیش ئازادبکە ! بـەڵکو هەڵۆ باسی پارەبەخشین و ڕەزیلی نەکـردن و قەبر ئەکـات بۆیـان ئاخر ترسان لەقەبر سـودی چیە کەتۆ بەکابرا نەڵێی کارەکـەت شیرک وکوفرە ؟ خۆ کابرای گۆڕپەرست لەقەبر وقیامەت ئەترسێت کەچـی گۆڕئەپەرستێت! بـۆیـە تۆ لەلای هەرکـۆمەڵی بیت ئەبێت پەنجە بخەیتە سـەر ئەوکوفرەی

کەئەوان لەسـەرین بەمە ئەوترێ دەعوەی پێغەمبەران وەکـ ئیمام ـ بخاری ومسلم گێڕاویانەتەوە کاتێ کە پێغەمبەر ﷺ موعاذ ـ نارد بۆیەمەن پێی فەرموو : (إنك تأتي قوما من أهل الكتاب ، فليكن أول ما تدعوهم إليه شهادة أن لا إله إلا الله) واتـا : تۆئەچیت بۆلای گەلێک کەئەهلی کتاب ـن یەکەم شت کە بانگەوازیان ئەکەی بانگەوازیان بکە بۆ وتنی شایەتی ـدان بە لا اله الااللە لە ڕیوایـەتێکدا : یەکەم شت بانگەوازیان بکە بۆبەتاکڕاگرتنی الله تعالی ئـەگەر بەقسەیان کردی ئاگاداریان بکەرەوە کەالله تعالی پێنج نوێژی لەسەر فەرزکردوون لەهەموو شەو ڕۆژێـکدا ئەگەر لەوەش بەقسەیـان کردی پێیان بڵێ الله تعالی زەکاتی لەسەر فەرزکردون لەدەوڵەمەندەکانیان وەرئەگیرێت وئەدرێت بەهەژارەکانیان .

کەواتـا تۆ ئەگـەر ڕاستگۆبویتایە یـەکەمجارئەوەت ڕوونکردایـەتەوە بۆیان کە خۆکاندیدکردن بۆ پەرلەمان و ئەندام بون لە یەکێتی حوکمـەکەی چیـە جاکـە ئەڵێی ناوێرم وناتوانم ئەوا خۆت بەراورد مەکـە بەموسا بـۆیە نا هەڵـۆی نەخوێندەوار باوەشکردنەکەت بەوپەرلەمانتارە و مجلیس ـەگەرمەکەتان بەراورد مەکـە بەبانگەوازەکەی موسا عَلَيْهِ السَّلَامُ

پـاشان هەڵۆ ئەڵێت ئەمە پیشەی خەواریجە کاتێـک کەسێ کوفری نەکـردووە تەفسیرێکی کوفری بۆقسەکەی ئەکـەن وتەکـفیری ئەکەن

منیش ئەڵێم زۆربـاشە وەرە بزانین کێ لەئێمە خەواریجە ئەوەتـا لەو ڤیدۆیـە ئەڵێیت (مەجهولە دەم پیسەکـان پێم ئەڵێن مەلا هەڵۆ تەنازولی کـردووە بۆ ئەو ئافرەتە لەولاشەوە ئەڵێن مەلا هەڵۆ کەوتویـەتی بـرۆ شکاتم لێ بکە ئەمە تحاکم ـ بۆ لای طاغوت کـردووە ئێ وەرە مولحـــید خۆت یەکلا بکەوە ئایا ئێستا من تەنازولم کـردوە

یان تحاكمم كردووه) سەرنج بەن موسڵمانان مەلا هەڵـۆ لەسەر ڕەخنەگـرتن لەخۆی چۆن موسڵمان تەكـفیر ئەكـات وبەمولحید ناوی ئەو موسڵمانانە ئەهێنێت كە بەهەڵۆیان وتوه تۆ تحاكمـت بۆلای طاغوت كـردووه .

ئەپرسـم ئایا قسەی ئەوموسڵمانانە كـوفره كەوایان پێ وتیت تاتۆ تەكـفیریان بكەیت لەسەر ئەوقـسەیە ؟؟ كەواتـا ئێستا دەركەوت تـۆ تەكـفیرئەكەیت لەسەر قسە وتن بەخۆت نەک بەلازم ـی قسە ئەی هەر تۆنەبـووی وتت ئەوەی بە تەوبەكردنەكانی من بڵێت ڕادیۆ سێجار كافره ! ئەی ئەمە تەكـفیرنیە بەلازم ؟ خۆئەوانەی گاڵتە بە تەوبەكەی تۆ ئەكـەن چونكە پێیان وایە لە بەتاڵێـكەوە بۆ بەتاڵێ تر تەوبەت كـردووە كە چی تۆ بەلێـكدانەوەی خۆت لازمێـكی كووفری ئەیەیتە پاڵ قسەكەیـان و تەكـفیریان ئەكەیت كە بەسێ پۆست وەڵامـی ئەم قسەیەشم یایتەوە

كەواتـا ئێستا ڕوونە كە كێ وەک خەواریج بەلازم ـی وتە خەڵک تەكـفیرەكات بەڵكـو تەكفیری تۆ لەلازم دەرچوە یەكێک لەنواقض ـەكانی ئیسلام لای خۆت وتەلەبەكانت قسەوتن وڕەخنەگـرتنە لەخۆت بەڵگەش ڤیدۆكەیە كەدامناوە

پـاشـان ئەوەی تۆ وتت بائەو ئافرەتە بچێت شكاتم لێ بـكات ئەمە بێ منەت بـوونە لەطاغوت نەک تحاكم بێت !

لەوەڵامـا ئەڵێم لە كـوێی شەرع هاتووە هانی خەڵـک بەیت كوفر بـكات وبڵێی ئەمە بێ منەت بونە وشانازیە بۆم! یـانی ئێستا كەسێ بەتۆ بڵێت من قورئان ئەسوتێنم تۆش بڵێی بڕۆ بیسوتێنە ئەمە ئازایەتی وبێ منەتی تۆیـە یان ئەمە بێ منەتی تۆیـە لەتەوحید وئیسـلام ؟؟؟

كاتـێ بەدوژمنەكەت ئەڵێی بڕۆ شكاتم لێ بكە ئەمە تۆ بویت بە هاندەربۆی لە بڕی ئەوەی بڵێی من ناتـرسم لێتان بەڵام من بڕوام بە مەحكمە نیە و بەكوفری ئەزانم و ئامادەی مەحكمەش نابم و مەحكمەش بۆ ژێر پێڵاوەكـانم بشمكوژن دان بە مەحكمە نانێم گەروات وتـبایە ئەمە ئازایەتی و چاونەترسی وبێ منەتی تۆی دەرئەخست بـەلام تۆ هانی ئەیـەی كە كابرا لە ڕێگەی مەحكمەوە كێشەكەی لەگەڵت یـەكلابكاتەوە

ئیمام ـی ابن قیم ئەفەرموێت : الله هەواڵی داوە هەركەس حوكم بباتەوە یان حوكم بگـەڕێنتەوە بۆلای غیری ئەوەی ڕسول الله ﷺ پێی هاتوە ئەوا طاغوتی كردوە بە حـاكم وحوكمی بۆگێڕاوەتەوە وە طاغوتیش هەرشتێكە لە سنوری بەندایەتی دەربچێت لە پەرستن و شوێن كەوتن وگوێڕایەڵی جاطاغوتی هەموو گەلێ ئەوانەن كەحوكمیان بۆلا دەبرێتەوە لەجیاتی الله ورسولەكەی .

(كـەواتاچی خۆت حوكم ببەیتەوە یـان هانی بەرامبەرەكەت بەیت كە حوكم بباتەوە بـۆلای طاغوت بۆ یـەكلابونەوەی كێشەكان ئەمـە تحاكم ـە جاتۆ ئەبـوو لە بڕی ئەوەی بەوكەسانە بڵێی مولحید كـە ئاگادارت ئەكەوە لەو قسەیەت ئەبوو تەوبە بـكەیت كەچـی هاتووی بە مولحید تۆمـەتباریـان ئەكەیت)

الشیخ سلیمان بن عبدالله آل شیخ لەشەرحی كتاب التوحید (تیسیر العزیز الحمید) لەشەرحی ناونیشانی: ﴿ ألم تر إلى الذین یزعمون ...﴾ لە شیكردنەوەی ئەوئایەتە ئەفەرموێت : ئایەتەكە بەڵگەیە لەسەر فەرزبونی وازهێنان لە حوكمبردنەوە بۆ طاغوت كە طاغوت هەرشتێكە لە غیری كتاب وسونەت وە ئەو كەسەشی حوكمی بۆ دەباتەوە باوەڕدارنیە بەڵكو موسڵمانیش نیە).

مەلا هەڵۆ بەدەستی خۆی

ماڵەکەی خۆی ڕووخاند

چونکە دووای ئەم وتەیەی هەڵۆ هەرکەس بۆنی مەنهەجی سەلەف و زانستی کردبێت بۆی ڕوون ئەبێتەوە کەوا چیتر **نابێت زانست لە هەڵۆ وەربگرێت**

هەڵو ویستی پینە و پەڕۆی هەڵە وگومڕای و حاشا و ڕادێوکان ی بکات بەڵام لە ڕاستیدا بەدەست ی خۆی ماڵەکەی خۆی ڕووخاند گەر گریمان هەڵۆ عەقیدە ومەنهەجی لە هەموو ڕوویەکەوە تەواو تەنها ئەم هۆکارە واجب ی ئەکات چیتر دین لە هەڵۆ وەرنەگیرێت جا ئەم قسانە سەرەتا بەقوتابی و شوێنکەوتەکانی ئەڵێم کە خۆیان هەڵواسیوە بە سەلەف ئەگەر دووای ئەم قسانە هێشتا دین و ڕیوایەت و زانست و فەتوا لە هەڵۆی غافڵ وەربگرن کەواتا دەرئەکەوێت ئێوە ناوی سەلەف بەکارئەهێنن بۆ شوێنکەوتنی هەڵۆ نەک شوێنی سەلەف بکەون لە هەقیقەتدا.

خۆ ئەگەردەست بەرداری هەڵۆ بن دوای ئەم قسانەی ئەوا گوومانێکی خێرتان پێ ئەبەین کەمەبەستان شوێنکەوتنی سەلەفە بەڵام بەهەڵە لەمەنهەجی سەلەف تێگەشتون بەڵام ئەگەر دەست بەرداری هەڵۆ نەبن و بەردەوام بن لەوەرگرتنی دین لەهەڵۆی غافڵ ئەوا مانای وایە ئێوە لەسادەترین و سەرەتاترین شتدا شوێن مەنهەجی سەلەف ناکەون چونکە سەلەف بەووناسراون بۆ وەرگرتنی زانست ودین چەندین مەرج ی تونديان داناوە کە ئێستا بەپێی دانپێنانی هەڵۆ خۆی بەزمان و دەنگ و ڕەنگی خۆی ئەساسترین مەرجی لەدەستداوە بەم هۆیەشەوە نابێت چیتر دینی لێ وەربگرن تەنها ئەتوانن زانستی چۆنیەتی شەق وەشاندن ی لێ وەربگرن لەگەڵ کڕینی برنج وشلە لە لە چێشخانەکەی ئەویش بەو بەو مەرجەی خۆی ئاژەڵەکەی سەرنەبڕی بێت ئەما دین بە هیچ جۆرێک نابێت لێی وەربگرن گەر هەڵۆ بەم شێوە ویست ی هەڵە و پەڵەکان ی ڕابردووی پاک بکاتەوە ئەوا بۆ پاکردنەوەی ئەم هەڵەیەی هیچ ڕێگایەک نەماوە تەنها مەگەر بڵێت ئەم ڤیدۆیە بەزیرەکی دەستکرد دروستکراوە کەمەش ڕاست نیە.

دەست پێک **ئیمام ی ابن سيرين رحمه الله ئەفەرموێت :**
(إن هـذا العلم دين فانظروا عمن تأخذون دينكم) واتا :
ئەم زانستە دين ە بزانن دینەکەتان لە کێ وەرئەگرن.

— ئیمام ی الخلال له ابن عباس گێڕاویەتیەوە : { لا تأخذوا العلم إلا ممن تجیزون شهادته } واتـا : زانست وەرمەگرن تەنها لەوکەسـانە نەبێت کەدروستە شاهێدیان لێ وەربگیرێت

— بهز بن أسد فەرموویەتی : (دین الله أحق أن یطلب علیه العدول) دین ی الله تعالی شایستەترە بەوەی بەدووای کەسـانی عەدل (دادپەروەر بگەڕێی بۆی) [الآداب الشرعیة والمنح المرعیة 2/146]

ئایا کەسی دادپەروەر چیـە لە لای زانایـان ؟

ابن صلاح ی شارەزووری رحمه الله تعالی ئەفەرموێت : أجمع جماهیر أئمة الحدیث والفقه علی أنه یشترط فیمن یحتج بروایته أن یکون عدلا ضابطا لما یرویه وتفصیله أن یکون مسلما بالغا عاقلا سالما من أسباب الفسق وخوارم المروءة متیقظا غیر مغفل حافظا إن حدث من حفظه ضابطا لکتابه .

[علوم الحدیث لابن الصلاح الشهرزوری 1/105]

کۆدەنگی جەماوەری پێشەوایان ی فەرموودە وفیقهـ لەسەر ئەوەیە ئەو کەسەی کە گێڕانەوەی ئەکرێت بەبەڵگە کەوا

١- کەسـێکی دادپەروەربێت

٢- وردبێت لە پاراستن ی گێڕانەوەکە (وردەکاری ئەمەش ئەوەیـە ئەبێت کەسـەکە موسڵمـان بێت و باڵغ بێت و عاقڵ بێت و پارێزراوبێت لە هۆکارەکان ی فسق وئەوکارانەی کەوا کەسایەتی مرۆڤ لە کەدارئەکـات)

٣- کەسـێکی بەئاگابێت وغافڵ نەبێت (واتا ئاگای لەو قسانە بێت کەچی ئەڵێت وچی ئەگێڕێتەوە)

٤- لەبـەری بێت کاتێ بەلەبەرکردن ئەیگێڕێتەوە

٥- وە نوسراوی کتێبەکەی پارێزراوبێت کاتێک بەکتێب ئەیگێڕێتەوە.

— کەواتـا بەنەمان ی یەکێک لەم مەرجانە ئەوکەسـە عەدل وضبط لە دەست ئەیـات.

ئیمام ی مالک ی کوڕی ئەنەس فەرمویەت ی : زانست لەچوارکەس وەرناگیرێت بەدەر لەو چوارکەسە زانست وەرئەگیرێت زانسـت وەرنــــاگیرێ لــــە

١- خاوەن هەواو ئارەزوو (بیدعه) کە خەڵـکی بانگ ئەکـات بۆ هەواو ئارەزوو وبیدعەکەی خۆی

٢- کەسـێکی نەفام کە نەفامیـەکەی ئاشکرابکات

٣- کەسێک لە قسەی خەڵکیدا درۆبکات گەرچی تۆمەتباریشی نەکەیت بەوەی درۆ بەدەم پێغەمبەرەوە بکات صلی الله علیه وسلم

٤- پیـاوێک خاوەن فەزڵ و چاکەیـە بەڵام ئاگای لەو قسانەی خۆی نیە ونازانێت چی ئەڵێت .

کەواتـا وای دانێ گریمان هەڵۆ بیدعەش ی نەبێت و نەفام و درۆشـی نەبێت ئەوا بەزمان ی خۆی خاڵ ی چوارەم ی تێدایە.

الخطیب بەسەنەدی گێڕاویەتیەوە لە عطاء ئەویش لە ابن عباس رضي الله عنهما فەرموویـەتی : (لا یُکتب عن الشیخ المُغفَّل) واتـا : زانست ی شێخێک نانوسرێتەوە کە ئاگای لە قسەکان ی خۆی نەبێت.

سخاوی ئەفـەرموێت : فأما شروط أولهما ...فهي أن یکون الراوي (یقظا) بضم القاف وکسرها (و) ذلك بأن (لم یکن مغفلا) لا یمیز الصواب من الخطأ کالنائم والساهي إذ المتصف بها لا یحصل الرکون إلیه ولا تمیل النفس إلی الاعتماد علیه.

واتـا : لە مەرج ی یەکەم ئەوەیە ئەوکەسەی گێڕانەوەی فەرموودە ئەکـات ئەبێت کەسـێک بێت بەئاگا بێت واتـا کەسێکی بێ ئاگانەبێت بەجۆرێک راست وهەڵە لەیـەک جیانەکاتەوە وەک کەسـێک کەخەوتوە یـان کەسێکی خەیاڵ ڕۆشتوو ئەگەر بەم شێوازە بـوو ئەوا متمانەی پێناکـرێت و ئاوڕی بۆنادرێتەوە ونەفس مەیل ی بۆنابێت بەوەی پشت ی پێ ببەسترێت [فتح المغیث للسخاوی 2/4]

ئیمام ی ابن رجب حەنبەلی ئەفەرموێت : (والذي يتبين من عمل الإمام أحمد وكلامه أنه يترك الرواية عن المتهمين والذين غـلـب عليهم الخـــطـأ للغفلة وســـوء الحفظ).

واتــا : ئەوەی ڕوون ئەبێتەوە لەکاری ئیمام ی ئەحمەد و وتەکان ی وازی هێناوە لەگێڕانەوەی ئەوکەسانەی تۆمەتبارن و ئەوانەشەی هەڵە وبێ ئاگای زاڵە بەسەر لەبەرکردنیان. [التنكيل بما في تأنيب الكوثري من الأباطيل عبد الرحمن بن يحيى المعلمي (ت1386هـ)]

هەربـۆیە ڕەحـمـەت ی الله تعالی تان لێ بێت بزانن دین لە کێ وەرئەگـرن ئیمام ی ابن مفلح الحنبلي المقدسي لە (الآداب الشرعية) بابەتێکی داناوە بەناونیشان ی (صفات من يؤخذ عنهم الحديث والدين ومن لا يؤخذ عنهم) سیفات ی ئەوانەی فەرموودەیان لێ وەرئەگیرێت وئەوانەشی لێیان وەرناگیرێت تێدا ئەو وتەیەی ئیمام ی مالکی هێناوە کەفـەرموویەت ی : (اطلب هذا الأمر – العلم - من عند أهله

بەدووای زانست بگەڕێ تەنها لە لای ئەهلی زانست .

هشيم لە مغيرة گێڕاویەتیەوە لە ابراهيم ی النخعي فـەرموویـەتی : (كانوا إذا أتوا الرجل ليأخذوا عنه نظروا إلى سمته وإلـــى صلاته ، وإلـــى حاله ثم يـــأخذون عنه)

واتــا : ئـــەگەر بچونـایە بۆلای کەسێ تــازانست ی لێ وەربگرن سەیری هەڵسوکەوت و نوێژ و حاڵی کەسەکەیان ئەکرد پاشان زانستیان لێ وەرئەگرت .[الآداب الشرعية والمنح المرعية2/146]

پـاشـان هەڵۆ کەتۆحاڵت ئـاوابووە وەهم زاڵ بوە بەسـەرتا چۆن هاتوی دەرست بە خەڵک وتوە و قسەت لە دین کـردووە ئـایا نازانیت ئەم کارەت غەش کردنە لە موسـڵمانان چونکە کەسێک گەر بزانێت بیرو هۆش ی لەژێر کۆنترۆڵ ی خۆی نیە هۆشی لە کۆنترۆڵ ی خۆی دەرئەچێت وبێ ئاگایی لەوتەکانیدا زاڵ ئەبێت بەسەریدا ئەوا نابێت وتار وکۆڕ و مجلیس ببەستێت و وتار بڵێت وتۆماری بکات و بیات بە گوێی موسڵـمـانان لە کاتێـکدا خۆت ئەڵێی بەهۆی ئەو نەخۆشیەوە قسەم کردوە و ئاگاشـم لەخۆم نەبوە ! کەواتا تۆ حاڵت ئـاوایـە بۆچی فێڵ لە دین و لەموسڵمانان ئەکەیت بۆ دەرس و وتارت بۆ خەڵکی ئەیـا لە کاتێـکدا غەفڵەت زاڵە بەسەرتـا ئایا ترسی ئەوەت نەبوو کەوا بە غەفڵەتەوە قسە لە شەرعی الله بکەیت ئەی کـوا ترسـانت لە قسە کردن بەناوی دینەوە ؟؟

مەگەر نەتزانیوە سـەلەف زانستیان لەو کەسە وەرنەگرتوە کە وەهـم زاڵـە بەسەریدا ئـایا تۆ بۆ خیانەتت کرد سەڕەڕای ئەوەی ئەتزان ی وەهم زاڵە بەسـەرت لەگەڵ ئەوەشدا هاتویت باسی دینیت بۆ خەڵکی ئەکـرد ؟ بـەڕاسـتـی ویستت پینەی خۆت بکەیت بەڵام الله تعالـی لەسەر زمانی خۆت زیاتر وزیاتر هەقیقەت ی تۆی دەرخست کە بەزمانی خۆت دانت پێنا کەسێکی غافڵ ی لەگەڵ ئەوەشدا نەوەستایت تاچاک بیتەوە بەردەوام بویت لە قسەکردن بەناو دین ی الله تعالی و خەڵکیت گومڕاکردو بەردەوامیشـی لەسەر ئەم کارەت.

جولـەکە سێ پـلانی داناوە بۆ لێدان لەئیسـلام و ڕووخاندنی یـەکێ لەو پیلانانە خستنی زاناکانی ئیسـلامە جا هەڵۆ بە عەقیدەیەکی تازەی ئەمریکی جولەکەوە هاتوە.

1 بــە تەکفیرکـردنی کــــۆمەڵێ زانا

کەبەدرێژای مێژووی موسڵمانان هیچ زانایەک وهیچ کەسێ لە موسڵمانان ئەو زانایانەیان تەکـفیرنەکـردوە لەژێر هیچ ناوێکدا پـاشان هەڵۆ ئامانجی لەتەکـفیرکـردنی ئەو زانایانە ئەوەیـە کەتەکـفیری ئەو موسڵمانانەش بـکات کەئەو زانایانە تەکـفیرناکـەن لەم ڕێگەیەشەوە ئەگـات بەوەی تەکـفیری دەولە بکات چونکـە ئەو زانایانەی هەڵۆ تەکـفیریان ئەکـات لای دەولە ولای موسڵمانان ئیمـان

— پـاشـان هەڵۆ بەهۆی ئەوەی خۆی جاهیل ونەخوێندەوارە چەند کتێبێکی سـەلەفی خوێندۆتەوە بێ ئاگایە لەکتێبەکانی تری سەلەف بۆیە لەکتێبێک وتەی زانایەک ئەبینێت بەڕەهایی و موتڵەقی ئەو وتەیە وەرئەگـرێت بەڵام هەر خودی ئەو زانایـە لەکتێبێکی تردا وتەکەی خۆی ڕوونکردۆتەوە وتەفسیلی بەوتەکەی خۆیداوە کـە هەڵۆ بە هۆی جاهل بـونی بێ ئاگایـە لە تە فسیلی وتەکانی سـەلەف.

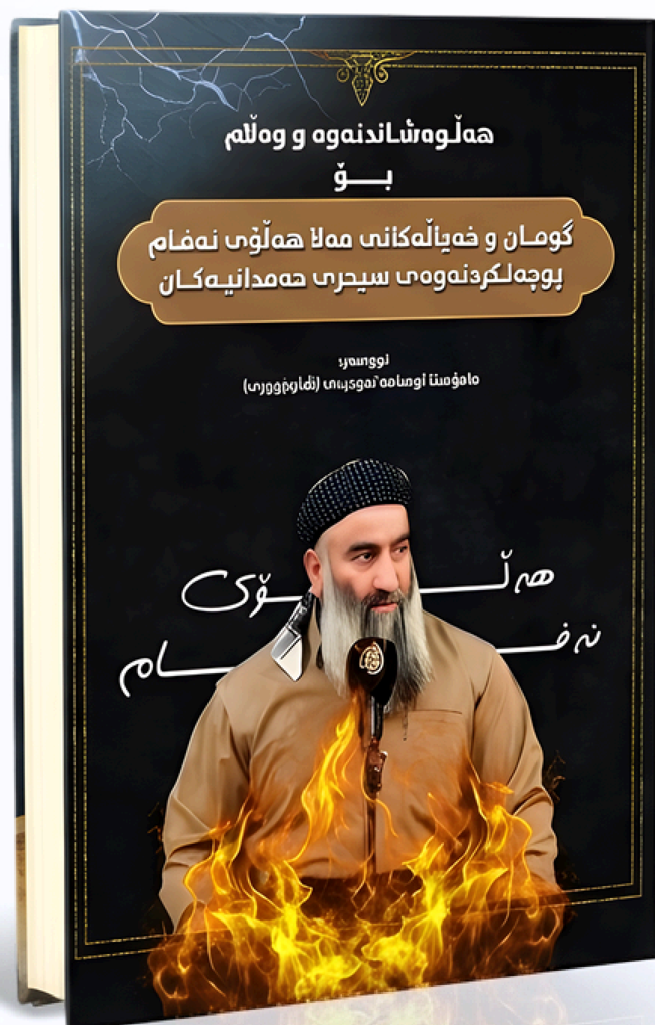
2 پـــوختەیـەک و بــەرچاو ڕوونیـەک

لەم کتێتبەدا جەهل و نەفامی و درۆکانی هەڵۆ هەڵە مەنهەجی و عەقیدەیەکـانی و کارە سیخوڕیـەکانی بۆ دەزگا ئەمنیەکان ڕوون ئەکەینەوە وە ئەمە هێشتا مشتێکە لە خەرمانی جەهل و گومڕایـەکانی هەڵۆ گەر دانیشین بە دیار وتارەکـانی و وەڵامی هەمووی بەینەوە لەوانەیـە بە چوار مجلد کتێب کۆتایی نەیـەت ئەمە تەنها پوختەیـەک وبەرچاو ڕوونیـەکە.

3 ئــامانج لـەم کتێبـە

ئامانج لەم کتێبە ناسینی هەڵۆیە کە مرۆڤێکە لە عەقیدە وفیقهـ و مەنهەج کۆڵەوارە ونەزان وداماوە بـۆیە کەسـێ جاهل و کەسێ هەر ڕۆژەی لەسەر دینێک بێت هـی ئەوە نیە کەدینی لێ وەربگیرێت

— وە لەم کتێبـە ئەوەت بۆدەرکەوێ کە مرۆڤ گەر لەشتێ قسە بکات وپسپۆڕ نەبێت لەوشـتەدا ئاوا توشـی قسەی سەیر وسەمەرە ئەبێت وەک ئەم سەیر وسەمەرانەی بەناو مەلا هەڵ بۆت دەرکـەوێت هەڵۆ چەند بێ ئەدەبە دین ی پاکی ئیسلام بە شەق وەشاندن وجنێوەکـانی ناوهۆڵ یاریەکەی تێکەشتوە

کتێبی :

هەڵـوەشـاندنەوە و وەڵام
بـــــۆ
گومـان و خەیاڵەکانی مەلا هەڵۆی نەفام
پوچەڵـکردنەوەی سیحری حەمدانیـەکـان

تێبینی : کلیک لەسەر بەرگی وێنەکە بکە دەتوانی خوێبەری کتێبەکە ببن

كـوا تەوحيـد ؟ كـوا ئەوتەوحيدەی باستان ئـەكـرد ؟

وەستان بە بێدەنگی و تواضع ملكەچی نواندن عيبادەتێـكە لە نوێژدا شەرعێنراوە ئەبێت مرۆڤ تەنها بە ملكەچيەوە بۆ الله ڕابوەستێت ئەو عيبادەتی وەستان بە ملكەچيەوە تەنها بۆ الله بـكات قال الله تعالى : { وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ } [البَقَرَة : ٢٣٨] هەميشە بە ملكەچيەوە بۆ الله هەستنە سەرپێ هەركەسێ هەستێتە سەر پێ بە ملكەچی نواندنەوە بە تواضع و بێدەنگيەوە ئەوا ئەو عيبادەتەی الله لێی داوای كردووە بە شێوازێكی تر بۆ غەيری الله تعالى ئەنجامی يـاوە

بە عبداللطيف ئەڵێم ئێستا تـۆ لە فەتوا و مەنهەجی شێخەكانی خۆشت لات داوە بەفەتوای ئەوان نەلەگەڵ تەوحيد نەلەگەڵ سونەت يەكناگريتەوە تەنها وتەنها بەوكارەت ئەگەر هيچ كێشەی تريشت نەبێت تەنها بەوكـارەت لای شێخەكانت جاهلی بەتەوحيد وئيسلام نەك پێت بوترێ زانای كوردستان هەر بەمەدا ديارە تۆ لەسەر مەنهەجی شێخەكانی خۆشت نيت بـەڵكو تەنها خۆت داوەتە پاڵ ئەوان ئەگينا جورئەت ناكـەی لەسەر عەقيدەی شێخەكانی خۆشت بڕۆيت ئەوەش فەتوای شێخەكـانی خۆت

عبد العزيز بن عبد الله بن باز و عبد الرزاق عفيفي و عبد الله بن غديان و عبد الله بن قعود ئەڵێن :

ئەوەی هەنێ لە خەڵكـی ئەيكەن لەوەستانێكی دياريكراو بە بێدەنگی وەک سڵاوكردن بۆ شەهيدەكان وەک ڕێزگرتنێ لە ڕوحيان لە بيدعـە و خراپەكاريـەكـانە لە سەردەمـی پێغەمبەر ﷺ و هاوەڵان و سەلەف ـدا شتی وانەبوە وە ئەوكارە لەگەڵ ئادابی تەوحيد و ئيخلاص بۆ الله و بەگەورە ڕاگرتنی الله ـدا يەكناگرێتـەوە بەڵكو هەندێ لە موسڵمانە جاهيلەكان بە دينی ئيسلام شوێن ئەو داهێنراوەی كـافران كەوتن وە چاويان لە كافران كرد لە نەريتە قێزەونيەيان وە زيادەڕەوييكردنيان لەسەركردە و كەسە ديارەكانيان لە زيندوان و مردووان وە پێغەمبەر ﷺ نەهيكردووە لە خۆشوبهاندن پێيان [فتاوى اللجنة الدائمة" (2/427)] والله أعلم .

— كەواتـا ئێستا تۆ بەفەتوای شێخەكانت نەلەگەڵ تەوحيد يەک ئەگريتەوە نەلەگەڵ سونەت بەڵكـو بەفەتوای ئەوان جاهلی بەدينـی ئيسـلام

وەستـان بـۆ گيـانی مردووان و كـوژراوانـانی

ڕێـگەی ديموكـراسييەت

عبداللطیف ـی بـەناو سەلەفـی

کە خۆی بە شوێنکەوتەی سەلەف وبەناو زاناکانی سعودیە ئەزانێت دووجار درۆئـــەکات لـــەگەڵ عەقیدەکەی خۆی

١- خۆی بەشوێنکەوتەی سەلەف ئەزانێت بەڵام ڕافیزە لای سەلەف مورتەدن

٢- خۆی بەشوێنکەوتەی ابن باز وابن عثیمین و فوزان وبەناو زاناکانی تری سعودیە ئەزانێت بەهەمان شێوە ئەوانیش ڕافیزە مورتەدن

٣- تەنانەت بەپێی عەقیدەکەی خۆی کەبریتیە لەتەکفیری موتڵەق تەکفیری موتڵەقی ڕافیزەیش ناکات وەک کۆمەڵ وگروپ تەنها ئەڵێت قسەکەیان کوفرە لەخوارەوە زیاتر ڕوونی ئەکەینەوە جـا ئەم ترسنۆکە لە ترسی ئەوەی حوکمەتی عێراق بەمادەی تیرۆر وتەکفیر فەرمانی دەستگیرکردنی بۆ دەرنەکرێت هاتوە ئابەوشیوە لەگەڵ عەقیدە و زاناکانی خۆشی درۆئەکات و خۆڵ ئەکاتە چاوی خەڵکیش

٤- چەواشەکاریکردن وناوبردنی ڕافیزە بە شیعە (کە عبداللطیف پێیان ئەڵێت شیعە ئەمەش دیسان چەواشەکاریەکی ترە چونکە شیعە بەوانە ئەوترێ کە لایەنگری ئیمام ـی علی بوون و ڕەفزی خیلافەتی ئیمامی ئەبوبکر و عمر و عثمانیان نەئەکرد بەڵام فەزڵی ئیمام ـی علی یان ئەیا بەسەر ئیمام ـی عثمان لە هەمان کاتدا بڕوایان وابوو ئەبو بکر و عمر بەڕێزترینی ئومەتی ئیسلامن لەپاش پێغەمبەر ﷺ.

٥- ئەڵێت تەکفیرکردن کاری قازی شەرعیە .

جا عبداللطیف بەم ڕافیزەکان ئەڵێت شیعە لە کاتێکدا هەرخۆی لەناو قسەکانیدا ئەڵێت کاتێ کەسێ ئەڵێت دایکە عائیشە ناپاکی کردووە ئەڵێین وتەکەی کوفرە ناڵێم فلانی کوڕی فلانی شیعە کـافرە جا سەرنج بەن چۆن ناو لە ڕافیزە ئەنێت بە شیعە لە کاتێکـدا وتمان وشەی شیعە بۆلایەنگرانی ئیمام ـی علی و ئەوانەبەکار هاتوە کە فەزڵی ئیمام ـی علی ئەیەن بەسەر ئیمام ـی عثمان بەڵام ڕافیزە بریتین لەوانەی خۆیان بە شیعەی ئیمام ـی علی ناوئەبەن ڕەفزی خیلافەتی ئیمام ـی ئەبوبکری صدیق و عمر و عثمان ئەکەن وە تانە لە شەرەفی دایکی باوەڕداران ئەیەن وە هاوار لەحسین وعلی ئەکـەن وتەکفیری زۆرینەی هاوەڵان ئەکەن ئەمانە لەلایەن سەلەف و خەلەفەوە تەکفیرکـراون.

حوکمی ڕافیـزە لەلای سـەلەف

— ئیمام ـی مالک ئەفەرموێت : (ئەوەی جنێو ئەیات بەهاوەڵانی پێغەمبەر ﷺ هیچ بەشـێکی نیە لەئیسلام)

[السنة للخلال (2 / 557)]

— ئیمام ـی أحمد بن یونس ئەفەرموێت : (ئەگەر جولەکەیەک وڕافیزەیەک حەیوانێک سەرببڕێت ئەوا سەربڕاوی جولەکەکە ئەخۆم بەڵام سەربڕاوی ڕافیزە کە ناخۆم چونکە مورتەد بونەتەوە لە ئیسلام) [الصارم المسلول ص 570]

— الإمام طلحة بن مصرف (112هـ) دەفەرموێ : (ڕافیضـە ژنیان لێ خوازبێنی ناکرێت وسەربڕاویان ناخورێ چونکە ئەهلی ڕیـدەن) [الإبانة الصغرى لابن بطة]

وتەکان زۆرن بەڵام بە پوختی ئەوەندە بەسە کەتێگەشتین ڕافیزە لەلای سەلەف کافرکراون کەچـی عبداللطیف ئەڵێت نـــاتوانین بڵێین شیعە کـافرن کەمەبەستی ڕافیزەکـانە

پاشان وتەی زاناکـانی عبداللطیف ئایا ئـەوان چی ئەڵێن لــەسەر ڕافیـزە

ابن باز ئەڵێت جواب الشیخ رحمه الله : (هەرکەسـێ ناسرا بەوەی کە ڕافیزەیە سەربڕاوی دەستی ناخوردرێت لەبەرئەوەی کوفری ڕافیزە ئاشکرایە ئال بەیت ـی پێغەمبەر ﷺ ئەپەرستن وەپەیوەستن بە علی وفاطمە و حسن و حسین و هانایان بۆ ئەبەن و نەزریان بۆ ئەکەن هەڵبسن ودانیشن ئەڵێن یا علی) [لقاء مع إخوة في الله ، بەشی یەکەم دەقەی 24 و 18چرکە]

پرسیار لە فەوزان ئەکەن ئەڵێن : هەنێ بانگخوازی ئەهلی سونەت ئەڵێن برا سونە ڕافیزە بران ئایا ئەم وتە دروستە بوترێ؟ لەوەڵامـدا ئەڵێت : (بەڕائەت ئەکەین بۆلای الله لێیان وەبەڕائەت ئەکەین لەوقسەیە ئەوانە برای ئێمە نین والله برای ئێمەنین بەڵکو برای شەیطانن) [وەلەم وتارە دەنگیەش بەناونیشانی (هل عوام الشيعة الروافض كفار؟ للشیخ صالح الفوزان)] ئەڵێت جیاوازی نیە لەنێوان عالم وعەوامی ڕافیزە واز لەم فەلسەفە وئیرجائە بێنن ڕافیزە عالم وعەوامیان کافرن وقورئانیان پێگەیشتوە .

پاشان عبداللطیف تەنانەت تەکفیری موتڵەقی ڕافیزە ناکات واتا ناڵێ ڕافیزە کۆمەڵێکی کافرن بەڵام بۆ تەکفیری تاک تاکیان ئەبێت ئیقامە حوجەیان بکەین بەڵکـو بە موتڵەق و بە موعەیەن بە موسڵمانیان ئەزانێت واتـا ڕافیزە بەشێوەی گشتی بە طائفەیەکی موسڵمان ئەزانێت لە کاتێکدا سەلەف ڕافیزەیان بە طائیفەیەکی ئیسلامی دانەناوە.

السمعاني رحمه الله ئەفەرمووێت : (ئومەت کۆدەنگن لەسەر تەکفیرکردنی ڕافیزە ئیمامیەکان چونکە ئەوان باوەڕیان وایە هاوەڵان گومڕان ونکوڵی لەئیجماعی صحابە دەکەن و شتی پـــڕ و پوچ و بـــەتاڵ ئەیەنە پاڵ صحابە

که گونجاونیه بۆ صحابەکان) [الأنساب (6 / 341)]

ئیمام ی ابن حزم رحمه الله لەبارەی ڕافیضەوە فەرموویەتی : (ڕافیضە لەموسڵمانان نین بەڵکو کۆمەڵێکن کەسەرەتاکەیان لەپاش 25ساڵ لە مردنی پێغەمبەر ﷺ دروست بون) [الفصل في الملل والنحل (2 / 213)]

ئایا کەسێ کە بوەستێ لەتەکفیری ڕافیزە حوکمی چیە؟

شێخ ئیسلام ابن تیمیه دەفەرمویّت : (هەرکەس بڕوای وابێت هاوەڵان لەپاش مردنی پێغەمبەر ﷺ هەڵگەڕاونەتەوە لە ئیسلام ئیلا چەند هاوەڵێک نەبێت کەژمارەیان ناگاتە سیانزە یان پانزە کەس یان بڵێت هەموو هاوەڵان فاسق بون ئەم کەسە گومان لە کوفریدا نیە چونکە چەندین دەقی قورئانی ی بە درۆخستۆتەوە بەڵکو ئەوەشی گومانی هەبێت لەکوفری ئەم جۆرانە دەبێت ئەوکەسەش تەکفیربکرێت وەکو کوفری ئەم کەسەش بە پێویستی زانراوە لە دین) [الصارم (586 " 587)]

أبا بطين لە الدرر السنية 12/72-73 دەفەرموویّت : ئەوکەسەی بانگەشەی ئەوە بکات کەسێ بکەوێتە (هەموو جۆرە) کوفرێکەوە بەهۆی تەئویل واجتهاد یان هەڵە یان چاولێکەری یان بەنەزانی عوزری بۆهەیە ئەوا پێچەوانەی قورئان وسونەت ی کردووە بەئیجماع وبێگومان

شێخ محمد بن عبدالوهاب رحمه الله : (ئەو ڕافیضیەی کەجوێن بەهاوەڵان ئەیا لەنێوان زانایان ڕاجیایی بوە لەسەر تەکفیرکردنی بەڵام گەر باوەڕی پەرستن لەعلی وحوسێن دا دروست بکات کافرە بەئیجماع ئەو سونیەش کە دەوەستێ لە تەکفیرکردنی کافرە) [الدرر النسة ج10/129]

ئایا تەکفیرکردن کاری قازی شەرعیە؟

بێگومان نەخێر تەکفیر حوکمێ شەرعیە واجبە لەسەر هەموو خەڵکی وەکاری قازی بریتیە لە کوشتنی مورتەد نەک تەکفیر تایبەت بێت بەقازی شەرعی

وەلام ی موفتی و زانای نەجد شێخ عبدالله ابا بطين رحمه الله بۆ عبداللطيف ی جەبان لە "الدرر السنية" [10/ 394، 395] ئەفەرمویّت : ئەوقسەیەت کە ئەڵێیت تا ئیقامە حوجە ئەکرێت لەلایەن گەورەی موسڵمانان یان جێگرەکەی واتای قسەکەت ئەوەیە حوجەی ئیسلام قبوڵ ناکرێت تەنها لە ئیمام و جێگرەکەی نەبێت ئەمەش هەڵەیەکی ئابڕووبەرە هیچ زانایەک قسەی وای نەکردووە بەڵکو واجبە لەسەرهەموو کەسێ هەق قبوڵ بکات لەهەرکەسێکەوە هەقی پێ بگات کاری ئیمام یان جێگرەکەی بریتیە لەجێ بەجێکردنی سزاشەرعیەکان و داواکردنی تەوبە لەوکەسانەی شەرع حوکمی کوشتنی بۆ داناون وەک مورتەد لەوڵاتی ئیسلام الشيخ عبدالله ابا بطين دەفەرمویّت : زانایان ڕەحمەتی الله یان لێ بێت مەنهەجی استقامەیان گرتۆتە بەر باسیان کردوە لە باسەکانی حوکمی مورتەد هیچ زانایەک نەیگوتوە ئەگەر کەسێ کوفر بڵێت یان کارێکی کوفری بکات و نەزان بێت ئەوا بەهۆی نەزانیەکیەوە شایەتومانەکەی هەڵناوەشێتەوە وکافرنابێت بەهۆی نەزانیەکەیەوە هیچ زانایەک شتی وای نەوتوە.

— ئەمە ئیجماع ـە کە هیچ زانایەک عوزر بەجەهلی دانەناوە بۆ کوفری گەورەی ئاشکرا

دیسان شێخ لە وەلامی پرسیارێکدا ئەفەرمویّت : ئەوەی کە پرسیارت کردووە ئایا دروستە تەکفیری کەسێ بەدیاریکراوی بکرێ کاتێ شتێ لە کوفرەگەورەکان ئەنجام بات ؟

کافر بـــووین

بـــه الله تعالی

جاهەرکەسێ شتێ لەو کوفرانە ئەنجام بات یان بەباشی دانێت ئەوەگومان لە کوفریدا نیە وە هیچی تێدانیە گەر لە کەسێکدا ئەو کوفرانە بەدی کرا بڵێیت فڵان کـەس کافربوو بەهۆی ئەنجام دانی فڵانە کردار ئەمە ڕونە کە زانایان لە باسی حوکم ی مورتەد شتانێکی زۆر باس دەکەن کە موسڵمان ئەنجام ی بات پێی دەبێت بە کـافر وە یەکەم شت کەباسی دەکەن شـیرکە وە حوکمەکەی ئەوەیە داوای تەوبە لەوکەسە دەکرێت ئەگەر تەوبە نەکات دەکوژرێت وە داوای تەوبە ناکرێت ئیلا لەکەسی دیاریکراو نەبێت کاتێ هەنێ لە ئەهلی بیدەع لەلای شافعی وتیان قورئان مەخلوقە ئیمام شافعی پێی وتن کـافربوی بە الله تعالی. [الرسائل والمسائل 4. الدرر السنية/10]

شـێخ أبا بطين لە مجموعة الرسائل ج1/ القسم 3/ص 655

دەفەرموێت : ئەوکەسـەی دەڵێت ئێوە موسڵمانان تەکفیردەکەن لەکاتێکدا هەقیقەت ئەوەیە(ئەوانەی تەکفیرکراون) ئەوانە غەیری الله دەپەرستن خاوەن ئەم وتەیە (کەدەڵێت ئێوە موسڵمانان تەکفیردەکەن ئەوا خۆی) ئیسلام ی نەناسیوە و تەوحیدی نەناسیوە وە زاهیرەن ئەوکەسەی وادەڵێت موسڵمان نیە چونکە ئەوەی دەڵێت ئێوە موسڵمانان تەکفیردەکەن ئینکاری لەو شیرکانە ناکات کە موشـریکانی ئەمڕۆ ئەنجام ی ئەیەن و بەکێشەی نازانێت بۆیە خاوەن وتە موسڵمان نیە .

هەندێ لەوتەکانی
مەلا کرێکار

هەندێ لەوتەکان ی مەلا کرێکار وهەڵسەنگاندنی لە ڕوانگەی عەقیدە ومەنهەج ی دەولەی ئیسلامی لە عێراق وشام هەموو قسەکانی کرێکار بەمەنهەج ی دەوولە وەڵام دەدەینەوە کە ئەمە عەقیدەی دەولەیە لەسەر حوکمی ئەو قسانەی کرێکار کەس نەڵێت لەوانەیە تەوبەی کردبێت پێشتریش مەرجەکان ی تەوبەم بڵاوکردەوە لێرەش دای ئەنێمەوە تا قسەی بێ علم نەکەن .

الله تعالی دەفەرموێت لە سورەتی البقرة ئایەتی ١٦٠ : { إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُوا فَأُولَٰئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۚ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ } ئیمام ی قەتادە لەڕاڤەی ئەم ئایەتە پیرۆزەدا دەفەرموێت : الله تەوبەی ئەوکەسە وەرئەگرێت کە نێوان خۆی والله تعالی چاک بکات وە ئەو هەقەی لەلایەن الله وە هاتوە ڕونی بکاتەوە و نەیشارێتەوە و نکۆڵی لێ نەکات ئا ئەوانە الله تعالی تەوبەیان وەردەگرێت وەک الله فەرموویەتی هەرخۆم لە تەوبەکاران خۆش دەبم و بەخشندەم بەرامبەریان. [الطبری]

الله تعالی سێ مەرجی داناوە بۆ وەرگرتنی تەوبە

١- پەشیمان بونەوە لەو کوفر و گومڕای ونەفامیانەی پێشوتر.

٢- لەبڕی کوفرەکان وگومڕایەکان پابەندبێت بەدەستگرتن بەئیمان وتەوحید وسونەت وطاعەت.

٣- ئەو کوفر وگومڕایانەی پێشتر بڵاوی دەکردەوە ئێستا ڕونی بکاتەوە کەئەوشتانە کوفر و هەڵەبوە .

■ یەکەم وتەی کرێکار

کرێکار ئەردۆغان ی دیمووکراسیخواز بە موسڵمان دەزانێت لە کاتێکدا جیاوازی نیە لەنێوان ئەردۆغان وپارتی ویەکێتی بەڵام کرێکار ئەردۆغان ی ئیخوانی پێ موسڵمانە لەکاتێکدا هەموو زانایان ی دەولە کۆڕان لەسەر ئەوەی دەڵێن ئەردۆغان طاغوتە.

حوکمی کەسێ چیە طاغوتێ بە موسڵمان بـزانێت لە کاتێکدا ئاگای لەکوفری ئەو طاغوتە هەبێت؟

طاغوت سێ جۆرە وەک شێخ ابن سحمان دەفەرمووێت :

طاغوتی عیبادەت

طاغوتی حوکم (سیاسەت)

طاغوتی گوێڕایەڵی و شوێنکەوتن

الله تعالی لە سورەتی البقرة ئایەتی ٢٥٦ دەفەرمووێت : { لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ ۖ قَد تَّبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ ۚ فَمَن يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِن بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ }

شێخ رحمە الله لەتەفسیری ئەم ئایەتەدا دەفەرموێت : الله ڕونیکردۆتەوە کە ئەوکەسە دەستی گرتوە بەوشەی لاالە الاالله محمد رسول الله کە کـوفری بە طاغوت کردووە وە الله تعالی کوفرکردنی بەطاغوت خستۆتە پێش ئیمان هێنان بە الله چونکە لەوانەیە کەسێ هەبێت بڵێت ئیماندارم بە الله (وەک ئەم شمس الدین ـ وەتەکفیری زانایان وموجاهیدان بکات) کەچـی دوورنەکەوتۆتەوە لە طاغوت هەربۆیەش لافی ئیمان هێنانی بە الله دەبێت بەدرۆ وە مەبەست لە دوورکەوتنەوە لە طاغوت ڕق لێ بونیەتی بەدڵ وە جوێن پێدان و ناشرینکردنیەتـی بــەزمان وە لادانیەتی بەدەست لەکاتی توانا وەجیــابونەوەیە لێی بەلاشە هەرکەسێ بڵێت من دوورکەوتومەتەوە لە طاغوت ئەوکارانە نەکـات ئەوا درۆی کردووە لەلافی دوورکەوتنەوەی لە طاغوت. [کتاب حكم المرتد -الدرر السنية 10/509]

پێغەمـبەر ﷺ کوفرکردنی بە طاغوت کردوە بەمەرج بۆ موسڵمان بون جا طاغوتی عیبادەت بێت یان طاغوتی سیاسەت دەفەرموێت : هەرکەسێ بڵێت لاالە الاالله وەکـوفر بکات بەوانەی لەغیری الله دەپەرسترێن ئەوکات ماڵ وخوێنی حەرام دەبێت و حسابیشی لە لای الله یە .

وە طاغوتی حوکم زۆرتر و زیاترە لە طاغوتەکانی تر هەربۆیە شێخ محمد عبدالوهاب دووجار باسی طاغوتی سیاسەتی کردووە کە لە جۆرەکانی طاغوت دەفەرموێت : جۆری دووەم / حاکمـێکە ستەمکارە حوکمەکانی الله دەگۆڕێت بەڵگەش ئەو ئایەتەیە کە کەسانی ویستیان حوکم بگێڕنەوە بۆلای طاغوت الله نەفی ئیمانی لێکردن و بەکافری وەسف کردن .

جۆری سێهەم / حاکمـێکە حوکم بەپێچەوانەی شەرعی الله بکات.

الشيخ محمد بن عبد الوهاب رحمە الله تعالی فەرمویەتی : مانای بێ باوەڕبون بەطاغوت ئەوەیە خۆت بەری بکەی لەهەموو ئەوانەی باوەڕیان پێ هێنراوە لە غیری الله لە جنۆکە و مرۆڤ و دار و بەرد وجگە لەوەش وە شایەتی لەسەربدەی بە کـوفرو گومرایی وەرقت لێی بێت ئەگەرچی باوک و براشت بێت جا ئەوکەسەی بڵێت من جگە لە الله کەسی تر ناپەرستم بەڵام قسەناکەم لەسەر ئەهلی گومزەکان (موشریکانی ئەو سەردەمەی خۆی) و هاوشێوەکانیان ئەوا ئەوکەسە درۆی کردوە لەوتنی لاالە الاالله وباوەڕی بە الله نەهێناوە و بێ باوەڕیش نەبوە بەطاغوت. [الدرر السنية في الأجوبة النجدية :2/ 121] .

شـێخ محمد بن عبدالوهاب دەفەرموێت : سیفەتی کـوفرکردن بە طاغوت بریتیە لەوەی بڕوات وابێت پەرستنی جگە لە الله پوچەڵ و بـاتڵ ـ وە وازبـهێنیت لە پەرستنی

جگەلە الله وەرقت لێ بێتەوە وە ئەوانەشی جگەلە الله دەپەرستن تەکفیریان بکەیت و دژایەتیان بکەیت . [الدرر السنية (1/161)]

– بەڵام مەلا کرێکار نەتەکفیری ئەردۆغان دەکات نەدژایەتیان دەکات

■ دووەم وتـەی کرێکـار

پارەی کۆمسیۆنی هەڵبژاردنەکان بە حەڵاڵ دەزانێت کە ئەرکی کۆمسیۆن بریتیە لە بەڕێوە بردنی پرۆسەی دەنگدانی پەرلەمانی کوفری شیرکی کەواتە حەڵاڵکردنی پرۆسەی دیموکراسیەت

شـێخ ی ئیسلام ابن تیمە دەفەرموێت : پێویستیەکی زانراوە لە دینی موسڵمانان وە بەیەکدەنگی موسڵمانان کە هەرکەسێک بەئاسایی دانێت شوێن جگە لە شەریعەت ی محمد ﷺ بکەوێت ئەوکەسە کافرە. [مجموع الفتاوى (٢٨/ ٥٢٤)]

دیسان ئیمام ابن تیمیە ئیجماع نەقڵ دەکات دەفەرموێت : مرۆڤ هەرکاتێ حەرامێکی کۆڕا لەسەربوی حەڵاڵ کرد یان حەڵاڵێکی کۆڕا لەسەربوی حەرام کرد یان یاسایەکی کۆڕا لەسەربوی ئیسلام ی گۆڕی ئەوا کافرە مورتەدە بەکۆدەنگی فوقەهایا. [مجموع الفتاوى 3/267]

■ سێهەم وتـەی کرێکـار

دەڵێت ئەمریکا و ئێران شەڕبکەن ئێمە پشتی ئێران دەگرین چونکە ئێران شیعەیە و ئەمریکاش کافرە وە شیعەش هەموویان تەکفیر ناکرێن ! کە هەمومان دەزانین شیعەی ئێران کوفر وشیرکو دژایەتی نەماوە بەرامبەر ئیسلام وسونە نەیان کردبێت لە تاران یەک مزگەوتی لێ نیە بەڵام لەئەمریکا سەدان مزگەوت هەیە

شێخ ئیسلام ابن تیمیە دەفەرموێت : کەس مورتەد خراپترە لەکافری ئەصلی لە چەندین ڕووەوە . [مجموع الفتاوى 2/193.]

ئیمام ی ابن حزم رحمە الله لەبارەی ڕافیضەوە فەرموویەتی : ڕافیضە لە موسڵمانان نین بەڵکو کۆمەڵێکن کە سەرەتاکەیان لە پاش 25 ساڵ لە مردنی پێغەمبەر ﷺ دروست بون. [الفصل في الملل والنحل 2/213]

الإمام طلحة بن مصرف (112هـ) دەفەرموێ : ڕافیضە ژنیان لێ خوازبێنی ناکرێت و سەربڕاویان ناخورێ چونکە ئەهلی ڕیدەن. [الإبانة الصغرى لابن بطة]

شێخ ئیسلام ابن تیمیە دەفەرموێت : هەرکەس بڕوای وابێت هاوەڵان لەپاش مردنی پێغەمبەر ﷺ هەڵگەڕاونەتەوە لە ئیسلام ئیلا چەند هاوەڵێک نەبێت کە ژمارەیان ناگاتە سیانزە یان پانزە کەس یان بڵێت هەموو هاوەڵان فاسق بون ئەم کەسە گومان لە کوفریدا نیە چونکە چەندین دەقی قورئان ی بەدرۆ خستۆتەوە بەڵکو ئەوەشی گومانی هەبێت لەکوفری ئەم جۆرانە دەبێت ئەوکەسەش تەکفیربکرێت وەکوفری ئەم کەسەش بەپێویستی زانراوە لە دین . [الصارم (586 " 587)]

■ چوارەم وتـەی کرێکـار

بە موسڵمان دانانی حوکمەتەکەی جەعفەری ودان نان بەشەرعی بون حوکمەتی ڕافیضە و بەیەکسان دانانی زانایان ی ئەهلی سونەت و ڕافیضە !

قال الله تعالى { أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ } [القلم : ٣٥]

واتا : باوەڕداران و بێ باوەڕان وەک یەکسان نین چۆن وەک یەکیان لێدەکەن ؟

الشيخ عبد الرحمن بن حسن رحمه الله دەفەرموێت : تەوحید هەڵوەشێنەوەو پوچەڵکردنەوەی هەیە لەگەورەترین هەڵوەشێنەوەکانی تەوحید سێ شتە سێهەم شت بریتیە لە دۆستایەتیکردنی موشریکان و پشتگیریکردنی موشریکان وسەرخەستنیان ویارمەتی دانیان بەدەست وزمان ومـاڵ هەروەک الله فەرموویەتی { مەبە بەپشتیوان وپەناگەی کافرو بێ باوەڕان } [القصص:86] . [الدرر السنية 11/300-304 ، مجموعة الرسائل والمسائل النجدية 4/291]

شـێخ محمد بن عبدالوهاب رحمه الله دەفەرموێت : ئەو ڕافیضەیەی جوێن بەصەحابە بات زانایان ڕاجیاوازبون لە تەکفیرکردن ی بەڵام ئەو ڕافیضەیە بـڕوا لەعەلی یان لەحسێن دروست بکات (وسیفەتەکانی الله یان پێ بات) ئەوا کـافرە بـەیەکدەنگی بەڵکـو ئەو کەسەش واخۆی بە سوننی دەزانێ گومـانی هەبێت لە کوفرەکەیدا ئەویش کـافرە . [الدرر السنية (10 /129)]

وە ئەگەر عوزر بەجەهلیان پێ دەدات ئەوا پێی دەڵێـین الشيخ حمد بن ناصر بن ال معمر دەفەرموێت : هەموو کەسێ کەقورئانی پێگەشتبێت ئەوا عوزری بۆنیە چونکـە ئصوڵە گە ورەکان کە لە ئەصڵی د یـــنی ئیسـلامە الله تعالى زۆر بەڕونی باسی کردوە و قورئانی کردوە بە بەڵگـە بەسەر بەندەکانیەوە. [الرد علی القبوريين]

■ پێنجەم وتـەی کرێکـار

پشتگیرکردن ی حزبی گۆڕان وحەلاڵکـردنی دەنگدان بەگۆڕان

الشيخ عبد الرحمن بن حسن رحمه الله دەفەرموێت : حنفـاکان ئەهلی تەوحیدن ئەوانەن کەلەموشریـکانە دابـڕاون چونکە الله واجبی کـردووە لە موشریکان جیـابببیتەوە وتەکفیریـان بکەی و خۆتیان لێ بەری بکەیت هەروەک الله لـەبارەی ابراهیم ی خیلیل ی خۆی دەفەرموێت : (لە خۆتان و لەوەشی دەیپەرستن لە غیری الله جیادەبمەوە) تا ئەو وتەیەی الله (کاتێ ابراهیم جیـابویەوە لە خۆیان و پەرستراوەکانیان) [مريم: ٤٨ - ٤٩] وەدەفەرموێت (ئێمە بەریئین لە خۆتان و لەوەشی دەیپەرستن لە غیری الله بێ باوەڕیـن پیتان وەلەنێوان ئێمە وئێوە دوژمنایەتی وقین بەرپابوە تا ئـــیمان ئەهێنن بە الله بەتاکو تەنهـــا) [الممتحنة: ٤] وە لەبارەی یارانی ئەشکەوتەوە فەرموویەتی (کـاتێ جیابونەوە لەموشریکان و لەوەشی موشریکان دەیان پەرست و ڕۆشتن بۆ ئەشـکەوت...) [الكهف: ١٦] بۆیە ئەهلی تەوحـید تەوحیدیان دانامەزرێ ئیلا بە خۆجیاکردنەوە لە موشریکان و دوژمنایەتی و تەکفیرکردنیان نەبێت بەم واتایە موەحیدان موعتەزیلەن چونکە خۆیان لە ئەهلی شیرک جیاکردۆتەوە وەک چۆن ابراهیم علیه السلام خۆی لە مووشریکان جیاکردەوە. [الدرر السنية ١١/ ٤٣٤]

■ شەشەم وتـەی کرێکـار

بـە جائیز دانانی بون بەپۆلیس و چەکـداری حوکمـەت ی عەلمانی ! وبەڵکو بـە عیـبادەتی دەزانێت

الله دەفەرموێت : { لَّا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ } [آل عِمرَان : ٢٨]

الإمام ابن جرير رحمه االله لە تەفسیری ئەو ئایـەتە ئەفەرموێت : مانای ئەو ئایەتە ئەوەیـە ئەی باوەڕداران کافران مەکەن بەپشت وپەنای خۆتان بەوەی

١- وەلائتان بۆیان هەبێت لەسەرئاینەکـەیان

٢- وەسەریان بخەن بەسەر موسڵمانان

٣- وەیارمەتی ورێگەپیشاندەریان بن لەسەر عەیب وعاری موسڵمانان (جا هەركـەسێ ئەوە بكات ئەوا بەری بوە لەالله وە الله ش لەوكەسە بەریء بوە بەهـۆی هەڵگەڕانەوەی لەدین و داخل بونی بۆ كـوفر). [تفسیر الطبري: ٦/٣١٣]

— كەواتا ئیمام باسی سێ حاڵەتی كرد وبەهەڵگەڕانەوە ناوی برد

ئیمام ی السدی لەتەفسیری ئەو ئایەتەدا دەفەرموێت : بەڵام بەدۆستگرتنی كافران لەسەر ئاینەكەیان وە ڕێگەپیشاندانیان بۆ كەمو كورتی ئیمانداران هەركـەسێ ئـەوكـــارە بكات ئەوا موشریكە الله لەوكەسە بەریء بوە . [تفسیر الطبري: ٦/٣١٤]

ئیمام ی الخازن رحمە الله لەتەفسیری هەمان ئایەت فەرموویەتی : موالاتی كافران لە نەقڵ كردنی هەواڵی موسڵمانان بۆ كافران و پیشاندانی كەم وكورتی موسڵمانان یان پشتگیریكردنی كافران و خۆشویستنیان ئەوا هەركەسێ وابێت هیچ ی بۆنیە لەلای الله واتـا لە دینی الله نیە ئەوكەسە لە هیچ شتێكدا وە دۆستایەتی بۆ الله لەگەڵ دۆستایەتی كردنی كافـران دووشتی دژبەیەكـن پێكەوە كۆنابنەوە . [تفسیر الخازن ١/٣٥٨]

— واتا دۆستایەتی كافران بكەی دەبێت بەدوژمنی الله دۆستایەتی بۆالله بكەی دەبێت ببیت بەدوژمنی كافران ناكرێ ولاءت بۆالله هەبێت و ولائیشت بۆكافران هەبێت دوشتی دژبەیەک كۆنابێتەوە لەیەک حاڵەتدا.

الشیخ حمد بن عتیق دەفەرموێت : سەرخستی موشریكان و ڕێگەپیشانـدانیان لەسەر عەیب و كەموكوڕی موسڵمانان یان دیفاع كردن لێیان بەزمان یان ڕازی بون بەوەی ئەوان لەسەرین هەموو ئەمـانە مرۆڤ كافـر دەكات لەهەر كـــەسێكەوە دەربچی بـــەبێ ئیكـراه ئەوا مـــورتەدە ئـــەگەرچی ڕقی لە كافرانیش بێت و موسڵمانانیشی خۆش بوێ. [الدفاع عن أهل السنةوالاتباع: ٣١]

الإمام ابن حزم رحمە االله دەفەرموێت : هەركەسێ لەموسڵمانان نیشتەجێ بێت لەخاكی هند وسند وچین و تورك وسودان وڕۆم ئەگەر تواناى نەبێ لەووڵاتانە دەربچێ جالەبەر لاوازی لاشە بێت یان ماڵ یان ڕێگـریەكانی ڕێگـا ئەوا عوزری هەیە بەڵام ئەگەر نیشتەجێ بێت لەوڵاتی كوفر و محارەبەی موسڵمانان بكات ویارمەتی كافران بدات بەخزمەت كـردن یـــــان نوســـین ئەوا كـافره. [المحلی ١١/٢٠٠]

وقال تعالى: { الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا } [النساء : ٧٦] واتا : ئەوانەی باوەڕیـان هێناوە لەپێناو الله دەجەنگن وئەوانەشی بـێ باوەڕن لەپێناو طاغوت دەجەنگن سا دۆستانی شەیطان بكوژن وچاك بزانن فێڵ وتەڵەكەی شەیطان لاوازە .

جبیر بن مطعم رضي الله عنه گێڕاویەتیەوە كە رسول الله ﷺ فەرموویـەتی : لە ئێمـە نیە ئەوكەسەی بانگەشە بۆ دەمارگیری بكات یاخود بجەنگێ بۆ دەمارگیری وەلە ئێمە نیە ئەووكەسەی لەسەر دەمارگیری دەمرێت. [رواه أبو داود، 4/5121]

أبي هريرة رضي الله عنه دەفەرموێت رسول الله ﷺ فەرموویەتی : هەركەسێ لە گوێڕایەڵی دەربچێت و لەكۆمەڵی موسڵمانان جیابێتەوە ئەوا بەمردنێكی جاهیلی مردووە وە هەركەس لەژێر ئاڵای كوێرانە بجەنگێ یان توڕەبێت بۆ دەمارگیری یان بانگەشە بۆ دەمارگیری بكات یان دەمارگیری سەربخات و بكوژرێت ئەوا كوژراوە بە كوشتنی سەردەمی جاهیلیەت مردووە. [رواه مسلم: 3240]

پەیامێک لە لایەن شێخی ئیسلام بۆ مەلاکانی سەربەدەسهەڵات و هاوشێوەکانیان

شێخی ئیسلام ابن تیمیە رحمە الله تعالی دەفەرمووێت

ئەو کەسەی مشتومڕ و کێشمەکێش لەگەڵ باوەڕداران ئەکات لەسەر تاوان و هەڵەکانیان لە هەمان کاتدا مشتومڕ ناکات لەگەڵ کافران و مونافقەکان لەسەر کوفر و نیفاقەکانیان بەڵکو ڕەنگە وەسفیان بکات وە بە گەورەشیان دابنێت ئەمە نیشانەی ئەوەیە ئەو کەسە جاهیلترین و ستەمکارترین ـی خەڵکە ئەمە ئەگەر جەهل و ستەمەکەی نەیبات بەرەو کوفر و نیفاق.

منهاج السنة (373 /4)

ماکوان ئەڵێت الله عادل نیە لە دوونیادا عــەدلی الله بــۆ قـیامەتە نەك دوونیـــا

ئەم جاهیلە وائەزانێ عەدلی الله بریتیە لەوەی فەقیر ودەوڵەمەند بەهێز ولاواز خۆشی وناخۆشی بونی نەبێت وهەمووی وەك یەك بێت جابەهۆی بونی ئەوشتانەوە لە دوونیادا ئەڵێت الله عادل نیە لە دوونیادا والعیاذ باالله

ئەم جاهیلە دوور لەعەقیدەیە نازانێ هەموو کارێکی الله عەدل وحیکمـەتـی تێدایە الله تعالی دەفەرمووێت : { وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ } [آل عمران : ٥٧] الله ستەمکارانی خۆشناوێ لە فەرموودەیەکی قودسیدا ئەفەرمووێت : بەندەکـــانم من ستەمکردنم لەسەر خۆم قەدەغەکردووە ولەنێوان ئێوەشدا قەدەغەم کردووە بۆیە ستەم لەیەکتری مەکەن [رواه مسلم

کەواتــا گەورەترین کوفرە کەبڵێی الله عادل نیە واتا الله ـت بەدرۆخستۆتەوە ئەڵێی ستەم کارە لەدوونیادا ! چونکە پێچەوانەی عەدل [ستەمکاریە]

لەوانــەیە بڵێن باشە ئەگەر الله لە دوونیادا عادلـە بۆ مۆڵەت ئەیات زاڵمان ستەم لە موسڵمانان بکەن و قەتڵ و عامیان بکەن لە وەڵامـدا ئەڵێین ئەمە ئەو پەڕی عەدالەتی الله یە کە پڕە لە حیکمـەت سـەرنج بەن الله چی ئەفەرمووێت :

{ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ ۚ إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ لِيَزْدَادُوا إِثْمًا ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ } [آل عمران : ١٧٦]

با ئەوکەسانەی کە ڕێبازی بێ باوەڕیان گرتووە، پێیان وا نەبێ ئەومۆڵەت و نیعمەتانە پێیان دەبەخشین، قازانج و خێرە بۆیان بێگومان هەر لەبەرئەوەیە تەمەنیان درێژ ئەکەین و مۆڵەتیان ئەدەین، کەباری گوناحیان زیاتر بێ و سزایەکی توند و ئابڕووبەریشیان بۆهەیە لەسەر کارەکانیان

و الله تعـالی دەفەرمووێت : { وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ ۚ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ } [ابراهیم : ٤٢] هەرگیز تۆ وا بیر مەکەرەوە کە الله لە کاروکردەوەی ستەمکاران خافڵ و بێ ئاگابێت، نەخێر، بەڵکو بە هەموو

کارێکیان زاناو ئاگاداره بەلام بۆماوەیەک مۆلەتیان دەدات، پاشان دەیانگرێ و تۆلەیان لێدەسێنێت، وەک دەفەرموێ: هەر بۆئەو رۆژە دوایان دەخاو دەیانهێڵێتەوە کەئەوەندە سەختە گشت چاوێک لە ترسانا ئەبڵەق دەبن و، لە بزووتن دەکەون.

کـەواتە مۆڵەتدانی الله بەستەمی ستەمکاران بۆ قورسکردنی سزای ستەمکارانە لەهەمان کـاتدا بۆ تاقیکردنەوەی ئیمانداارانە تا پاک وپیس لێک جیابکاتەوە کەواتـا لێرەدا حیکمـەتی الله دەرئەکەوێت نەک والعیاذ باالله ئەمە مانای ئەوەبێت الله عادل نەبێت

الله تعـالى دەفەرموێت : { مَّا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ } [آل عمران : ١٧٩] الله تعالى هیچ کات بروادارانی بێ تاقیکردنەوە نەهێشتۆتەوە بەڵکو هەندێ جار بۆپالاوتنی چاک و خراپ، بێ ئارام و بەئارام، جۆرە بەلاو نەهامەتی ئـەنێرێ هەتا پیس و پاک لەیەک جیا بکاتەوە. (کەواتـا ئەمە حیکمـەت ی الله یە تا لەقیامەتدا سزای هەرکەسێکی لە کردەوەکانی دوونیای بکات بە بەڵگە بەسەریەوە هەربۆیەش الله دوونیای بۆتاقیکردنەوە داناوە وەهەموو قەدەرێکی الله ش حیکمەتی لەپشتەوەیە و پرە لە عدل وە الله تعالى کاتێ موسڵمانان توشی بەلایەک ئەکات مانای ئەوەنیە الله عادل نـیە بەڵکو حیکمەتێکی گەورەی تێدایە

پێغەمبەر ﷺ دەفەرموێت : (سەیرم دێت بەکاروباری باوەڕدار چونکە هەموو کارەکانی خێرە ئەمەش بۆ کەس نیە ئیلا بۆ ئیماندار نەبێت کاتێ توشی خۆشی وچاکە ئەبێت سوپاسگوزاری الله ئەکات ئەمەش بۆی خێرە وە کاتێ توشی بەلا ونەهامەتیەک ئەبێە ئارام ئەگرێ ئەمەش خێری تێدایە بۆی) [رواه مسلم]

کەواتـــا هەموو قەدەرێکی الله لەدوونیا بەخۆشی وناخۆشیەوە پرە لەحیکمەتی الله نەک ستەم

شيخ الإسلام ابن القيم رحمه الله دەفەرمووێت : الله تعالى کاروباری بەندەکان بەڕێوە ئەبات بە زانست و حیکمەت و ڕەحمەت ی خۆی جا بەندە پێی خۆش بێت یاخود پێی ناخۆش بێت جائەوانەی یەقینیان هەیە بەناو وسیفاتەکانی الله الله تۆمەتبارناکەن لە هیچ بریارێکی الله تعالى بەلام ئەم هەقیقەتە لە کەسانی جاهیل بەناو وسیفاتەکانی الله شاراوەیە بۆیە ململانێ دەکەن لەگەڵ بەڕێوەبردنی الله تعالى بۆ کاری بەندەکان تانە ئەیەن لە حیکمەت ی الله وەملکەچی بریاری الله نابن دژی حیکمەتی الله ئەوەستنەوە بە ئەقڵە فاسدەکانیان و بۆچونە باتڵەکانیان وە بە بەڕێوەبردنە ستەمکاریەکانی خۆیان جائەمانە نە پەروەردگاری خۆیانیان ناسی نە بەرژەوەندیەکانی خۆیانیان بەدەست هێنا . ["الفوائد" (ص: 93)]

وە پێغەمبەر ﷺ فێری کردووین کە ئەم دووعایە بکەین کە قەدەری الله هەمووی بە عەدل و دادوەرە ناوئەبات کـە دەفەرمووێت : (للَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ, ابْنُ عَبْدِكَ, ابْنُ أَمَتِكَ, نَاصِيَتِي بِيَدِكَ, مَاضٍ فِيَّ حُكْمُكَ, عَدْلٌ فِيَّ قَضَاؤُكَ,أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ, سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ, أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ, أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ, أَوِ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ, أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رَبِيعَ قَلْبِي, وَنُورَ صَدْرِي، وَجَلَاءَ حُزْنِي, وَذَهَابَ هَمِّي) واتـا : پەروەردگار من بەندەی تۆم و کوڕی بەندەی تۆم و کوڕی بـەندەی تۆم چارەنووسم بەدەستی تۆیە بڕیارت بەسەرمدا تێپەڕیووە بڕیارەکانت بەسەرمدا دادپەروەرانەیـە داوات لێئـەکەم بە هەموو ئەو ناوانەی کەناوت لەخۆ ناوە یان داتبەزاندۆتە خوارەوە لە قورئـانەکەتدا یان یەکێکت فێرکردووە لە بە ندەکـانت یان

لە زانستە نهێنی و پەنهانیەکـانی خۆتدا هەڵتگرتوە (کەس نایزانێت جگەلەخۆت نەبێت) قورئـان بکە بـە بەهاری دڵـم و ڕوناکی سنگم و ڕەوێنەرەوەی دڵ تەنگیم و لابەری خەم و پەژارەم) [رواه أحمد 1 / 391]

وتیان ئەی رسول الله ﷺ خۆمان فێری ئەو دوعایە کەین ؟ فەرمووی بەڵێ پێویستە لەسەر هەرکەسێ ئەمەی بیست خۆی فێربکات .

جامەبەستمان لێرەدا ئەوەیە کە رسول الله ﷺ هەموو بڕیارەکانی الله کە بەسەر مرۆڤ دیت لە دونیا بە عدل ودادپەروەری ناوی برد بەپێچەوانەی ماکوان کەریم کە دژی ئایەت وفـەرمووده قسە ئـەکـات

لە ئەثەرێکدا ئیمام أحمدُ لە الزُّهد هێناویەتیەوە دەیگێڕێتەوە : موسا فەرمووی پەروەردگار بۆچی هەموو مرۆڤەکانت یەکسان نەکردووە (لە ئیمان هێنان و قەدەریان دا) ؟ الله تعالی فەرمووی لەبەر ئەوەی ئەمەوێ سوپاسم بکەن.

ئیمام ابن قیم رحمه الله ئەفەرموویێت : الله تعالی کاتێ ئـەبەخشێ بەبەندەیەک و نابەخشێ بە بەندەیەک ئیلا بەحیکمەت و عەدلی خۆیەتی ئەوانەی کەسوپاسی الله ئەکەن ئەوانە ئەندازەی ئەو نیعمەتی هیدایەتە ئەزانن بۆیە سوپاسی الله ئەکەن الله تعالی لە عەدالەت و چاکەکاری خۆی لای نەداوە لە هیدایەتدانی کەسانی هیدایەت دراو و لە گومڕاکردنی کەسانی گومڕا و لە بەخشین بەوانەی الله پێی بەخشیون وە لە ڕێگریکردن لەوانەی پێیانی نەبەخشیوە چونکـە الله تعالی کەسێ دوورناخاتەوە لەدەرگای خۆی و لەزاتی پیرۆزی خۆی دووریناخاتەوە کەشـایستەی هیدایەت وڕێز لێنان بێت بەڵکـو الله تعالی ئەوانە دوورئەخاتەوە لەخۆی کە شایستەی دەرکردن و دوورخستنەوەن بۆیە حیکمـەتی الله وسوپاسگوزاریەکی وائەخوازێ کەئەوو کەسانە شایستەنین نزیک بن لە الله و دووریان بخاتەوە ونەیان کات بە دۆستی خۆی . [المدارج (1/ 147)]

کەواتــا الله پێت ببەخشێ یــان پێت نە بەخشێ ستەمکـار بیت یان ستەمـلێکراو بیت ئیماندار بیت یــان کــافر هەمووی بە عــەدالەتی الله یە و عەدالەتەکـەشی پڕە لـە حیکمەت.

قـال الله تعالــى : { فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ } [آل عمران : ٧]

ئەوانەی لە دڵیاندا لادان هەیـە هەمیشە ئامادەن بۆ فیتنە نانەوە هەر بـەدوای دەقە (موتەشابیە)ـەکان ئـەگەڕێن و بەئارەزووی خۆیان تەفسیری بۆئـەکەن بە مەبەستی گێرە شێوێنی و لادانی خەڵکی لە ڕێگای ڕاست و دروستکردنی گومان بۆیان وە یان هەرچۆنێک دڵیان حەز بکا مانای بۆ بکەن و تەفسیرو لێکدانەوەی هەڵەی بۆ بکەن

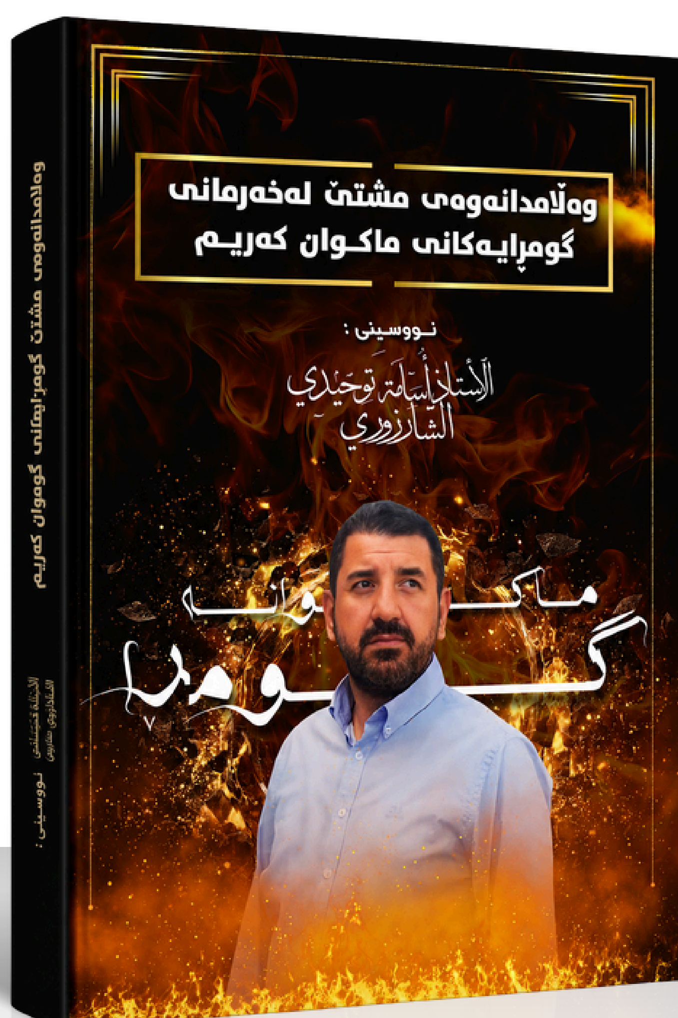
پێغەمبەر ﷺ هەواڵی یاوینـەتـیێ و فـەرمووویـەتی :

(گەرئەوانەت بینی کەشوێنی دەقە متشابهەکان ئەکـەون ئائەوانە ئەوکەسانەن کەالله تعالی ناوی بردوون(بەوەی دڵیان نەخۆشە) ئاگاداری ئەوکـەسانە بن . [سەحیح ی بخاری 4547]

وتم پێغەمبەر ﷺ ئومەتەکەی وریاکـردۆتەوە لەوکەسانەی شوێن ئەو دەقانە ئەکەون کەواتاکەی ڕوون نیـە وچەند واتایـەک هەڵئەگرن لەگەڵ ئەوەشدا پێغەمبەر ﷺ وریایی کـردینەوە لەوکەسانە ئەی چجای کـەسێکی موعتەزیلەی بەناو ئەقـڵانی وەکو ماکـوان کە بـەئەقڵی خۆی فەتوا ئـەیا و ئایەت وفەرموودەی صەحیح ڕەد ئـەکاتەوە گەر پێویست کـات وریابین لەوکەسانەی شوێن ئایەتە متشابهەکان ئەکەون ئەی چجای ئەوکەسـەی شوێن ئەقڵ وهەواو ئارەزووی خۆی کـەوتەوە ڕەدی حوکمەکانی الله ئـەکاتەوە

ئیمام ابن تیمیه رحمه الله تعالی لە مجموع الفتاوی 28 – 231 ئـەفەرموێت : (ڕوونـكـردنەوەی حاڵـی خاوەن بیدعەكـان و ئاگادار كـردنەوەی ئـومەت لێیان واجـبە بەیەكدەنگـی موسڵمانان وەئـەفەرموێت وتـرا بە ئەحمەدی كوڕی حەنبەل رحمـەالله تعالـی پیاوێک ڕۆژوو ئەگـرێ ونوێژەكـات واعتكاف ئـەكـات خۆشەویسـترە لات یان ئەوكەسـەی كەقسە لەسەر خاوەن بیدعەكـان ئەكـات ؟ ئیمام فـەرمووی ئەوكەسـەی نوێژەكات واعتكاف ئەكـات سودەكەی تەنها بۆخۆیـەتی بـەڵام ئەوكـەسەی قسە لەسەرخاوەن بیدعەكـان ئەكـات سـودی بۆ موسـڵمانانە ئەم كەسـە باشترە .

– كـەواتا لەم ڕووانگەیەوە ئەركـی سەرشانمانە بەڕوونكردنەوەی حاڵـی ئەم گـومڕایانە جـاكەحاڵی ئەم كەسانەت زانی ئەوا بۆت جائیزنیـە دین لەئەهلی بیدع وەرگـریت وبەدیاریانەوە دانیشیت بـەڵكو ئەبێت هەجریـان بكـەیت وڕقت بێیتەوە لێیان لەمرۆشدا خەڵكـانێكی زۆر بەم ماكـوان خەڵەتـاون وگوێی لێ ئـەگرن و كتێب ی ئەكـڕن جا ئێمـەش پوختەیـەک لە قسەكانی هەڵ ئەسەنگێنین بـەكتاب و سونەت و وتەی زانایـان تا بزانن ئەم ماكـوانە چەند دوورە لەكـتاب وســـونەت.

كـتـێـبـی :

وەڵامدانەوەی مشتێ لە خەرمانی گومڕاییەکانی

ماكــوان كــەریم

تێبینی : کلیک لەسەر بەرگی وێنەکە بکە دەتوانی خوێبەری کتێبەکە بین

ئایە ئەمە سونییە یان مەدخەلیی

سەرەتا پێش وەڵامدانەوە الله تعالى فەرمان ئەکات : { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ } [النساء : ١٣٥] ئەی ئەوکەسانەی باوەڕتان هەیە! بەدادپەروەری بڕیاربەن بەشێوەیەک هیچ کات ستەمتان لێنەوەشێتەوە هەمیشەش شایەدی لەسەر هەق بدەن بۆ الله ئەگەرچی ئەوشایەتییەش بەزیانی خۆتان ونزیکەکانیشتان بێت.

بۆیە بە دادپەروەرانە بڕیار ئەدەین بەم چەند خاڵە

١- ئەوانەی ئەڵێن ئەمە ئەهلی سونەتە کوا باسکردنی بۆتەوحید وکوفر بەطاغوت وبەڕائەتکردن لەشیرک وموشرکین ؟ کوا وەڵامدانەوەی گومانەکانی لەسەر ئەهلی سونەت ؟؟ کوا بەرگریکردنی لە ئەهلی سونەت بەچی شتێ کردتان بەئەهلی سونەت ولەخۆتان حساب ـی ئەکەن ئەگەر بەڵگەتان هەیە عەقیدەی هەمان عەقیدەی زاناکانی ئێمەیە بەڵگەبێنن تائێمەش بیخەینە سەرسەرمان کوا بەڵگەتان؟

وتەیەکی جوان هەیە ئەڵێت هەرکەس لە خاکێکدا بێت ئەو خاکە زینای تێدا بەربڵاوبێت ئەو هەر باسی حەرامێتی ڕیبا بۆخەڵکـ بکات (پەنجە نەخاتە سەر تاوانی خەڵکەکە)ئەوا خیانەت ـی کردووە لە الله وڕسولەکەی خاکی ئێمەش دیارە دیمووکراسیەت عەلمانی و بابەتەکانی ولاء وبەراء وتەکفیر وعوزر بەجەهل تێیدا بڵاوە ئەبێت زانا باسی ئەوشتانە بکات نەک وەک هەمان قسەی مەلاکانی تربڵێتەوە

برایانم خوشکانم بۆ حوکمدان بەسەر کەسایەتیەک چەند مەرجێک هەیە

ئەومەرجانە لەکتێب ـی سەلەف باسکراووە ئەبێت لەوکەسەدا ئەومەرجانە هەبێت خۆ بەعەقیدە پاک دانانی خەڵکی بەهەواوهەوەسی من وتۆ نیە بەڵکـو بە بنەماکانی سەلەفە

ئیمام ـی بەربەهاری لەالسنەکەیدا ئەفەرموێت : ڕەوانیە بۆهیچ پیاوێکی موسڵمان بڵێت فـڵان کەس ئەهلی سـونەتە تادڵنیائەبیتەوە کەئەو کەسە هەموو سیفەتەکانی سونەت ـی تێدایـە ناوتری فڵان ئەهلی سونەتە تا هەموو سونەت ـی تێدا کۆئەبێتەوە .

جا ئەوانەی ئەڵێن ئەم کەسە عەقیدە پاکە کوا وانەکانی لەسەر عەقیدە ؟ کوا بەرائەت ؟ کوا سمع وطاعەی بۆ خەلیفە کەبنەمایەکی ئەساسی ئەهلی سونەتە ئەوەی سەدا 99 عەقیدەی وەک تۆش بێت بەڵام نەچێتە ژێر گوێڕایەڵی خەلیفەوە دان بە خیلافەتی خەلیفە نەنێن و سمع وطاعەی خەلیفەی موسڵمانان نەکـات ئەوا مبتدع و گومڕاییە ولاکرامة کەواتا جاری تۆ دڵنیاێت ئەم کەسە عەقیدەی چۆنە لە عوزربەجەهل و لەتەکفیری معین و لە حوکم ـی وڵاتان ولەحوکمدان بەسەر سەربازانی طاغوت و زاناکانی دەسەڵات بەچـی پێوەری کردت بە ئەهلی سـونەت ؟؟ کەئەوشتانە نازانین لە بارەی ئەم کەسـە بۆیە بە هیچ جۆری لەمەنهەجی دەولە عەقیدە نە ناسراوەکان گەورە ناکەین وهان ـی خەڵک نادەین گوێیان لێ بگرن وەکچۆن هەڵۆ سەرەتا خەڵک پێی خەڵەتان وایانزانی عەقیدەی دەولەیە تاتوانی خەڵکی ڕاکێشا دوای هەموویان ـی گومڕا کرد و کردنی بە دووژمنی دەولە تەنها مەگەر کەسێ الله ڕەحمی لێ کردبێت.

وە مەنهەجی فەرمی دەولە ئەمەیە کەڕێگەپێدارونیە بــۆکەس گوێ بگرێت و ووتاری مەلایانێک بـڵاوبکاتەوە کە دڵنیانەبیت ئەو مەلایە هەمان عەقیدەی دەولـەی هەیە بائەو مەلایـە کوفریشی لێ دەرنەکەوتبێ و زاهیرەن موسڵمان بێت بەڵام مادام مەنهەجی شاراوەیە ئێمـە شتی لێ وەرناگرین وهەجری ئەکەین وبەئەهلی سونەت ـی ناونابەین

شـێخ وزانای دەوڵـەتی ئیسـلام ـی ابی میسرە ـی شام ـی (تقبلهالله) دەفەرموێت : سەربازانـی کۆمەڵی سەرخراو وتامەزرۆیان بۆ کاروان ـی جیهاد زانست لە ئەهلی زانست وەرەگرن لە ئەهلی ئیجتهاد و جیـهاد وە لەغەیری ئەوان لە هیچ کەسێ تر زانست وەرناگرن ئیلا مەگـەر زۆر ناچاربن وەکـ ناچاری ئەوکەسەی کە خەریک دەمرێت لەتاو برسێتی و تینوێتیدا لەوکاتەدا هیچی دەست ناکەوێ بۆ ئەوەی نەمرێت خوێنی ڕژاوی بەرازێک دەخوات کە ناوی طاغوتێکی لەسەر هێنراوە وەخنکێنراوە ئەم کەسە کەئەمە دەخوات لەبەر ئەوەنیە حەزی لێ بێت بەڵکـو ئەم داماوە هیچ ـی دەست نەکەوت لە ناچاریدا خواردی تا نەمرێ وە قوتابیان ـی جیهاد لەسەردەمی واجب بونـی جیهاد زانست وەرناگرن لەوکەسـانەی دانیشتون لە جیهادکـردن چجای ئەهلی بیدەع چجای زاناکانـی طاغوت وەقوتابیانی جیهاد زانستی زانا مردووەکان ـی ئەهلی تەوحید وجیهاد پێش دەخەن بەسەر زانستە جۆراوجۆرەکان ـی زانا فاسق ودانیشتوەکـان لە جیهاد وەئەو زانایانەشی کە سازشیان لە دین کردووە وە دروشـمی ئەم قوتابیانەی زانـست وتەکەی ابن عمرە کە دەیفەرموو : هەرکـەسێک چاولێکەری وشوێنکەوتن دەکـات با چاو لەوانە بـکات وشوێن ئەوانە بکەوێت کە مردوون (لەزاناکان) . [حلية الأولياء: ج1/ص305]

وەهەروەهـا ابن مسعود رضي الله تعالى عنه دەیفەرموو : ئێووە ئـەگەر چاولێـدەکەن وشوێن دەکەون ئاوا چاو لە مردوان بـکەن چونکە کەسـی زیندوو لەفیتنەی ئەمـین نابێت (هەر ڕۆژە و فەتوایـەک ئەیات). [حلية الأولياء ج1/ ص136]

الحمدلله تایەت زیاتر خۆیان ئاشکرا ئەکەن

ئەم بەناو مەلا محمد کەلاریە ئەڵێت

١- الله پەنامان بدات ئایا ئێمە بەوشانە لە الله نزیک ئەبینەوە وشەی (هەی کافر هەی جەهەنمی هەی مەلعون)
٢- ئێستا ئەم وشانە بۆ تە طاعەتێ لەناو گەنجانا کێ زیاتر تەکفیر و تبدیع و تفسیق بکات بەمە پلەی بەرزەبێتەوە.
٣- ئەڵێت باتەکفیر لەدەست گەنجان دەربکرێت جێی بهێلین بۆ زانایان.

هەرچەندە لەسەر ئەم قسانە پێشتربەدرێژی پۆستم کردووە چونکە ئەم قسانە بۆئێمە تازە نیە و زۆر کۆنە کەسانی زۆرلەپێش ئەم ئەوقسانەیان کردووە بەڵام وەک بیرخستنەوە وبەرچاوڕوونی بۆ طالب علمە سەرەتایەکان و خەڵکی عەوام تیشکی ئەخەینە سەر ان شاء الله تعالی.

ئایا تەکفیر عیبادەتە یان مەعصیەتە ؟

وەک مەلا محمد ئەڵێ پەنا ئەگرم بەالله لەم وشانە ئەمانە شتێ نیە لەالله پێی نزیک ببینەوە

ئێستا بابزانین بەکافر ناوبردن هۆکارە بۆ نزیک بوونەوە لە الله تعالی ؟؟

بێگومان بەڵێ چونکە الله تعالی ئەفەرموێت (قل یاایهاالکافرون) الله فەرمان ئەکات بە پێغەمبەر ﷺ کە بەبت پەرستان وموشریکان بڵێت ئەی کافرەکان . (فەرمان الله تعالـ ـی بۆ واجبە وە فەرمان الله تعالـ ـی بۆ پێغەمبەر ﷺ فەرمانە بۆ ئومەتەکەی وە ئەنجام دانی واجب عیبادەتە وە نەکردنی واجب سزای لەسەرە بەئەندازەی جۆری نەکردنەکە جا بەکافردانەنانی کافر واتا بەڕاست دانەنانی قسەی الله تعالی بۆتەکفیرکردنی کافران) کەواتا ئێستا زانیت مەلا محمد درۆئەکات کە ئەڵێت بەم وشانە لە الله نزیک نابیتەوە.

شێخ عبداللطیف ال الشیخ لە الاتحاف دەفەرموێت :

ئەوکەسەی تەکفیری کەسێ لەم ئومەتە بکات وەلەتەکفیرکردنەکەی پشت ئەستوربێت بەبەڵگەی قورئان وسونەت وە کوفرێکی ئاشکرای بینی بێت وەک شەریکدانان بۆالله و پەرستنی غیری الله و گاڵتەکردن بەالله یان بەئایەتەکانی یان بەپێغەمبەرەکانی یان بەدرۆیان بخاتەوە یان حەزی لەوەنەبێت کەالله دایبەزاندووە یا نکوڵی هەق بکات یان نکوڵی سیفاتی الله تعالی بکات وهاوشێوەی ئەم

کوفرانە ئەوکەسەی بەوکوفرانە تەکفیربکات ئەوا پێکاویەتی و پاداشتی بۆهەیە گوێڕایەڵی الله و رسولەکەی کردووە الله ـدەفەرموێت ﷺ : بەراستیی بۆناو هەموو ئوممەت و نەتەوەیەک لە هەموو سەردەمێکدا پەیامبەرێکمان ناردووە بۆ ئەوەی پێیان بڵێ: تەنها الله بپەرستن و، لە (طاغووت) و یاسا پوچەڵەکان دووربن جاهەندێکیان الله رێی پیشاندان وە هەندێکیانی لارێی و گومڕایی بۆ براییەوە .

کەواتا ئەم زانا بەڕێزە فەرمووی تەکفیر پاداشتی خێری لەسەرە وگوێڕایەڵی وطاعەتە بۆ الله تعالی بەڵگەشی بەئایەت هێنایەوە

ئەڵێت تا تەکفیر زیاتر بکەیت پلە و پۆستت زیاتر ئەبێتەوە:

بەڵێ چونکە تاکافران زۆرتربن تەکفیریش زۆرتر ئەکرێت تەکفیرکردن ی کافر وموشریکان مەنهەجی پێغەمبەران ئەوەی ئەنجامی بات پلەی بەرزەبێتەوە.

ئیمام برهان الدين البقاعي ئەفەرموێت : هیچ پێغەمبەرێ نەهاتوە ئیلا بەتەکفیرکردنی موشریکان هاتوە. [نظم الدرر في تناسب الآيات والسور ج 6 ص 268]

— کەواتا لەسەرمانە شوێن پێغەمبەران بکەوین ئەوەی شوێن پێغەمبەران ئەکەوێت پلەی بەرز ئەبێت لەلای الله تعالی وئەبێت بەخۆشەویستی الله تعالی قال تعالی : { قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ } [آل عمران : ٣١] پێیان بڵێ ئەی پێغەمبەر ﷺ ئەگەر ئێوە الله تان خۆش ئەوێ شوێنی من بکەون ئەوکات الله ش ئێوەی خۆش دەوێ و لە هەڵە و گوناهەکانیشیان خۆش دەبێت .

جا پێغەمبەر ﷺ بەشەریعەتێکەوە هاتوە کەتەکفیرکردنی موشریکان وکافرانە ئەوەی شوێنی بکەوێت شوێن پێغەمبەر کەوتوە ﷺ پلەی بەرزئەبێتەوە .

ئەڵێت باتەکفیر لەدەست گەنجان دەربکرێت جێی بهێلین بۆزانایان.

ئایا ئەم قسە لەکوێی قورئان وسونەت هاتوە تەکفیر تایبەت بێت بەزانایان ؟ الله تعالی فەرمان بەهەموو موسڵمانان ئەکات چاو لە ابراهيم عليه السلام بکەن بزانین ابراهيم چی کردووە ؟

قال تعالی : { بەڕاستی بۆ ئێوە هەیە ئەی ئیمانداران! لە ئیبراهیم و لەوانەی بڕوایان هێنابوو لەگەڵیا، سەر مەشقییەکی چاک و جوان. جا دەبێ ئێوەیش (ئەی بڕوادارەکان!) لەوان چاو بکەن } [الممتحنة: من الآية ٤]

١- کاتێ بە قەومە کافرەکەیانیان وت: بەڕاستیی ئێمە بێزارو بەریین لە خۆتان

٢- و لەو بتانە لە جیاتی الله دەیانپەرستن

٣- بێ باوەڕین پێتان

٤- وە بە هەمیشە دوژمنایەتیی و ڕکە بەرایەتیی لە نێوانماندا پەیدابووە

٥- تا باوەڕ بە الله ی تاک و تەنیا دێنن و هاوبەشی بۆ دانانێن

کەواتا میلەتی ابراهيم بریتیە لە تەکفیرکردن تەماشاکەن فەرمووی ((تائیمان ئەهێنن بە الله ـ تاک وتەنها)) واتا ئێوە کافر وموشریکن و ئیماندارنین بە الله تعالی کەواتا تەکفیریکردن بەهەق بریتیە لە شوێنکەوتنی میلەتی ابراهيم عليه السلام کە الله نەیفەرموو باتەنها زاناکان شوێنی بکەون بەڵکو داوای لە هەموو ئیمانداران کردووە چاوی لێ بکەن

ئەی سزای ئەو کەسە چیە کەپشت بکات لە میلەتی ابراهيم؟

الله دەفەرموێت : { کێ هەیە بە دور لەوکەسە گومڕاتر وگێل وگەوج تـر بێت کەلە ئاینی ئیبراهیم بنێتە لاوە لابدا لێی و پشتی لێ بکات سوێندبێ ئێمە لەم دنیایەدا ئیبراهیمان هەڵبژاردوو، پایەی پەیامبەرێتی و پێشەوایەتیمان پێبەخشی و لە دوا ڕۆژیشدا او لە ڕیزی چاکان و صالحاندا }[البَقَرَة : ١٣٠]

شێخ ابابطین ـی نەجدی ئەفەرموێت رحمە الله لە الدرر السنیة" [10/ 394، 395] : ئەوقسەیەت کەئەڵێت تائیقامە حوجە ئەکرێت لەلایەن ئیمام و یان جێگرەکەی مانای ئەم قسەیەشت ئەوەیە حوجەی ئیسلامی قبول ناکرێت تەنها لەئیمام یان جێگرەکەی نەبێت ئەمەش هەڵەیەکی ئابڕووبەرە هیچ زانایەک قسەی وای نەکردوە بەڵکو واجبە لەسەر هەمووکەس هەق قبوڵ بکات جا لەهەرکەسێکەوە بۆی بێت .

— ئەمە تەنها وەڵامدانەوەیەکی کورتە بۆ ئەم بەناو مەلایە تا بزانن ئاستی زانستی ئەم کەسە چەنێکە.

هەرزوو مەنهەجیـ خۆی دەرخست

پۆستێکی خۆی بڵاوکردۆتەوە لـەسـەر بابەتی دەنـگدان.

بابەتی دەنگدان ـی پەرلەمان بەبابەتێکی ڕاجیاوازی ئەزانێت ئەڵێت من ئەم ڕەئیەم پێ پەسەندە کـەدەنگ نەیەیت بـەڵام ئەوەشی لەسەر بۆچونی کەسانی تر دەنگ ئەیات بـا دەنگ بەکەسی شایستە بات خیانەتکـردن لەم پرۆسەیە گەندەڵی بەدوای خۆی دێنێ .

یـەکـەم شرکی گوێڕایەڵی و یاسادانان و هەڵبژاردنی نوێنەرێ بۆئەوەی یاسا بۆدانێت ئەمە شـیرکێکە بە قورئان و سونەت و ئیجماع ـی ئوممەت یەکلای کراوەتەوە هیچ ڕاجیاوازیـەک نیە لە نێوان ئوممەت لەسەر ئەوەی هەرکـەسێ غەیری الله هەڵبژێرێت بیکاتە یاسـادانەر بۆخۆی ئەوا شەریـکی بۆالله تعالى بڕیار یـاوە شـیخ عبدالرحمن بن حسن ال الشیخ لەتەفسیری ئایەتی : { اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَاباً مِنْ دُونِ اللَّهِ} ئـەفەرموێت: لەم ئـایـەتە دەرەکەوێت وبەڵگەیـە لەسەرئەوەی هەرکەسێ گوێڕایەڵێ جگە لە الله ورسولەکەی بکات ﷺ وە پشت بکات لەوەرگرتن ـی حوکم لەقورئان وسونەت لەحەلاڵکردن ـی ئەوەی الله حەرام ـی کردووە یان لەحەرامکردنی ئەوەی الله حەلاڵ ـی کردووە وە گوێڕایـەڵی بکات لەسەر پێچیکردن ـی فەرمانی الله وە شوێنی بکەوێت لەوشتانەی الله مۆڵەتی نەیاوەتێ ئەوا ئـەوکەسەی کردۆتە پەروەردگاری خۆی وە پەرستویەتی وەکردوویەتی بەهاوبەش بۆ الله تعالى ئەمەش نەفی تەوحید ئـەکات. [فتح المجید]

— کەواتـا بەتاک ڕاگرتنی الله تعالى لەتشریع وحوکم دا بابەتێـک نیە خیلاف ـی لەسەربێت بەڵکـو ئەوەی پێچەوانەی تەوحید بـکات موشـریکە

پـاشـان ئەڵێت من لەگەڵ ئەو بۆچونەم کەدەنگ نەیەیت گەر دەنگت یـا دەنگ بەکەسێ باش بـە خیـانەت لەپرۆسـەکە مەکە چونکە گەر خیانەتت کرد گەندەڵی دروستەبێت ! خودی پرۆسەکە گەندەڵیە و ناهەق ـی وستەمکاریـە چونکە پرۆسەکە غەیری شەرع ـی الله تعالى یـە وە الله تعالى غەیری شەرعی خۆی بەکوفر وستەم وفسق وجاهلیەت ناوئەبـات قال الله تعالى : { ومن لم يحكم بماانزل الله فاولئك هم الظالمون } ئەوانـەی دادوەری بەدابەزێنراوەکەی الله ناکەن ئەوانە گەندەڵ وستەمکـارن.

وە لقمان بەکوڕەکەی خۆی فەرموو : بەڕاسـت ـی شەریکدانان بۆالله گەورەترین ستەمە ـە . [لقمان 13]

پاشان ئەڵێت (گەر دەنگت یا دەنگ بەکەسێ باش بە) نمونە ئایا گەر من شیرک حەڵاڵ بکەم بەم قسەیە و ڕێگری لە شیرک نەکەم بەم قسەیە ئێوە چیم پێ ئەڵێن گەر بڵێم (من لەگەڵ ئەو بۆ چونەم لات وعوزا نەپەرستم بەڵام گەر تۆ لەگەڵ ئەو بۆچونەی پەرستن ـ غەیری الله دروستە ئەوا پێغەمبەر ﷺ بپەرستە) ؟! پێم ناڵێن تۆ دیارە شێت بوی چونکە پەرستنی غەیری الله لە هەموو حاڵەتێکدا شیرک و کوفرە نەبوە پەرستن ـ پیاوچاکێک ئاسایی تربێت لە پەرستنی پیاوخراپێک وە گەر کوفرکردن لەبەر مەسڵەحەتێک ڕەوا بوایە ئەوا پێغەمبەرصلی الله علیه وسلم پەسەندی ئەکرد) لەمەنهەجی پێغەمبەرایەتی ﷺ ڕازی نەبوونە بە کوفر لەپێناو مەسڵەحەت بەڵام لە مەنهەجی مەلا گومڕاکان کوفرکردن لە پێناو مەسڵەحەتی دوونیای جائیزە کوفربکە و شەریک دانێ بۆ الله گرنگ دونیاکەت لەدەست نەچێت یان هەندێ لە مەلا گومڕاکان کوفر حەلاڵ ئەکەن بەبیانوی مەصلەحەتی دەعوە ئەڵێن ئێمە هەندێ کوفر ئەکەین تاخەڵک ئیسلام قبوڵ بکات ! ئەمەش پێچەوانەی مەنهەجی نبوەتە لە تەفسیری سورەتی الکافرون ئیمام ـ طبری گێڕاویەتیەوە ئەفەرموێت : قورەیش پێشنیاری ئەوەیان بۆ پێغەمبەر ﷺ کرد وتیان تۆساڵێ خواکانی ئێمە بپەرستە ئێمەش ساڵێک خواکەی تۆ ئەپەرستین الله تعالی سورەتی الکافرون ـ دابەزاند بە تەکفیرکردن و بەڕائەتکردن لە کافران و کوفرەکانیان { قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ (1) لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ (2) } پێیان بڵێ ئەی کافران من ئەوە ناپەرستم کەئێوە ئەیپەرستن .

کەواتا مەنهەجی نبوەت هیچ کوفرێ قبوڵ ناکات نە لەپێناو دین ودەعوە نە لەپێناو دوونیا و بەرژەوەندیە دوونیایەکان

ئێستا ئەبینیت خەڵکانی ئەڵێن دروستە بۆمەسڵەحەتی ئیسلام کوفر بکەیت! لەکاتێکدا رسول الله ﷺ بۆ الله پەرستن ڕازی نەبوو کوفر قبوڵ بکات وتەئویل بهێنێتەوە بڵێت دەی با ڕازی بم بەداواکەیان بەڵکو ئومێدەکەم لەوساڵەی کەئەوان الله ئەپەرستن تەوحید لەدڵیان بچەسپێت و نەبنەوە بەموشریک ! نەخێر دینی الله ـ نەخستە ژێر لێکدانەوەی هەواوئارەزوو وئەقڵی مرۆڤەکان بەڵکودینی الله ـ پەیڕەو کرد بەوشێوەی لەالله ـوە بۆی هاتوە

شێخ محمدی کوڕی عبدالوهاب لە باسی جۆرەکانی موشرکین کەپێچەوانەی ئەصلی دینیان کردووە ئەفەرموێت : لەوموشریکانە خراپترینیان ئەوانەن کەخۆیان کاربەتەوحید ئەکەن بەڵام ڕێزی تەوحیدیان نەگرتوە ڕقیان لەوانەیە کەوازیان لەتەوحید هێناوە وەتەکفیریان ناکەن وە لەوکەسانە هەشیانە شیرک ـ واز لێ هێناوە و ڕقیشی لەشیرکە بەڵام ڕێزی ئەمەی نەزانیوە دژایەتی موشریکان ناکات وتەکفیریان ناکات ئائەمانە پێچەوانەی ئەوەیان کردووە کەپێغەمبەران علیهم السلام پێی هاتوون .[الدرر السنیه2/22]

الشیخ ـ العلامة عبد الرحمن بن حسن ـدەفەرموێ : پێچەوان کاران لەسەر ئەم ئەصڵەی ئیسلام چەند جۆرێکن یان طاغوتێکە ململانێ لەگەڵ الله ـدا دەکات لە ڕوبوبیەت والالوهیەت بانگی خەڵک ـدەکات بۆئەوەی بیپەرستن لەجیاتی الله یان طاغوتێکە خەڵک بانگ دەکات بۆ بت پەرستی یان موشریکێکە لەغەیری الله دەپاڕێتەوە و بەهەموو جۆرە ڕێگایەکی عیبادەت یان هەندێکی خۆی نزیک دەکاتەوە بەپەرستن ـ غەیری الله یان کەسێکە گومانی لەتەوحیدە ئایا ئەم تەوحیدە هەق ـە یان دروستە شەریک بۆ الله دابنرێت [فتح المجید: ص357، 358]

ئەم هیچ وپوچە ساڵانێکە بەناوی عەقیدەو دینەوە جارێـک جاسوسی بۆ حوکمەتی سوید حەڵاڵ ئەکـات حوکمی دەوڵەتی ئیسـلامی بۆ ئەوفەتوایە الشیخ عبد الرحمن بن حسن رحمه الله دەفەرموێت : (تەوحید هەڵوەشـێنەوەو پوچەڵکردنەوەی هەیە لەگەورەترین هەڵوەشێنەوەکانی تەوحید سێ شتە ... سێهەم شت بریتیە لە دۆستایەتیکردنی موشریکان و پشتگیریکردنی موشریکان وسەرخەستنیان ویارمەتی دانیان بەدەست وزمان ومـاڵ هەروەک الله فەرموویەتی : **{ مەبە بەپشتیوان وپەناگەی کافرو بێ باوەڕان }** .[القصص:86] [الدرر السنية 300/11-304 ، مجموعة الرسائل والمسائل النجدية 4/291]

جارێ دەنگدان بەحیزبە دیموکراسیە ئیخوانیەکـان حەڵاڵ ئەکات.حوکمی دەوڵەتی ئیسـلامی بۆ ئەوفەتوایە شیخ ـی ئیسلام ابن تیمیه ئەفەرموێت : (مرۆڤ کاتێ حەرام حەڵاڵ بکات کە بەئیجماع ئەوشتە حەرام بێت یان حەڵاڵی حەرام بکات کە بەئیجماع ئەوشتە حەڵاڵ بێت یان یاسایەک بگۆڕێت کەئیجماع لەسەر ئەویاسایە هەبێت ئەوا ئەوکەسە دەبێتە کافر ومورتەد بەیەکدەنگی فوقەهایان هەروەک زانایان گێڕاویانەتەوە]

جارێک ئەڵێت چەکداریکردن کوفرنیە ئەگەر عەقیدەی کوفریت نەبێت جارێـک ئەڵێت ئاکام عمر ئیمانداربوە ئەو ئاکامەی تا لەناووچوو سەرۆکی هێزێکی گەورەبوو دژ بەدەوڵەی ئیسـلامی لە شەڕکردندا بوو دەیان وسەدان سەربازی دەوڵەی کوشتوە تقبلهم الله .

شیخ ـی ئیسلام ابن تیمیه ئەفەرموێت شیخ الإسلام ابن تیمیة رحمه الله ـدەفەرموێـت :(زانایانـی ئیسـلام کۆڕان کە هەرکۆمـەڵێـکـی خاوەن دەسەڵات ملکەچ نەبێت بۆ هەندێ لەواجـباتە متواتـرە دیارەکانی ئیسلام ئەوا واجبـە جەنگیان لە دژ بـکرێت ئەگەرچی هەردوو شـایەتومانەکەش بڵێنەوە)

وەلەماوەی پێشوو گەنجێ موەحیدی بەگرتن دا وەک خۆی لە ڤیدۆکەدا بڵاوی کردەوە وتی سکاڵات لێ ئەکەم بوە هۆی ئەوەی ئەوگەنجە 12 ساڵ حوکم بدرێت ئێستاش وەک پیشەی هەمیشەی هەڕەشەی سکاڵاکـردن ئەکات و تابەکەیسی بوهتان ودرۆینەی خەڵک ناردن بۆناو دەولە چەند کەسێک توش سجن بکات هەرئەم دەجالە سیخوڕە دزە جاشــە کەوا سەنگەری لە موەحیدان گرتوە چووە بۆ پرسەی یەکێکی لە بەهیلاکچووەکانی یەکێتی جا ئەوەی بۆنی عەقیدەی دەولەی کردبێت ئەگەر گوومانی هەبێت لە مورتەدبونی ئەم عبدالحمیدە ـە ناسراو بە کوڕی پاک دوای ئەوەی حاڵی عبدالحمیدی زانی ئەوا بادڵنیابێت هەر بەعەقیدەی دەولە ئەووکەســەش کافرە و مورتەدە کە گومانی هەبێت لە مورتەدبوونی ئەم کەرەی زانست حوکمی عەقیدەی فەرمی دەوڵەتی ئیسـلامی لەسەر کەسێک وەک کوڕی پیس حوکم وسکاڵا بەرزبکاتەوە بۆ مەحکمەکوفریەکان

شێخ ابو حفص الشـامی لە بڵاوکراوەی إذاعـة البـــیان ـدا لەبەرنامەی دروس فی التوحید زنجیرەی 13ـدا دەفەرموێت

: حوکم بـردنەوەی بۆ لای طاغوت لە هەر قەزیەیەکدا بێت لەمیراث بێت یان تەڵاق وزەواج بێت لەبەر هەر زەروڕەتێک بێ خاوەنەکەی کافرە تەنانەت ئەوکەسەی دادگاکەش پاک دەکاتەوە کـافرە .

دەڵێت ئومێد ئەکەم ئاکام ی کۆماندۆ شەهیدبێت چونکە هەوڵی بۆجێ بەجێکردنی ئیسلام داوە!

یەکەم ـ کۆماندۆ سەر بەووەزارەتی پێشمەرگەیە وهێزی حیزبی یەکـێتیە لەیـاسای وەزارەت ی پێشمەرگەدا هاتوە ئەرکی پێشمەرگە بریتیە لە پاراستنی سنوری هەرێم وسیستەمی حوکم ڕانیەکەی هەرێم.

سیستەمی حوکمڕانی هەرێم چیە؟

بێگومان پەرلەمانی و دیموکراسـیە وەک زانراوە لای هەمومان هەموو حوکمـێک لە غەیری حوکم ی الله تعالی کوفر و طاغوتیەتە دیموکراسیەتیش طاغوتی سەردەمـە الله تعالـی ـدەفەرموێت : { ئەو کەسانەش کە کافرو بێ باوەڕن لە ڕێگـەی طاغووتـدا جەنگ دەکەن دەسا ئێوە لەگەڵ دۆست و یارانی شەیتاندا بـجەنگێن بێگومان پیلان و فڕوفێڵی شەیتان لەچاو دەسەڵات و توانای الله لاوازو بێ هێزە } [النساء : ٧٦]

کەواتـا چەک هەڵگرتن وبون بەهۆکاری دیفاعکـردن بۆمانەوەی بەرنامەیەکی طاغوت ی کـوفر وبێ باوەڕییە پاشان بەڵا عبدالحمید ئـایا ئیماندار وموسڵمان هەرئەوەیە شایەتومان بهێنێت ونوێژ بکات وخێر بـکات ؟؟ ئەگەر وەڵامەکەت بەڵێ بێت ئایا قوڕەیش ئیمانداربون کە خزمەتی کە عبەی پیروزیان دەکرد وخێریان دەکـرد ؟ الله دەفەرموێت : { أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ لَا يَسْتَوُونَ عِندَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ } [التوبة : ١٩]

ئایا پێتان وایە ئەوکەسـانەی، ئاو دەدەن بەحاجیەکان ومزگەوتی (حەرام) ئاوەدان دەکەنەوە وەک کاری ئەوانە وایە کەبڕوایان بەالله و بەڕۆژی دوایی هێناوەو جیهادی کردووە لە ڕێگەی الله ـدا ؟ ئەو دوجۆرەکەسانە «بڕوادارو بێ بڕوا» لای الله یەکسان نین، کاری موشریکەکان کاریان بێهوودەیەو، موسڵمانەکانیش کاریان پیرۆزو وەرگیراوە وەچاکبزانن الله ڕێنمایی خەڵکانی ستەمکار ناکات.

ئەگەر دەڵێیت قوڕەیش شـایەتومانیان نەدەهێنا بە پێغەمـبەرایەتی محمد ﷺ ئەوا پێت دەڵێم زۆرێک هەبون شایەتومانیان دەهێنا بەپێغەمبەرایەتی محمد ﷺ الله تعالی شایەتومانی لێیان قبول نەکرد چوونکە درۆیان دەکرد و دژی ئیسـلام و پێغەمـبەر ﷺ هەڵسوکەوتیان دەکرد.

قال تعالى : { إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ } [المنافقون : ١] كاتێ دوو ڕووەكان هاتن بۆلات ئەی پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم ئەڵێن: شایەتی ئەدەین كە بەراستیی تۆ پەیامبەری الله یت لە حاڵێكدا الله خۆی دەزانێ كە تۆ پەیامبەری ئەویت وە الله هەرخۆی شایەتی دەدات كە ئەو دووڕووانە درۆ دەكەن كە ئەڵێن تۆ پەیامبەری الله یت.

– ئەگەر دەڵێیت هەركەس شایەتومانی هێنا لە دونیادا حوكمی ئیسلامی بۆهەیە دەڵێن ئەو قسەیەت بۆكەسێك ڕاستە كە كوفری لێ دەرنەكەوتبێت نەك كەسێك بەدەرخستنی كوفر شایەتومان هەڵبوەشێنێتەوە .

الشیخ محمد بن عبد الوهاب رحمه الله فەرموویەتی :
بەتەنها وتنی هەردوو شایەتومانەكە و جاهل بون بەواتاكەی و كارنەكردن بەداخوازیەكانی تەنها وتنی كەسی مكلف ناكات بەموسڵمان بەڵكو وتنی شایەتومان وكارنەكردن پێی دەبێتە بەڵگە لەسەر نەوەكانی ئادەم بەپێچەوانەی ئەوكەسانەی (وەك مەدخەلی وئەشعەری وحەمدانیەكان كەدەڵێن) ئیمان تەنها دان پێدانانە .
[الفتاوى النجدية ج 1 ص 85]

– كەواتا وتنی دووشایەتومانەكە سودی نیە كاتێ كاری پێ نەكەیت و دژایەتی بكەی

الامام محمد بن عبد الوهاب دەفەرموێت : باش بزانە ڕەحمەتی الله ـت لێ بێت وشەی لااله الاالله محمد رسول الله وشەی جیاكەرەوەی نێوان كوفر وئیسلامە وە ئەمە وشەی تەقوایە و پەتی مەتینە ئەمە ئەو وشەیەیە كەابراهیم علیه السلام كارێكی كرد لەپاش خۆی بمێنێتەوە وەك الله دەفەرموێت { وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ } [الزُّخْرُف : ٢٨] كارێكی كرد ئەو وشەی الله پەرستیە لە پاش خۆیشی- لە نێو نەوەكانییدا هەر بمێنێت، تا بەڵكو بگەڕێنەوە بۆلای الله. وە مەبەست لە هێنانی شایەتومان وتنی نیە بەزمان ولەهەمان كاتیشدا جاهل بیت بەواتاكەی چونكە مونافیقان شایەتومانیان دەهێنا بەزمان لەگەڵ ئەوەشدا لە دۆزەخدا لەژێرەوەی كافرانن لە كاتێكدا مونافیقان نوێژیش دەكەن و خێریش دەكەن بەڵكو مەبەست پێی هێنانی شایەتومانە لەگەڵ زانینی واتاكەی بەدڵ وخۆشویستنی ئەم وشەیە (نەك هەوڵدان بۆ ڕوخاندنی ئاڵای لااله الاالله) خۆشویستنی ئەهلی لااله الاالله (نەك هەوڵدان بۆ كوشتنیان) وە ڕق بون لەوشتەی پێچەوانەی لااله الاالله یە (وەك یاسا ودەستور وكوفر) وە دژایەتیكردنیان بەلاشە (نەك هەوڵدان بۆ پاراستنیان بەچەك وماڵ وگیان) هەروەكو پێغەمبەر ﷺ دەفەرموێت : هەركەسێ بڵێت لااله الاالله بە دڵسۆزیەوە لە ڕیوایەتێكی تردا لەدڵەوە بە دڵسۆزی شایەتومان بهێنێت لە ڕیوایەتێ تردا بەڕاستگۆیانە لە دڵەوە شایەتومان بهێنێت وە لە فەرموودەی تردا فەرموویەتی هەركەسێ بڵێت لااله الاالله و بێ باوەڕبێت بەوانەی لە جیاتی الله دەپەرسترێن تاكۆتای ئەم فەرموودانە كە بەڵگەیە لەسەر جەهالەتی زۆربەی خەڵكی بەم شایەتومانە . [الدرر السنية ج 2 ص 116 و كذلك في كتاب تاريخ نجد ص397]

ئەگەر بڵێی ئاخر ئەمانە جاهلن و عوزریان هەیە ئەوا پێت دەڵێم وە جاهل بونیش عوزر نیە لەكوفری گەورەی ئاشكرای ڕوون ـدا الشیخ محمد بن عبد الوهاب فەرموویەتی : مورتەدەكان و گروپەكانیان دابەش بون بۆ چەند جۆرێ
١- هەیان بوو پێغەمبەری بەدرۆ دەزانی ﷺ و گەڕایەوە بۆ بت پەرستی

هەیـان بوو دانی بەپێغەمـبەرایەتی موسەیلمـە دانا وای گومان دەبـرد پێغەمـبەر ﷺ موسەیلەمەی کردوە بە هاوبەشی خۆی لە پێغەمـبەرایەتیدا (واتـا بە جەهل وتەئویلی هەڵەوە ئیمانیان بە موسەیلەمە هێنا نەک بەئەنقەست) کەچی لەگەڵ ئەوەشدا هەموو زانایان کۆ دەنگـبون کەئەوانـە مووڕتەدن ئەگەرچـی جـــاهلیش بن وە ئەوکەسەشی گومانــی لە موڕتەدبونیان هەبێت ئەوویش کـــــافرە . [الدرر السنية ج 8 ص 118]

الشيخ حمد بن ناصر بن ال معمر دەفەرموێت : هەموو کەسـێ کەقورئانی پێگەشتبێت ئەوا عوزری بۆنیـە چونکـە ئصوڵە گەورەکان کەلەئەصڵی دیــنی ئیســلامە الله تعالی زۆر بەڕونی باسی کردوە و قورئانی کردوە بەبەڵگـە بەسەر بەندەکانیەوە .[الرد على القبوريين]

ئایا لەپاش ئەو بەڵگانە عوزر مایەوە ؟ پاشان چی شـەهێدێکە ! خاکێـک تێدا حوکم بەقانون دەکرێت دژایەتی ئیسلام دەکرێت و جوێن بەالله وڕەسولەکەی دەدرێت ئایا بەرگری کردن لێی جیهادە تا کوژراو بە شەهید حساب بێت ؟؟ هەرچەندە ئەمە پێویست بەوەڵامدانەوە ناکات ئەوەی بۆنی ئیمانی کردبێ دەزانێ ئەم وتەیەت چەندە باطڵە.

کەدەڵێت پۆلیسی دارستان و ئاو وهاتوچۆ کافرنین چونکە بەرگری لەکوفرناکەن!

لەوەڵامدا ئەڵێین دەوولەی ئیسلامی وموناسڕانی کەتەکفیری چەکدارەکانی حوکمەت دەکەن لەبەر ئەوەنیە کەئەوان تەنها کارمەندی حوکمەتن یان لەبەرئەوەنیە کەئەوان پارێزگاری لەدارستان دەکەن یان ئاگر ئەکوژێننەوە نەخێر لەبەر ئەمانـە نیە بەڵکو لەبەر ئەوەیە کەئەوچەکدارانە ئەندامی دەزگایـەکن کە دەزگاکە ئامانجی پاراستنی دیموکراسیەت و چەسپاندنی عەلمانیەتە ئیتر ئەپۆلیسە پاسەوان خەستەخانە بکات یان دائیرەی ئاو یان گریمان بن دیواریش بێت وهەر دەوامیش ناکات ئەوا سەرخەرانی دەولە پێت ئەڵێن هەرکەسـێ ئەندامی هەردەزگایەک بێت حوکمی ئەو دەزگایە وەرئەگرێت بەبێ ئەوەی سەیری جۆری کاری کەسەکە بکەیـن

ئەگەر دەزگاکە کوفری بێت ئەوا ئەوانەی ڕەشایی ئەو دەزگایە زیادئەکەن وئەبن بەئەندام ـی ئەودەزگایە حوکم ـی کوفری دەزگاکە وەرئەگرن بەڵگەکـانی سەرخەران ـی دەولە بۆ وەڵامدانەوەی کوڕی ناپاک ابن حجر لە فتح الباري لەبارەی ئەو فەرموودەی کە ئیمام ـی بوخاری ڕیوایەتی کردووە کە پێغەمبەر ﷺ دەفەرموێت : سوپایەک دەرئەچێت بەرەو کەعبـە کەئەگەن بەجێگایەکی فراوان هەموویان ڕۆ ئەچن بەناخی زەویدا دایکە عائیشە دەفەرمووێت وتم ئەی پێغەمبەری الله ﷺ چۆن هەموویان ڕۆ ئەچن لەکاتێکدا کەسانێکیان تێدا بازرگانن و لەگەڵ ئەوان نین ؟ (واتە موکرەهـن بەزۆر براون وەک ئیمام ابن تیمیە باسی دەکات و ڕیوایەتێکی تریش هاتوە لەخوارەوە باسی ئەوە دەکات کەئەوخەڵکە موکرەهـن بەزۆر بردویان) پێغەمبەر ﷺ فەرمووی هەموویــان ڕۆئەچن لەقیامەتدا لەسەر نیەتەکانیان زیندووئەکرێنەوە ئیمام ـی مسلم بەم ڕیوایەتە دەیگێڕێتەوە کەفەرموویەتی ئەی پێغەمبەر ﷺ ئەی ئەوانەیان کە موکـرەهـن ؟ پێغەمبەر ﷺ دەفەرمووێت هەموویان ڕۆ ئەچن بەناخی زەویدا و لەقیامەت لەسەر نیەتەکەی زیندوو ئەکرێتەوە(ئەوکەسەی کە موکرەهە) ئیمام ـی المهلب لەلێدوانی لەسەر ئەم فەرموودەیە ئەڵێت : ئەم فەرموودەیە ئەوەی تێدایە هەرکەسێ بەویستی خۆی ڕەشای هەر گەلێک زیاد بکات لەتاواندا ئەوا هەمان سزای ئەوان دەیگرێتەوە (لەدوونیا وقیامەت بەڵام موکرەهـ (ئەوەی بەزۆر وناچاری پێی ئەکـرێت ئەم جۆرەیان لە دوونیـا سزا و وحوکمی ئەوان

وەرئەگرێ بەڵام حوکمی قیامەتی لەسەر نیەتەکەی ئەبێت) وە دەفەرمووێت : ئیمام ی مالک لەم فەرموودەیە ئەوەی دەرهێناوە کەهەرکەسێ لەگەڵ ئارەق خۆر دانیشێت هەمان سزای ئارەق خۆرەکە بدرێت ئەگەرچی ئارەقیشی نەخواردبێتەوە لە گەڵیا ئیمام ابن حجر لە المطالب العالیة لە ابن مسعودەوە ئەیگێڕێتەوە کە فەرموویەتی : بیستم لە پێغەمبەر ﷺ ئەیفەرموو هەرکەسێ ڕەشای هەر گەلێ زیادبکات ئەوا ئەوویش لەوانە وە هەرکەسێ ڕازی بێت بەکرداری هەرگەلێک ئەوا هاوبەشی کارەکەیانە .

ئێستا بابزانین پۆلیسی هاتوچۆ و دارستان سەربەچی دەزگایەکن

سەربەوەزارەتی ناخۆن ئەرکی ئەو وەزارەتە بریتیە لە(پاراستنی سنوری هەرێم وناوخۆی هەرێم ودەزگاکانی حوکمەت و باڕ و دیسکۆ وئەرکیان پاراستنی خوێنی کافرانە وپاراستنی پەرلەمان ودادگاکان وجێ بەجێکردنی حوکم ی دادگا ناشەرعیەکانە) ئەمە ئەرکی وەزارەتی ناخۆ تۆ گەر ببیت بەئەندام لەم وەزارەتە ئەگەر بن دیواریش بیت ولەناو ماڵ خۆشت بیت ودەوامیش نەکەی هەرحوکمی دەزگاکە دەتگرێتەوە

شێخ ی ئیسلام ابن تیمیە دەفەرموێت : هەربۆیە هەرکۆمەڵێ ئەگەر بەهۆی یەکتریەوە سەرکەوتن تاوایان لێهات بن بەخاوەن هێز ئەوا هەموو تاکەکانیان هاوبەشن لەسزا وپاداشت هاوکاریکارانی کۆمەڵەی خاوەن هێز وسەرخەرانی هەمان حوکم ی کۆمەڵەکەیان وەردەگرن وەدەفەرموێت تاک لەناو کۆمەڵی خاوەن هێزی ڕێگریکار لەشەرع حوکمی کۆمەڵەکە وەرئەگرێت .

ئیمام ابن مفلح رحمە اللە دەفەرموێت : (الطَّائِفَةَ الْمُمْتَنِعَةَ كَشَخْصٍ وَاحِدٍ . قال تعالى: (وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذًا مِثْلُهُمْ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا). لأن الرضا بالكفر كفر، وعلى هذا استدل العلماء بأن الراضي بالذنب كفاعله)

اللە دەفەرموێت : لەم کتێبە پیرۆزەدا بۆتان ڕونکراوەتەوە ئەگەر بیستان ئایەتەکان ی اللە کوفری پێ دەکرێت و سوکایەتی پێدەکرێت لەگەڵیان دامەنیشن(ئەمە ئەگەر لەمەجلسێ کوفرکرا نابێت دانیشیت ئەی چجای ئەگەر دەزگایەک کافربێت چۆن دەبێت تۆ ببیت بەئەندامی ئەو دەزگا کوفریە و لەناویاندا بمێنیتەوە) اللە دەفەرموێت تا بابەتەکە دەگۆڕن ئەگینا ئێوەش وەکو ئەوانن بەدڵنیاییەوە اللە تعالی کافران ودووڕوان لەدۆزەخ پێکەوەکۆدەکاتەوە .

کەواتا پۆلیسی هاتوو چۆ یان دارستان یان هەرچی بێت حوکم ی دەزگاکە وەرئەگرێت چونکە دەزگاکە کوفریە وە ئەوانیش ئەندامی ئەو دەزگایەن هەماهەنگیان هەیە لەگەڵ وەزارەتەکەیان وەهاوکاری وەزارەتی ناوخۆن ولەکاتی پێویستیشدا دەبرێن بۆ بەرەکانی جەنگ وەک لە جەنگی دژ بەدەولە دەبران بۆسەنگەرەکانی جەنگەکە.

کورتەیەک لەسەر عقیدەی

ابو محمد سنەی

کێیە ؟

که دەزگا سیخوڕیەکانی ئیران بۆی نوسراوەتەوە :

ئەبو محەمەد سنەیی کێیە؟ ناوبراو بەڕەگەز ئێرانییە ولە کاتی دەرکەوتنی دەوڵەتی ئیسلامی لە عێراق و شام لەسەر داوای دەزگای ئیتڵاعاتی ئێرانی دەچێت بۆ ناو دەوڵە بۆ کاری سیخوڕی وزانیاری کۆکردنەوە لەسەر موجاهیدە ئێرانیەکان و زانیاری دان بە ئێران لەسەر چەک و جێگا و بارهگای موجاهیدەکان دوای ئەوەی لە لایەن دەوڵەتی ئیسلامییەوە ئاشکرا دەبێت کە ئەبو محەمەد سنەیی سیخوڕی ئێرانە وزانیاری گەیاندووە بە ئیتلاعاتی ئێران دەوڵە فەرمانی دەستگیرکردنی بۆ دەردەکات بەڵام ناوبراو هەڵدێت و خۆی دەربازدەکات دواتر ئێران بەرنامەیەکی نوێ دادەڕێژن بۆ ئەبو محەمەد سنەیی ئەویش بریتییە لەوەی ئەبو محەمەد سنەیی دژی مەزهەبی ئەهلی سونەت قسە بکات وتەکفیری هەموو زانا کۆن ووتازەکانی ئەهلی سونەت بکات بەمی شێوە ئێرانی ڕافیزی دووجار قازانج دەکات.

١- لەرێگەی ئەبو محەمەد سنەیەوە هەوڵ دەدات مەزهەبی سوننە لاوازبکات

٢- زۆر لە کورد بکات بە هەڵگری بیری ئەبو محەمەد سنەیی تا ڕێژەی ئەهلی سونەت کەم بێتەوە.

ئەوەی گوێ لە سنەیی دەگرێت کوردە وە ڕێژەی ڕافیزە لەناو کورد لەسەدا یەکە ئێران دەیەوێ بەم شێوە زۆری لەکورد بکات بەهەڵگری بیری ئەبو محەمەد سنەیی تا ڕێژەی ئەهلی سونەت کەم بێتەوە وەلە ڕێگەی شوێنکەوتوانی سنەیی لەداهاتوودا گروپێکی چەکداریان لێ دروست بکات وکوشتنی ئەهلی سونەت بەدین وعیبادەت بزانن وبەم شێوە ئامانجی شیعەی ڕافیزە بپێکن.

عەقیدە (بیروباوەڕی) دروستکراوەکەی ئەبوو محەمەد سنەیی کە لە دەزگا سیخوڕیەکانی ئێران بۆی نوسراوەتەوە بریتییە لە:

یەکەم // تەکفیرکردنی هەر کەسێک کار بە تەفسیری صحابە بکات بە بیانووی ئەوەی صحابە مرۆڤن نابێت تێگەشتن لە دین لە مرۆڤ وەربگیرێت (ئەمەش ئامانجی

یەکەمی ڕافیزیە تا پێگەی صحابە کەم بکریتەوە ودین لە صحابە وەرنەگیرێت لە کاتێکدا پێغەمبەر ﷺ هانی ئومەتەکەی خۆی داوە شوێن صحابە بکەون فەرموویەتی: (ئەستێرەکان سەلامەتین بۆ ئاسمان هەرکاتێک ئەستێرەکان نەمان ئاسمان تووشی ئەو کارەساتانە یەن کە بریار دراوە بەسەریدا بێت، وە من سەلامەتیم بۆ ئوممەتەکەم هەرکاتێ من ڕۆیشتم هاوەڵانم تووشی ئەو کارەساتە یەن کەبریار دراوە تووشی بن وە هاوەڵانم سەلامەتین بۆ ئوممەتەکەم هەرکات هاوەڵانم نەمان ئوممەتەکەشم تووشی ئەو کارەساتانە یەن کەبریاردراوە تووشی بن)

الله تعالی ڕەزامەندی خۆی بۆئەوانە مسۆگەرکردووە کە شوێن صحابە دەکەون : { وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُم بِإِحْسَانٍ رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ } [التَّوْبَةِ : ١٠٠] الله تعالی لەوانەی کە پێشکەوتن و یەکەم کەس بوون لە ئیسلام بوون و خزمەتکردنی ئیسلامدا لەکاروانی کۆچبەران و پشتیوانان وئەوانەشی کەبەرێک وپێکی شوێنیان کەوتوون، ڕازی بووەو و ئەوانیش لەالله ڕازی بوون.

— کەچی ئەبو محمد رافیزی دەیەوێ شوێنکەوتنی صحابە بکات بە کوفر لەژێر ناوی قورئان وسونەت !

دووەم // تەکفیرکردنی پێشەواکانی ئەهلی سونەت کە هیچ گروپێ لە مێژوودا جگە لە شیعەی رافیزە جورئەتی نەبووە بوێرن تەکفیری ئەم ئیمامانەی ئەهلی سونەت بکەن بەڵام لە ڕێگەی ئەبو محمد سنەیەوە ڕافیزە ئەم ئامانجەیان پێکا.

نمونەی تەکفیرکردنی ئیمامی شافعی و احمد ومالک و بوخاری ومسلم و اسحاق بن راهوی...هتد و ابن مبارک وابن تیمیە و ابن کـثیر وابن قیم.. هتد و محمد بـن عبدالوهاب بە بیانوی ئەوەی ئەو زانایانەی ئەهلی سونەت وتەیان هەیە پێچەوانەی فەرموودە بووە .

لە وەڵامی ئەم گومانە دەڵێین

هیچ یەکێ لەو زانایانەمان بە مەبەست نەهاتوون پێچەوانەی فەرموودەیەک فەتوای بدەن بەڵام فەتوای هەڵیان دەگەڕێتەوە بۆ ئەم دوو هۆکارە: ئەو فەرموودەیەی پێ نەگەیشتووە بۆیە پێچەوانەی کردووە یان فەرموودەیەکی زەعیفی بە سەحیح زانیوە وایزانیوە سەحیحە لەسەر ئەساسی ئەوە فەتوایەکەی داوە بۆیە هەر یەکێک لە ئیمام شافعی و مالک و احمد وابو حنیفە .. هتد هەر هەموویان فەرموویانە (اذا صح الحدیث فهو مذهبی) هەر فەرموودەیەک سەحیح بێ ئەوە بۆچوون و فەتوای منە و کاربەووە بکەن وە فەرموویانە هەرکات وتەی ئێمە پێچەوانەی فەرموودەی سەحیح بوو لەدیواری بدەن.

کەواتا ئەو زانا بەرێزانە کە مەعسوم نین وە علمی ڕەها وبێ سنور تەنها بۆ الله یە هیچ عەبدێ نییە لە پاش پێغەمبەر ﷺ لە هەموو زانستێکی شەرع گەشتبێتە لوتکە بۆیە هەر زانایەک بەشێ خۆی هەندێ لە علمی پێ نەگەیشتووە بۆیە فەتوای هەڵیان دەگەڕێتەوە بۆ ئەو دوو هۆکارە نەک بەئەنقەست مخالفەی حوکمی شەرع بکەن وە پێغەمبەر ﷺ دەفەرمووێت: (گەر حاکم حوکمێ بکات وئیجتیهادی خۆی بکات و هەق بپێکێت ئەوە دووپاداشتی بۆهەیە بەڵام هەڵە بکات و نەپێکێت ئەوا یەک پاداشتی بۆهەیە) [رواه البخاری] — کەچی لای سنەیی ئەگەر نەپێکێ کافرە !؟

وە ئایا ئەبو محمد سنەی ئەتوانێت تەکفیری صحابەش بکات کاتێ هـەندێ شتیان پێ نەگەشتبوو لە شەرع پێچەوانەی

شەرع قسەیان دەکرد ؟ بۆ نموونە ابن عباس پاش مردنی پێغەمبەر ﷺ پێی وابوو زواج موتعە حەلاڵە تا دواتر هەق ـی پێگەشت و ئینجا وتی حەرامە ئایا ئەوسەردەمەی ابن عباس کافربوو ؟

وە ابن مسعود پێی وابوو هەردوو سورەتی المعوذتین بەشێک نیە لە قورئان بەڵکو ویردە ئایا کافربوو ؟

وە هاوەڵی بەڕێز معاذ بن جبل وهاوەڵی بەڕێز معاوية بن أبي سفيان ڕەزای الله یان لێ بێت لەگەڵ محمد بن الحنفية ومحمد بن علي بن الحسين پێیان وابوو منداڵی موسڵمان میراث ی باوکە مورتەدەکەی وەردەگرێت و بۆی جائیزە لە کاتێکدا فەرموودەی پێغەمبەرمان هەیە ﷺ دەفەرموێت : موسڵمان میراث ی کافرنابات کافریش میراث لە موسڵمان نابات.

بەڵام ئەو چوارە وا تەفسیری فەرموودەکە دەکەن کە مەبەست پێی کافری محارب ـە مونا فیق و مورتەد وکافری مسالم ناگریتەوە ئایا ئەوانەش تەکفێردەکەی ئەی ئەبوو محمد ؟؟ کە ئیجتهادیان کردووە لە کاتێکدا دەقی سەریح ـی پێغەمبەر ﷺ هەیە کە موسڵمان میراث لە کافر نابات.

[سەرچاوە "أحكام أهل الذمة" (2 / 853)]

— نمونەی لەم شێوانە زۆرە تەنها یەک دانە بەسە بۆ درێژە نەکێشان

نامیلکــەی :

ئەبو محمد سنەیی

لە تەرازووی شەریعەتی ئیسلام

تێبینی : کلیک لەسەر بەرگی وێنەکە بکە دەتوانن خوێبەری کتێبەکە بین

بــە پشتیوانی الله تعالی لەم نــــامیلکەیەدا بــــاسێکی نــــاوبراو ئــەبو محمد سنەیـی دەکەین

کە بووەتە هۆی بڵاوبوونەوەی گومڕایی لە نێو ئوممەتدا بە ڕادەیەک گەشتووەتە تەکفیری زانایانێک کە هەموو ئوممەت شاهیدی ئیمامەتیان دەدەن ، هەروەها حوکمی شەرعی ئیسلامی بەسەردا ڕوون دەکەینەوە ، وباسێکی کورتی ئیجماع وقیاس دەکەین وبەڵگەی شەرعی بوونیان لەسەر ڕوون دەکەینەوە بە ئیزنی الله ، داواکارین لە الله تعالی لێمانی قبوڵ بکات وهانمان بدات بۆ کاری زیاتر.

بـــانگخوازی
کوفر و شیرک

مەلا جاسم کەرکوکی

جاسـم ـی گومڕاو گومڕاکار بانگخوازی شیرکـ ئەڵێت {أَأَمِنتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ} [الملك:١٦] وشـەی (في) واتـا الله لەناو ئاسمانە ئایا الله لەناو ئاسمانی چەنەمە یـەکەم یان دووەم یان سێهەم...هتد

شکێنەری جەهمیەت شیـخ ـی ئیسلام ابن تیمیه رحمه الله تعالی لەالحمویە لەوەڵامی شـوبهەی براجەهمیەکانی جاسـم ئەشعەریدا فەرموویـەتی : (هەرکـەسێ گومانی وابێت ئاسمان الله تعالی گرتوە بەخۆیەوە بەو مانایەی ئاسمان دەوری الله تعالیـ ی گـرتوە ئەوا ئـــەوکـەسە درۆئـەکات ئەگەر ئەم ووتەیـە لەکەسێکەوە نەقڵ بـکـات وەئەوەی باوەڕی وابێت ئاسمان دەوری الله تعالی ـداوە ئەوکەسـە گومڕایـە وە لەکەسمان نەبیستوە بەم شێوە تێگەشـتبێ وە هیچ کەسـێکمان نەبینیوە ئەم تێگەشتنەی لەکەسێکەوە نەقڵ کردبێت ئەگەر پرسیار لە تێکڕای موسڵمانان بکەیت ئایا واتێگەیشتون لەوتەی الله و رسولەکەی صـلی الله علیه وسلم کەالله لەئاسمانە یانی ئاسمان ـی دەوری الله تعالی ـداوە ؟ ئەوا ئەبینیت هەریەکێـک لـــە موسڵمانان ئەڵێن ئێمە هــەرگیز شـتی

وابەبیرماندا نەهاتوە کەوابوو کەشتەکە وایێت ئەوا تەکەلوف کردنە ڕووکەشی ئایەتەکە وادەربخەیت کەمەحاڵە خەڵک لێی تێ بگات بەڵکو لەپاش ئەوە بیەوێ تەئویلی بکات بەڵکو لەلای هەموو موسڵمانان الله تعالی لە ئاسمانە تەنهایە ولەسەر عەرشە (نەک لەناو ئاسمان بێت) چونکە کە لەئایەتەکە ئەفەرمویێت الله لە ئاسمانە مەبەست پێی بەرزوبڵندی الله یە واتا الله لە بەرزوبڵندیدا و لەخوارەوە نیە وە موسڵمانان ئەزانن کە کورسی الله تعالی ئاسمانەکان وزەوی گرتوە وە کورسی الله تعالی لەچاو گەورەی عەرش دا وەک ئەڵقەیەکە لە بیابانێکدا ئیتر چۆن واگومان ئەبرێت کە دروستکراوێکی وەک ئاسمان دەوری الله تعالی بات لەکاتێکدا هەر لەقورئاندا وشەی (في) بەواتای (لەسەر دێت) (واتا هەموو وشەیەکی (في بەواتای لەناو نایەت) وەک الله تعالی ئەفەرمووێت (کاتێ ساحیرەکانیان ئیمانیان بە موسا هێنا فیرعەون پێی وتن : { قَالَ آمَنتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ ۖ إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ ۖ فَلَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَافٍ وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِي جُذُوعِ النَّخْلِ } [طه : ٧١] پێش ئەوەی من مۆڵەتتان بدەم بڕواتان پێ هێنا؟! بەڕاستی دەرکەوت کە هەر موسایە گەورەو سەرۆکتان و ئەویش فێری جادووی کردوون دەست و پێتان ڕاست و چەپ دەبڕم وەلەسەر دار خورماکاندا هەڵتاندەواسم، تا خەڵکی تر عیبرەت وەرگرن وە الله تعالی فەرموویەتی : { فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ } [آل عمران : ١٣٧] جا بچن بەسەر زەوییداو (وشەی في الارض) واتا بەسەر زەوی لێرەدا فی بەواتای لەسەردێت وەئایەتی : {وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِي جُذُوعِ النَّخْلِ} [طه:٧١] وشەی (في مانای ئەوەنیە لەناو دارخورماهەڵیان بواسێت بەڵکو واتا لەسەر دارەخورما

پاشان چەواشەکاری ئەکات لەسەر دابەزینی الله تعالی بۆ ئاسمان لەوەڵامدا ئەڵێین پێغەمبەرمان ﷺ بەزمانی عەرەبی ڕوون لەپێش هاوەڵانیدا فەرمووی : الله تعالی هەموو شەوێ دائەبەزێتە ئاسمان ی دوونیا کاتێ سێ یەکی کۆتای شەو دادێت دەفەرموێ کێ داوای هەیە پێی ببەخشم...

ئایا دەکرێت پێغەمبەر ﷺ شتێ بڵێت وهاوەڵان ئەوشتە وەربگرن بەبێ تەئویل وگۆڕینی ماناکەی بەڵام هەمان شت پێویست بکات ئەمڕۆ ماناکەی بگۆڕین ؟؟ دابەزینی الله تعالی لە سێیەکی کۆتای شەودا بۆهەر شوێنێکی سەر زەوی لەوکاتەدایە کە سێیەکی شەو دادێت بەسەریاندا دابەزینی الله تعالی لەسێیەکی کۆتای شەودا بۆهەر شوێنێکی سەر زەوی لەوکاتەدایە کە سێیەکی شەو دادێت بەسەریاندا وە دابەزینی زاتی الله وەک دابەزینی مرۆڤ نیە وچۆنیەتیەکەی نازانرێت تا بەقیاسی ئەقڵی و پرسیاری ئەقڵی لێکدانەوەی بۆبکرێت

ئیمام ی ابن رجب رحمه الله ئەفەرموێت : (هەنێ لەوانەی شارەزای زانستی ئەستێرە ناسین ڕەخنە دەگرن لەم فەرموودەیە ئەڵێن سێیەکی کۆتای شەو لەشوێن بۆ شوێن دەگۆڕێت کەواتا ناکرێت بوترێ الله لەکاتێکی دیاریکراودا دادەبەزێت) بەڵام ناشرینی ئەم ڕەخنەگرتنە پێویستیەکی زانراوە لەدینی ئیسلام وە پێغەمبەر ﷺ یان خەلیفە ڕاشیدەکان ی ئەگەر ئەم ڕەخنەیەیان بیستبایە ئەوا گفتوگۆیان لەگەڵ خاوەن ڕەخنەکەدا نەدەکرد بەڵکو سزایان ئەدا و،لەڕیزی پێچەوانکارە مونافیقە بەدرۆخەرەوانی شەرعیان حساب دەکردن) (1)

(1) فضل علم السلف على الخلف" ص3.

شيخ الإسلام ابن تيميه لەوەڵام ـی ئەم گومانەدا دەفەرموێت : (ئەو گومانەی ئەوان دروست ـی دەکەن بۆیە توشی ئەم گومانە بون چونکە ئەوان دابەزینی الله تعالى وەک دابەزینی خۆیان تەماشا دەکەن ئەمەش شوبهاندنی الله یە پاشان لەگەڵ ئەوەشدا خاوەن ئەم گومانانە الله تعالى بەجۆرێ دەناسن کە زاتێکە توانای نیە وەک خۆیان وە پێیان وایە الله ناتوانێ کردارەکانی بەجۆرێ بکات کەلەتوانای کەسی تردا نەبێت لەکردنی ئەوکارە لەیەک کاتدا وە لەفەرمووەدا هاتوە الله تعالى لێپرسینەوە لەگەڵ دروستکراوەکانیدا دەکات هەریەکێ لەدروستکراوەکان وادەزانێ الله بەس خەریکی لێپرسینەوەیە لەگەڵ ئەودا وتەنها گفتوگۆ لەگەڵ ئەودا دەکات بێ ئاگایە لەوەی لەهەمان کاتدا الله خەریکی لێپرسینەوەیە لەگەڵ خەڵکی تردا وە پێغەمبەر ﷺ دەفەرموێت کاتێ بەندە دەفەرموێت : کاتێ بەندە لە نوێژدا ئەفەرموێ سوپاس وستایش بۆپەروەردگاری جیهانیان الله دەفەرموێ بەندەکەم ستایشی کردم وە کاتێ بەندە دەڵێت الرحمن الرحیم الله دەفەرموێ بەندەکەم مەدح وسەنای کردم . جاهەموو خەڵک ئاوا گفتوگۆ لەگەڵ الله دەکەن وە الله تعالى ـش وەڵامی هەمویان دەداتەوە بێ ئەوەی کەسیان الله سەرقاڵی بکەن وتـرا بە ان عباس : چۆن الله لێپرسینەوەی هەموو دروستکراوەکانی ئەکات لەیەک کاتدا فەرمووی وەکچۆن لەیەک کاتدا ڕزقیان ئەیات . کەواتا چۆن ناکرێت دروستکاری بەتوانای تاک و بەدەسەڵاتدار دابەزێت بۆلای بەندەکانی ولەسێیەکی شەودا بانگیان بکات ئەگەرچی شەو ڕۆژ بەنسبەت بەندەکانەوە جیاوازە بەڵام هیچ شتێ الله دواناخات لەکارەکانی) . [2]

کەواتا الله دائەبەزێت بەڵام ناوترێ دابەزینی الله وەک دابەزینی مرۆڤە ونایشوبهێنین بەشێوە دابەزینی مرۆڤ الله بەو شێوە دائەبەزێت کەشایستەیە بەزاتی خۆی قال الله تعالى : { وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا } [3] وە بونی شەو ڕۆژ لەسەر زەوی هیچ قورسیەکی نیە بۆ الله تعال ـی لەدابەزینی بۆلای بەندەکانی بەوشێوەیەی کەشایستەیە بەخۆی.

وە دەفەرموێت : (وتەی دروست وتەی سەلەفە الله دائەبەزێت وعەرش لێی بەتاڵ نابێت وە ڕوح ـی بەندە لەلاشەیدا بەبەردەوام بەشەو بەڕۆژ تاکاتی مردن وەلەکاتی خەودا ڕوح دەڕوات وسجدە دەبات لەژێر عەرش لەکاتێکدا ئەو ڕوحە لەجەستەش جیانەبۆتەوە وە نزیکترین کات بەندە لەالله نزیکە کاتی سوجدەیە وە لەهەمان کاتیشدا ڕوحی بەندە لەلاشەکەیدایە بۆیە حوکم ـی ڕۆحەکان جیاوازە لەحوکم ـی جەستە چجای بۆ فریشتەکان و چجای بۆ الله تعالى) . [4]

القاضي أبو يعلى دەفەرموێت ئیمام ـی احمد لە نامەکەیدا بۆ مسدد فەرمووی : (الله عزوجل هەموو شەوێ دائەبەزێ بۆئاسمانی دوونیا بەبێ ئەوەی عەرش چۆڵ بێت ئیمام ـی احمد تەصریح ـی یاوە کەعەرش چۆڵ نابێت لە الله). [5]

بشر بن السري پرسیاری لە حماد بن زيد کـرد : (ئەی باوکی اسماعیل ئەوفەرموودەی هاتوە لەبارەی دابەزین ـی الله بۆئاسمانی دوونیا ئایا مانای ئەوەیە الله لەشوێنێکەوە ئەڕوات بۆ شوێنێ تر ؟ حماد بن زيد بێدەنگ بوو پاشان فەرمووی الله لەشوێنی خۆیدایە چۆنی بوێ لەبەندەکانی نزیک ئەبێتەوە) . [6] ئەم بۆچونەش بۆچونی الإمام أحمد بن حنبل و إسحاق بن راهويه، وحماد بن زيد، وعثمان بن سعيد الدارمي وجگەلەوانیشە "

(2) الصافات 180-182] " بيان تلبيس الجهمية "(4/54).
(3) طه/110 .
(4) (شرح حديث النزول) (ص 161، 232).
(5) إبطال التأويلات (١/٢٦١) .
(6) العقيلي في الضعفاء (١/١٤٣) .

ئیمام ـی إسحاق بن راهوي دەفەرموێت : چومە ژورەوە بۆلا ی عبدالله بن طاهر (کاربەدەستی ویلایەتی خراسان) پێی وتم ئەی اسحاق ئەم فەرموودانە چیە دەیگێڕنەوە ؟ وتم الله تعالی ئیصلاح ـی ئەمیر بکات کام فەرموودەیە ؟ وتی ئەڵێن الله دائەبەزێ بۆ ئاسمان ـی دوونیا وتم بـەڵێ وتی ئایا دائەبەزێت و عەرش چۆڵ ئەبێت وتم الله ئەتوانێ دابەزێت و بێ ئەوەی عەرش چۆڵ بێت ؟ وتـــی بەڵێ وتم کەواتا بۆقسە بکەین تێیدا (کەواتا مادام بڕوامان وایە الله بەتوانا ودەسەڵاتدارە ئەوەی لەسەر ئێمەیە باوەڕ وملکەچ بونە نەکـ پرسیار لە چۆنیەتی) [7]

ابن تیمیة رحمه الله ـدەفەرموێت : (وتەی سێهەم کەوتەی دروستە و وتەی پێشەوایانی سەلەفە کە الله تعالی بەردەوام لەسەر عەرش ـە وعەرش بەتاڵ نابێت لە الله سەرەڕای نزیک بونەوەی الله ودابەزینی الله بۆ ئاسمان ـی دوونیا وە هەروەها لەڕۆژی قیامەت ـدا وەکچۆن لە کـتاب وسونەتدا هاتوە وە دابەزینی الله وەکـ دابەزینی جەستەی نەوەکانی ئادەم نیە وەکچۆن نەوەی ئادەم کاتێ لە شوێنێکەوە دائەبەزێ سەقفی ئەوشوێنە دەکەوێتە سەرەوەی مرۆڤەکـە الله تعالی دوورە لەم لێکچواندنە وپاکـ و بێ گەردە). [8]

جاسمی ئەشعەری جەهمی قبوری ئەڵێت

١- هەرکەسێ تەنها لەدڵەوە الله بناسێ و بڕوای بە الله هەبێت لە قیامەت ڕزگاری ئەبێت و ئیماندارە لەلای الله تعالـی.

٢- ئەڵێت هەرکەس بڵێ ئیمان دڵ ووتە وکردارە ئەمە وتەی خەواریجەکـانە !.

لە وەڵامی جاسم بانگخوازی کوفر ئەڵێین ئێوە کە خۆتان پێ شوێنکەوتەی زاناکانی سەلەفە هەربەوتەی زاناکانی سەلەف و ئەهلی سوننەت ئەیسەلمێنم کـە عەقیدەکەتان عەقیدەی جەهمیەکـانە

ئیمام ـی أبو عُبَيدٍ القاسِمُ ـی کوڕی سلامٍ لە بارەی وتەی جەهمیەکان ئەفەرموێت : (ئایا کەس هەیە الله بناسێت و هەمان قسەی ئەو جەهمیانە بڵێتەوە یان کەسێ هەیە بڕوای بەکتاب ـی الله ورسولەکەی بێت ﷺ قسەی جەهمیەکان بڵێتەوە؟ قسەی جەهمیەکان لەلای ئێمە کوفرێکە کەنە ابلیس و نەجگە لە ابلیس لەکافران ـی تر نەگەشتون بەو کوفرانە) . [9]

— ئێستا بابچینە سەر وەڵامدانەوەی جاسم جەهمی کە ئەڵێت ئیمان تەنها ئەوەیە لە دڵەوە الله بەڕاست بزانیت وە هەرکەس بڵێت کردار ئیمانە ئەو کەسە خــــەواریجە !

ئیمام ـی الآجُرِّيُّ رحمه الله ئەفەرموێت : (ئەوە باسەکـەم کەلەپێغەمبەر ﷺ ودەستەیەک لەهاوەڵان و زۆرێ لەتابعین ـەوە هاتوە کەئیمان بەڕاستدانانە بەدڵ و وتەی زمانە و کرداری لاشەیە هەرکەسێ وانەڵێت لەلای ئەوان (واتا لەلای سەلەف) ئەوا کوفری کردووە . (کەواتـا ئەوەی نەڵێت ئیمان ئەو سێ شتەیە لەلای سەلەف کوفری ئەنجام داوە ئەی چجای کەسێک قسەکەی جاسم بڵێتەوە ؟)

ئیمام ـی أبو عُبيدٍ القاسِمُ ـی کوڕی سلَّامٍ لەڕەدی باپیران ـی جاسم ـدا ئەفەرموێت : (باسی ئەوانەی کە ئیمان بریتیە لە ناسینی الله بەدڵ گەر کرداریشی نەبێت باسی ئەو جیاوازیەمان کرد کە مورجیئەکان لەگەڵ ئێمە هەیـانبوو لە بابەتی ئەوەی کـردار لە ئیمانە پاشان کـۆمەڵی سێهەم

(7) أخرجه اللالكائي في شرح أصول اعتقاد أهل السنة والجماعة (٣/٤٥٢) .
(8) الفتاوى (5/ 242).
(9) الإيمان (ص: 62).

پەیدابوو کە جیاوازتر لەو دوو کۆمەڵەیە کەئەم کۆمەڵی سێهەم نەخاوەن زانستن نەخاوەن دینن وتیان ئیمان تەنها ناسینی الله تعالی یە بەدڵ ئەگەرچی دانپێدانان و کرداریشی لەگەڵ نەبێت ئەم وتەیەش داماڵراوە لەوتەی هەموو ئەهلی ئیسلام بەهۆی بەربەرەکانێی لەگەڵ وتەی الله تعالی و رسولەکەی ﷺ و ڕەت کردنەوە و بە درۆخستنەوەیە بۆوتەی الله ورسولەکەی ﷺ ئایا نەت بیستوە الله تعالی فەرموویەتی (بڵێن باوەڕمان هێناوە بە الله وبەوەشی دابەزیوە بۆمان وە بەوەشی دابەزیوە بۆ ابراهیم واسماعیل) ؟ الله تعالی دان پێدانان ی کرد بەفەرزێکی حەتمی وەک چۆن ناسینی الله ی فەرزکردووە وە الله ڕازی نەبوە بەوەی بڵێت لە دڵەوە بمناسن بەڵکو لەگەڵ ناسین داوای کردووە دان بنێن بە ئیمان بون بەکتێب و پێغەمبەرەکان ی وەالله تعالی ئیمان ی هیچ یەکێک ناچەسێنێت تەنها بە بەڕاستخستنەوەی پێغەمبەر نەبێت ﷺ لە هەموو شتێکدا کەپێی هاتوە الله تعالی فەرموویەتی (ئەی ئەوانەی بڕوادارن باوەڕبهێنن بە الله و پێغەمبەرەکەی ﷺ) [النساء : ١٣٦] وە الله فەرموویەتی (نەخێر سوێند بەپەروەردگارت ئیمانیان نیە تاوەک تۆ نەکەن بەدادوەر لەهەموو کێشە وگرفتەکانیان) [النساء : ٦٥] وە الله تعالی فەرموویەتی (ئەوانەی کتێب ـمان پێدابوون پێغەمبەریان ئەناسی وئەیانزانی پێغەمبەرە ﷺ وەکچۆن مناڵەکانی خۆیان ئەناسیەوە) [البقرە : ١٤٦] الله تعالی ئەوەی نەکرد بە ئیمان کە ئەهلی کتاب ئەیانزانی محمد پێغەمبەری الله یە ﷺ چونکە بەزمانیان شایەتی پێغەمبەرایەتیان بۆنەئەیا بۆیە ناسینی دڵ نەبوو بەئیمان بۆیان) . (10)

ئیمام ی ابن قیم رحمه الله بەدلیل ی قورئان وسونەت دەمکوتی تەواوی جەهمیەکان ومورجیئەکان ئەکات لە بابەت ی ئیمان ئەفەرموێت : ئەهلی سونەت کۆدەنگن لەسەر نەمانی ئیمانی ئەوکەسە کەکرداری دڵی نەماوە تەنها باوەڕی دڵ سودی پی ناگەیەنێت کاتێ کرداری دڵ ی لەگەڵ نەبێت کەبریتیە لەخۆش ویستنی شەرع ی الله وملکەچ بون بۆی هەروەك چۆن ابلیس و فیرعەون و گەلەکەی و جولەکەکان و موشریکان لەدڵەوە باوەڕیان بەپێغەمبەر هەبوە علیهم السلام بەڵکو بەزمان بەنهێنی وئاشکراش ئەیانگوت درۆزن نیە بەڵام شوێنی ناکەوین وباوەڕی پێ ناهێنین (بەواتای ملکەچی نابین ئەگینا باوەڕیان وابوو پێغەمبەران ڕاستگۆن ولەلایەن الله ـەوە هاتون) تصدیق ی دڵ و ملکەچ بونی دڵ بۆشەرع بەدی نایەت تا بەزمان دان ئەنێت بەئیسلام چونکە گەر تەنها تصدیق ی دڵ بێ دانان هێنان بەئیسلام سودی هەبوایە ئەوا فیرعەون موسڵمان ئەبوو ! چونکە لەدڵەوە یەقینی هەبوو بە موسا الله ئەفەرمووێت : { وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا ۚ } [النمل : ١٤] وە لە ناخی دەروونیاندا متمانەو یەقینیان هەبوو بەڕاستییان زانی بەڵام نکوڵییان کردن لە ڕووی ستەمکاریی و خۆ بەزل زانینەوە نەک لە ڕووی هەق و ڕاستیەوە کەواتا تەنها تصدیقی دڵ کافی نیە گەر تصدیق ی دڵی هەبێت و بەزمانیش دان بنێت بە ئیسلام ـدا بەڵام ملکەچ ی دەرنەبڕێت بۆ شوێنکەوتنی پێغەمبەر ﷺ ئەمە دیسان پێی ناوترێ ئیمان و یەقین چونکە گەر وابوایە ئەبوو تاڵیب کەلەدڵەوە ئەیزانی پێغەمبەر ﷺ ڕاستە بەزمانیش دانی پێدا هێنا کەئەیگوت بەڵام لەترسی لۆمەی خەڵک ملکەچ نەبوو بەکافری مرد.

---

(10) الإيمان (ص: 59- 61).

وە ابن قيم لەهەمان كتابی الصلاة لا پەڕەی 25 ئەفەرموێت : دووجولەكە هاتن بۆلای پێغەمبەر ﷺ وتیان شاهێدی ئەیەین تۆ پێغەمبەری بەڵام لەترسی ئەوەی جولەكەكان بمانكوژن شوێنت ناكەوین لە كاتێكدا جولەكە لە دڵیشەوە بڕوایان پێ هەبوو بەزمانیش دانیان پێدا هێنا كەواتا لێرەوە تێگەشتین گەرئیمان تەنها دڵ بوایە ئەوا فیرعەونیش ئیماندار ئەبوو لای الله ؟ گەرئیمان دڵ و وتە بوایە ئەوا ئەو دوو جولەكەیە وابوطالب و ابلیس ئیماندار ئەبوون .

ئیمام ی ابنُ أبي العزِّ كەئەشعەریەكان بە ئیمام ی خۆیان ی ئەزانن ئەفەرموێت : (جەهمی كوڕی صفوان وابو الحسین ی صالح ی یەكێك لەسەرەگەورەكانی قەدەریەكان بۆئەوە ڕۆشتون كەئیمان ناسینی الله یە بەدڵ ئەمەش وتەیەكە فەسادیەكەی ئاشكرا و ڕوونە لەوتەی كۆمەڵەكانی پێشوتر چونكە لازم ی ئەم وتەیە ئەوەیە فیرعەون وگەلەكەشی ئیماندارین ! چونكە ئەوانیش ئەیانزانی موسا وهاورن ڕاستگۆن لەگەڵ ئەوەشدا ئیمانیان پێ نەهێنان الله تعالی فەرموویەتی : { نكۆڵیان لەوەكرد كە پێغەمبەری الله بێت بەڵام لەدڵەوە یەقینیان هەبوو كەموسا ڕاستەكات .. } [النمل : ١٤] وە جولەكە وگاوران پێغەمبەریان ئەناسی وئەیانزانی پێغەمبەرە ﷺ وەكچۆن مناڵەكانی خۆیان ئەناسیەوە بەڵام ئیمانیان پێ نەهێنا و پێی كافربوون و دژایەتیشیان ئەكرد بەعەقیدەی جەهمیەكان بێت ابوطالب یش ئیماندارە چونكە (وتی ئەزانم كەدینەكەی محمد ﷺ باشترین ئاینە گەرلەبەر لۆمەی خەڵكی نەبایە شوێنی ئەكەوتم وە دیفاعیشی لە پێغەمبەر ﷺ ئەكرد بەڵام بەشاهێدی پێغەمبەر ﷺ بە كافری مردووە ولای الله ش كافرە كەواتا تەنها بەڕاست دانان بەدڵ وبەزمان ئیمان نیە) بەڵكو بەعەقیدەی ئەوان بێت ابلیس ئیماندارە بەئیمانێكی كامڵ چونكە ابلیس الله ی ئەناسی وداوای كرد ووتی (پەروەردگارم تاڕۆژی قیامەت مۆڵەتم بە) [الحجر : ٣٦] وتی (پەروەردگارم چۆن گومڕات كردم) [الحجر : ٣٩] وتی (بەعیزەت ی تۆ پەروەردگارم هەموویان سەرلێشواو ئەكەم تەنها بەندە موخلیصەكانت نەبێت) [ص : ٨٢] كوفر لەلای جەهم بریتیە لە ناسینی الله وە هیچ كەسێ نیە الله نەناسێت (كەواتا كەس كافرنیە !) .[11]

شێخ ی ئیسلام ابنُ تيميَّةَ رحمه الله ئەفەرموێت : (لەگەڵ بەڕاست دان پێویستە شتێ لەخۆشویستن وترسان لەالله ی لەگەڵ بێە ئەگینا تەنها بەڕاستدانان هیچ شتێ تری لەگەڵ نەبێت ئیمان نیە بەهیچ جۆرێ بەڵكو تەنها بەڕاست دانان وەك بەڕاست دانانی فیرعەون و جولەكە و ابلیس ە وە سەلەف ئینكاریان لەجەهمیەكان كردووە كە تەنها بەڕاست دانیان بەئیمان داناوە).[12]

الشَّهْرَستانيُّ لەباس ی عەقیدەی جەهم لە ئیماندا گێڕاویەتیەوە كەجەهم وتویەتی : (هەركەسێ الله بناسێت پاشان بەزمان نكۆڵی بكات كافرنابێت بەونكۆڵیكردنە چونكە زانست بوون بەالله وناسینی بەنكۆڵیكردن لاناچێت وەسەلەف زۆر بەتوندی ڕەدیان داوەتەوە و جەهمیان داوەتە پاڵ تەعطیل ی تەواو) .[13]

شێخ ی ئیسلام لە ڕوونكردنەوەی فەسادی وتەی جەهم باسی كردووە ئەفەرموێت : ئەصل ی هەڵەی جەهم لە بابەتی ئیمان چەند ڕوویەكە یەكەمیان وای گومان برد ئیمان تەنها ناسین و بەڕاست دانانی الله یە بەدڵ دووەم

---

(11) (شرح العقيدة الطحاوية) (2/ 460).
(12) مجموع الفتاوى (7/ 307).
(13) ((الملل والنحل)) (1/ 88).

پێی وایە ئەوەی الله حوکم ـی یاوە بە کافربونی ومانەوەی هەمیشەی لە دۆزەخ ـدا مەحاڵە ئەوکەسانە لە دڵەوە الله یان بەڕاست زانی بێت وە پێداگری ئەکرد لەسەر ئەوەی ابلیس و یهود لە دڵەوە الله یان نەناسیوە .(کەئەمەش بە درۆخستنەوەیە بۆ قورئان چونکە قورئان ئەوەی سەلماندوە کەئەوان لە دڵەوە بڕوایان هەبوە بەڵام هەر بەکافریش حساب کراون)

کەواتا وتەی جاسم وجـەهمیەکان لــە دوو ڕووەوە تــکذیب و ڕەتکردنەوەیە بـۆ قــورئان.

١- قورئان حوکمی کافربوون دۆزەخ ـی بونی هەمیشەی داوە بەسەر ئەوانەی بەدڵ و زمانیش شایەتی ئیمان ئەیەن بەڵام بەکردار ملکەچ ـی ئیمان نابن کە چی جەهمیەکان ئەوکەسانە ب ەئیماندار ئەزانن کە تەنها بە دڵ الله ئـەناسن

٢- جەهمیەکان ئەڵێن فیرعەون وابلیس و جولەکە لە دڵەوە الله یان نەناسیوە بۆیە کافرن کەچی قورئان بە درۆیان ئەخاتەوە وەک لەسـەرەوە باسمان کرد و ئایەتەکەمان هێنا { الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ } وقال تعالى : { وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنْفُسُهُمْ } .

پـاشان ئایا وتەی ئیمان دڵ و دانپێدانان وکردارە وتەی خەواریجە ؟

ئایـا ئێوە کەخۆتان پێ شافعی مەزهەبە ئیمام ـی شافعی خەواریجە یان ئێوە بەدرۆوە خۆتان یاوەتە پاڵ شافعی ؟ ئیمام ـی الشافعي رحمه الله ئەفەرموێت: (ئیجماع لە سەردەمی صحابە وتابعین ودوای ئەووانیش وئەوانەشی کە ئێمە پێیان گــەیشتوین هەمــوویان وتویانە ئیمان وتە وکردار ونیەت ـی دڵە ئیمان دروست نابێت بەبێ بونی یەکێ لەم سێ خاڵە).[14]

ئیمام ـی البخاري رحمه الله ئەیفەرموو : (نوسیومە لەهەزار زانا وزیاتریش هەرهەموویان وتویانە ئیمان وتە وکردارە وە ئەوانەی وتویانە ئیمان تەنها وتەیە لێم نەنوسیون) .[15]

بـەڵگەی ئەهلی سوننەت چیە لەسەر ئەوەی ئیمان وتــەوکردارە؟

(واتە وتەی زمان و وتەی دڵ لەگەڵ کرداری دڵ وکرداری لاشـە) بەڵگە لەسەر ئەوەی ئیمان ئەو سێ شتەیە بەبەبێ یەکێ لەوسێ شتە ئیماندارنیە یەکەم بەڵگە لەسەر دانپێدانان بەزمان قال تعالى: { بڵێــن (بەزمان) ئیمانمان هێناوە بەالله وەبەوەشی بۆمان دابەزیوە و بەوەشی بۆابراهیم دابەزیوە } [البقرة/ 136] پێغەمبەر ﷺ ئەفەرموێت : (فەرمانم پێکراوە بجەنگم لەگەڵ خەڵکـیدا تا شایەتی ئەڵێنەوە بە لااله الاالله هەرکەس وتــی لااله الاالله خوێن وماڵی لەسەرم حەرام ئەبێت تەنها بە مافەکانی ئیسلام نەبێت وە لێپرسینەوەشی لەلای الله یە)[15]

ئەم فەرموودەیە هەرسێ بەشەکەی ئیمان باس دەکات : (ئیمـان حەفتاو وئەوەندە بەشە یان شەست وئەوەندە بەشە بەرزترینی وتنی لااله الاالله یە (وتەی زمـان) وەکەمترین پلەی ئیمان لادانی نارەحەتیەکە لەسەر ڕێـگا (جۆرێکی کرداری لاشە) وەشەرمکردن بەشێکە لەئیمان (کرداری دڵە).[17]

---

(14) أصول اعتقاد أهل السنة للالكائي " (5/956)
(15) أصول اعتقاد أهل السنة للالكائي " (5/959) رقم (1597).
(16) ومسلم (21)
(17) رواه البخاري (9) ومسلم (35)

بەڵگە لەسەر ئەوەی وتەی دڵ بەشێکە لە ئیمان

قال تعالى (أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ) [المجادلة/22]
ئەوانـە ئیمان لەدڵیاندا نوسراوە .

بەڵگە لــەسەر کرداری دڵ

قال الله سبحان تعـالى : { إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ (2) الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ (3) أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا } [18]

باوەڕدارانی ڕاستەقینەو هەر ئەوانەن کە هەرناوی الله هێنرا، دڵیان لەبەر گەورەیی ئەو دەکەوێتە لەرزەو (ترسان لەالله کرداری دڵە)ترسی لێدەنیشێت هەر کە ئایەتەکانیشی دەخوێنرێنەوە بەسەریاندا باوەڕیان زیادو بەهێز دەبێ (بـەڵگەیە لەسەر زیادکردنی ئیمان بەچاکـە) هەر بەپەروەردگاریشیان پشت دەبەستن (دیسان کرداری دڵە) ئەوانەی کەنوێژ ئەکەن ولەو سامانەی پێمان بەخشیون لەپێناو الله ئەبەخشن ئائەوانە ئیمـــاندارن بەڕاستی وبەهەق

بەڵگـەی کە لەسەر کرداری لاشـە

قال تعالى: { وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ } [19]

فـەرمانیان پێ نەدرابوو تەنهـا بەوە نەبێ کە بە تەواوی الله بپەرستن و سەر تەنها بۆ ئەو دانەوێنن و ئایینەکەیان تەنها بۆالله یەکلابکەنەوە و لە هەموو ئایینێکی هیچ و پوچ لابدە و بە تێرو تەسەل نوێژەکانیان بکەن و لە ماڵ و سامانیان زەکات بدەن بەو شێوەیەی بۆیان ڕوونکراوەتەوە (نوێژ وزەکات کرداری لاشـەیە) وە هەر ئەو و یەکلابوونەوەیە بۆالله ونوێژو زەکات دانەیە، ئایینی پایەدارو ڕاستیە

الله تعالى: ئەفەرموێت :{ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ } [20]

الله تعالى پاداشتی ئیمانەکەتان بەفیڕۆ نایـات (ئیمام ی بوخاری ئەفەرموێ واتە ئەو نوێژانەی کەپێشتر ڕووتان لەبیت المقدس کردووە واتـا الله تعالى نوێژی بەئیمان ناوبرد) "بَابٌ: الصَّلاَةُ مِنَ الإِيمَان .

کەواتـا الحمدلله ڕوونە کەئێوە جەهمیەکی تەواون وە ئێمەش شوێنکەوتەی سەلەفیـن و شوێنکەوتەی ئیجماع ی سەلەفین با دەرویشەکانتان وەڵامان بـەنەوە گەر لەتواناتان هەیە بۆئەوەی زیاتر بەڵگە بهێنین بۆ ڕەدانەوەتان

والحمدلله رب العالمين

---

(18) [الأنفال/ 2-4]
(19) [البينة : 5].
(20) [البقرة : ١٤٣]

مەلا جاسمی ئەحمەق

بەشی یەک

نەتەوەپەرست و دین فرۆشــی جاش

ئەم مەلاگومڕایە ئەڵێت سرودی (ئەی ڕەقیب) هیچ کوفرێکی تێدانیە لە کاتێکدا سەرەتای سرودەکە بە تەحداکردن ـی الله دەست پێدەکات پەنا بە الله دەڵێت ئەی ڕەقیب هەر (الرقیب ناوێکی الله یە ئەم شاعیرە کافرە گۆڕی پڕ بێت لە ئاگر بەتەحداوە ناوی الله دەهێنێت و بانگی الله دەکات و بەالله دەڵێت) ماوە قەومی کورد زومان نایشکێنێ دانەریی تۆپی زەمان پرسیارێ لە ئێوە دەکەم کێ دانەری توپی ژیانە ؟ جگە لە الله تعالی ؟ ئەم کافرە مولحیدە کۆمونیستە ئەڵێت ئەوەی تۆپی زەمان وژیانی داناوە ناتوانێ کورد بشکێنێت ئایا لەم کوفرە گەورەتر ؟ لەم بێ ئەدەبیە گەورەتر هەیە بەرامبەر بەشکۆ و دەسەڵات ـی الله ـی گەورەمان الله ـی خاوەن دەسەڵات و پاشای هەموو جیهانیان ؟ کوا غیرەتمان بۆ الله تعالی لەبەرامبەر ئەم کوفرە و لە حەلاڵکەرانی ئەم کوفرە ؟

پاشان لە شیعرەکەیدا ئەڵێت ئێمە ڕۆڵەی ڕۆڵەی میدیا و کەی خوسرەوین میدیا و کەی خوسرەو ئاگر پەرست بون (ئایاتۆی موسڵمان کاتێ ئەم شیعرە ئەڵێیتەوە واتا شانازی دەکەی کەباوباپیرانت ئاگر پەرست بونە) پاشان دەڵێت دینمانە ئایینمانە هەر نیشتمان مەلا جاسم ـی گەمژە و گومڕا و دەجال و ئەحمەق و زندیق وپیس ئەڵێت ئەم بڕگەیە واتا لەلای دڵدار دین هێندە خۆشەویست بوە خۆشەویستی نیشتمانیشی شوبهاندوە بەدین لە وەڵامدا ئەڵێین درۆتکرد

دڵداری شـاعیر مولحید وبێ دین بوە برۆ سەیری ژیاننامەی دڵداربکەن کەسێک بوە بڕوای بەهیچ دینێ نەبوە کەواتـا دینی ئەم کـافرە تەنها نیشتیمان وزمانە دواتر گریمان قسەکەی مەلا جاسم ڕاستیش بێت کەسێ خۆشەویستی دین ونیشتیمان وەکو یەک بێت لە دڵیدا ئەوا کـافرە وموشریکە .

دین چیە؟

دین واتـا باوەڕهێنان بە الله وڕسولەکەی خۆشویستنی الله ورسولەکەی ﷺ لەهەموو شتێ زیاتر هەرکەسێ شتێکی خۆش بوێت وەکخۆشویستنی الله ئەوا کافرە وموشـریکە الله دەفەرموێت : { وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ ۖ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِّلَّهِ ۗ } (1)

هەندێ لـە خەڵکـی هەیە لەگەڵ الله تعالی هاوشێوە بۆالله تعالی بڕیار دەدات وە ئەوهاوشێوانەی کە بۆالله ی بڕیارداوە خۆشیان دەوێت وەک خۆشەویستی الله بـەڵام ئەوانەی وا باوەڕیان هێــناوە، الله یان لـەهەموو شتێک زیاتر خۆش دەوێ

ئەم ئـایەتە بخوێننەوە بــەدڵ

الله دەفەرموێت { فَكُبْكِبُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ (94) وَجُنُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ (95) قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ (96) تَاللَّهِ إِن كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ (97) إِذْ نُسَوِّيكُم بِرَبِّ الْعَالَمِينَ (98) وَمَا أَضَلَّنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ (99) } (2)

ئینجا هەموو ئەوان و گومڕاکانی تر دەمەو ڕوو فڕێ دەدرێنە ناو دۆزەخەوە. لەگەڵ هەموو سەرباز و شوێنکەوتو ەکانی ابلیس ـی لەعنەتی ئائەم کافرانە لەناو دۆزەخ دەمەقاڵێ دەکەن بەیەکتری ئەڵێـن واللە ئێمـە لەگومڕایەکی ئاشکرابوین چونکە غەیری الله تـعالی مـان یەکسـان کرد لەگەڵ الله تعالی ئەو سەرکردە وپێشەوا گومڕایانە ئێمەیان توشی گومڕای وڕێگای نەهەق کـرد.

کەواتـا ئەگەر قسەکەی مەلا جـزمە (جاسم) ڕاستیش بێت ئەوا دیسان کوفرێکی سەڕیحە چونکە خۆشویستنی دین ونیشتیمان وەکو یەک کـــوفر وشەریکدانان بۆ الله تـــعالی

پێغەمبەر ﷺ دەفەرموێت : (هیچ یـەکێ لەئێوە ئــیمـــانی نیە تامن خۆشەویسترنەبم لەلای لەمنداڵەکەی لەدایک وباوکی ولەتەواوی خەڵکــی) (3)

بۆیە لەبڕی گوێگرتن لەو مەلا دین فرۆش و عەمامە پیسانە تفیان تێ بـکەن جا تۆی موسـڵمان کاتێ ئەم سرودە ئەڵێیت بەو بڕگەیە شایەتی بەکافربونی خۆت دەدەی الله تعالی دەفەرموێت : { ولقـد قالوا كلمة الكفر وكفروا بعد اسلامهم } (4) یەکـ وشەی کوفریان وت بەوهۆیەشەوە کافربونەوە لەپاش ئەوەی سەرەتا موسڵمان بون .

ئەوە من پێم گەیاندن لەقیامەتـدا مەڵێن یارب ـی خەتای مەلاکان بوو ئێمەیان بەهەڵەدا برد وەک الله باسیان دەکات ـو دەفەرموێت ئەوکەسـانەشی کە شـوێن ئەم زانا خراپانە دەکەون لە قیامەتیشدا لەگەڵ ئەوان حەشر ئــەکرێن : { بەتایبەتی لە ڕۆژێکا کە دەم و چاویان لە ناو ئاگری دۆزەخدا ئەم دیوئەو دیوی پێدەکرێت تا چاک ببرژێ دەڵێن: بریا بە فەرمانی الله مان کردبایە گـوێڕایەڵی پێغەمبەریش باین وە ئەڵێن: پەروەردگارا! بێگومان ئێمە گوێڕایەڵی سەرۆکەکان وزاناکانمـان بوین ئاغاو گەورەکانمان بووین و «بە گوێی ئەوانمان کرد» ئەوانیش ڕێیان لێ هەڵە کردین و «چەواشەیان کردین» } (5)

ابن كثير لەتەفسیری ئەم ئایەتەدا دەفەرمووێ : واتە شوێن سەرکردە وگەورەکانمان کەوتین لە شێخەکـان و پێچەوانەی پێغەمبەرمان کرد ﷺ وە وامان گومان دەبردن ئەم شێخانە لەسەر هەقن بەڵام ئێستا دەرکەوت کەلەسەر بەتاڵن پەروەردگاری ئێمە! دوو هێندە سزایان بدە، واتە: سزای گومڕایی خۆیان و سزای گومڕاکردنی ئێمەیان بدە نەفرینێکی زۆریان لێ بکەو لە میهرەبانی خۆت زۆر زۆر دووریان بخەرەوە.

بــەڵام ئەم قسانە دادیان نایەت چونکە ئەمڕۆ تـۆ ئەم بابەتە ئەخوێنتەوە هێشـتا بەقسەی مەلا گومڕاکان دەکەی دەسا دڵنیابە مەلاکان وسەرۆکەکانت لە دۆزەخ ئەمەت پێ ئەڵێنەوە : { ئەوکاتە کە سەرۆک و پێشەواکان، لە پەیڕەوانی خۆیان بێزار دەبن و حاشایان لێ دەکەن وخۆیان لەشوێنکەوتوانیان بەری دەکەن کە بەچاوی خۆیان سزاکە دەبینن، هەموو پەیوەندیی و هۆیەکی نێوانیان پچڕاو لێکترازاو ئەبێت وە بەخزم و کەس و کارو گرۆهەکانیان هیچ هیوایەک نەما } (6)

(1) [البقرة : ١٦٥]
(2) [سـورة الشـعراء]
(3) [رواه مسلم 44]
(4) [[التوبة : 74]]
(5) [الأحزاب: 66 - 68]
(6) [البقرة : ١٦٦]

بیدعەی حەسەنە !

ئەو وشەیەی لەلای مەلا بیدعەچی و گومڕاکا
نەوە ڕەواج ـی پێ دەدرێت بۆ برەودان
بـە بیدعەکردن و داهێنانگردن لـە دیندا

مەلا سەربازە جاهیلی قبوری ئەشعەری

بیدعەکـردن لەدیـندا بەوشتە دەوترێت کە کەسێک ڕێگایەک دادەنێت بەمەبەستی نزیکـ بونەوە لە الله تعالی لەکاتـێکدا قورئان وسونەت ئەو ڕێگایە دانەنراوە بۆ دینداری کـردن چونکـە قاعیدەیەکی شـەرع ـی هەیە (ئەصـڵ لە شەرع ـدا ئەوەیە هیچ جۆرە پەرستنێ ئەنجام نەدرێت ئەگەر لە قورئان وسونەت بەڵگەی لەسەر نەهاتبێت واتا هیچ پەرستنێ ناکرێت بێ بوونی بەڵگەی شەرعی) بەڵام بۆکاروباری دونـیا (ئەصڵ وایە حەڵاڵە تـا بەڵگەیەک لە قورئان وسونەت یان ئیجماع یان قیاس هاتبێت بەحەرام کردنی)

ئەهلی بـیدەع کـاروباری دونیا و دینیان تێکەڵ کردوە وادەزانن بۆیان هەیە بەناوی دیـنەوە یاسا دابنێن وبیکەن بەخێر وعیبادەت بۆخەڵکی لە کاتـێکدا الله تعالی ورسولەکەی ﷺ ڕوونیان کردۆتەوە کە دین ـدانان تـەنها تعالی ئەوشتەی نەکردوە بەدین،بۆنمـونە فەرمانمان پێکراوە زیکری الله بکەین لە سونەت ـدا بۆمان ڕونکراوەتەوە بە سەرە پەنجەکانمـان زیکر بکەین ئەهلی بـیدەع دێن دەڵێن بەتەسبیح زیکر بکەن ئەوەش خێرە ئەمە پیی دەوترێ بیدعەی اضافی واتە زیکرەکە لەشەرع ـدا ئەسڵی هەیە بەڵام ئەمان چۆنیەتیەکیان بۆزیاد کـردوە کەلەشەرع ـدا نەهاتوە

– یان بۆنمونە ئاهەنگێڕان بەیـادی لە دایکبونی پێغەمبەر ﷺ هیچ بەڵگەیەکـ لە قورئان وسونەت نەهاتوە ڕۆژی لەدایکبونی پێغەمبەر ﷺ تایبەت بکات بۆ ئەهانگێڕان و شرینی بەخشین ..هتد بەڵام دەبینیت ئەهلی بیدەع ئاهەنگێڕانیان کردوە بـەدین وخێر لەکاتێکدا لەدین نەهاتوە ئەمە پێی دەوترێ بیدعە واتا ئەسڵی نیە لەشەرع ـدا مرۆڤ دایهێناوە خستویەتیە پاڵ دینەوە.

ئایا له دیندا هیچ بیدعەیەک هەیە ڕێگەپێدراو بێت وچاکە بێت؟

وەڵام نـەخێر چونکـە پێغەمبەر ﷺ دەفەرموێت : (هەموو نوێگەریەک داهێنراوە وهەموو داهێنراوێک گومڕاییە و هەموو گومڕاییەک بۆ ئاگرە) فەرمـووی هەمووی نەیفەرموو هەندێکـی [رواه النسائي في سننه: صلاة العيدين: باب كيف الخطبة]

پێغەمبەر ﷺ ئەگەر وتاری دابوایە ئەیفـەرموو : (لەپـاشان ـدا باشترین وتە کتاب ی الله یە وباشترین ڕێنمای ڕێنمای محمد ـە ﷺ و خراپترینی کارەکان ئەو شتانەن بەناوی دینەوە دادەهێنرێن و هەمـوو بیدعەیەکـ گومڕاییە) [رواه مسلم رقم (867)]

کەواتا هەموو بیدعەیەکـ گومڕاییە بەدەق ی فەرموودە مەلا سـەرباز چەواشەکاری ئەکات ئەڵێت بەوتێگەشتنە بێت مۆبایل وئای پادیش بیدعەیە وگومڕاییە ئێمـەش ئەڵێین رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ڕوونی کـردۆتەوە کە داهێنان لە دین دا گومڕاییە نەک لە دوونیا وەک ئـەفەرموویت : (هەرکـەسێ شـتێ داهێنێت لە دیــنەکەمان لەکاتێکدا لەدین نەهاتبێت ئەو کردەوەیە ڕەد ئـەکرێتەوە)

[رواه البخاري فتح رقم (2697)]

داهێنانی بیدعە و ناوبردنی بەبیدعەی باش تانەدان ـە لەوەی ئیسلام کامڵ نیە پێویستی بەوە هەیە خۆمان شـتی بۆ زیاد بکەین قـال الله تعالى: { الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا } [المائدة/ 3] ئەمڕۆ دینەکەتـانم بۆکامڵ کـردن و نیعمەتی خۆم ڕشـت بەسەرتاندا بەتەواوی وە ڕازیش بوم بەوەی ئیسـلام دین وڕێبازتان بێت .

– کەواتـا دین کامڵ بوە هەرکەسێ شـتێ بۆ دین زیادبکات ئەوە خۆی کردۆتە شەریـکی الله وشەرعی داناوە

ئیمام ی الشاطبي لـە الاعتصام ت (ج1/ص64- 65) دەفەرموێـت : ابن مـاجشون دەفەرمویێ بـیستم لەمالـک دەیفەرموو هەرکەسێ بیدعەیەکـ دابنێت و پێی وایێت بیدعەیەکی چاکـە ئەوە گومانی وایە محمد ـ ﷺ ناپاکی کردوە لەگەیاندنی دینی الله چونکە الله دەفەرموێت : (ئەمڕۆ دینەکەم بۆ کامڵ کردن) هەرشـتێ لەو ڕۆژەدا دین نەبوبێت ئەمڕۆ نابـێت بە دین.

ئیمـام ی شافع ی رحمه الله دەفەرمووێت : (هەرکـەسێ بڵێت ئەم بیدعەیە چـاکە ئەوە شەرع ی داناوە) [المستصفى 24]

شەرعدانان چیە ؟

الله دەفەرموێت : { أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُم مِّنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَن بِهِ اللَّهُ } [الشورى : ٢١] ئاخۆ ئـەوانە چەند هاوبەشێک بۆ الله دادەنێن بەوەی چەند یاسا بەرنامەیەکیان بۆ داهێنابن لە ئایین کە بە هیچ شێوەیەکـ الله مۆڵەتی نەدابن وشـتی وای نەفەرموە

وەڵامــی گومان ی ئەوانەی ئەڵێن ئیمام عـمر فەرموی ئەمە بیدعەیەکی باشە !

شـێخ ی ئیـسلام ابن تيميه دەفەرموێت : (پێغەمـبەر ﷺ لەسەردەم ی خۆیدا نوێژی تەراویح یان دەکرد بەتاک وبەجەماعەت بەڵام لەشەوی سێهەم یان چوارەم کاتێ هاوەڵان کۆبـونەوە پێغەمبەر ﷺ فەرموی (ئـەوەی ڕێگری لێکـردم لەوەی بـێم بۆلاتان ئەوەبوو ترسـام تەراویح بەجەماعەت ببێت بە فەرز لە سـەرتان هەربـۆیە لە

ماڵەکانتان نوێژبکەن چونکە باشترینی نوێژەکان ئەوەیە لەماڵ بکرێت جگەلەنوێژە فەرزەکان) پێدەچێت دەرنەچون ی پێغەمبەر ﷺ بۆ نوێژی تەڕاویح لەشەوی چوارەم بەدواوە لەترسی ئەوەبوبێت کەبەوهۆیەوە لەسەریان نەبێت بەفەرز کەواتە ئەگەر ترسی فەرزبونەکە نەبایە دەردەچوو بۆ لایان بەڵام لەسەردەم ی ئیمام ی عمر دا هەموو نوێژخوێنانی بۆنوێژی تەڕاویح کۆکردەوە لەپشت ئیمامێک وەک ئەمەی کەئێستا دەکرێت کۆبونەوەیان لە پشت ئیمامێ بۆ نوێژی تەڕاویح ئیمام عمر ناوی ئەم کارەی برد بەوەی ئەمە بیدعەیەکی باشە چونکە لەزمانەوانیدا بەم کارە دەوترێ بیدعە بەڵام بیدعە نیە لەشەرع دا چونکە لەسونەت دا ئەم کارە بەکارێکی چاک ناوبراوە ئەگەر ترسی فەرزن بونەکەی نەبوایە لەسەردەمی پێغەمبەر ﷺ ئەوا بەردەوام دەبون لەکردنی بەڵام بەمردنی پێغەمبەر ﷺ ترسی فەرز بونەکە نەما بۆیە کێشە نەما لەئەنجامدانی بەوشێوەیە .[اقتضاء الصراط المستقيم" (2/ 95-97)]

کەواتە تەڕاویح کردن بە جەماعەت ئەسڵی هەبوە بەوشێوە بەڵام لەترسی ئەوەی وەحی دانەبەزێت بۆ فەرزکردن ی پێغەمبەر ﷺ نەیکرد بە هاوەڵان بەڵام بەمردنی ئیتر وەح ی دانابەزێت هەر بە سونەتی دەمێنێتەوە ناوبردنیشی بە بیدعە لەڕووی زمانەوانیەوەیە کە لەسەردەم پێغەمبەر ﷺ لەترسی فەرزنەبون هەموو مانگەکە ئەنجام نەدرا بەڵام بەلاچونی ئەوترسە هەموو مانگەکە بەوشێوە ئەنجام درا بۆیە لە زمانەوانیدا پێی دەوترێ داهێنراو بەڵام لەشەرعدا سونەتە چونکە بەوشێوە ئەنجام دراوە .

ئایا ئاهەنگێڕان بەیادی لە دایکبونی پێغەمبەر ﷺ و بەشداری تێداکردنی خێر و چاکەیە؟

پێغەمبەر ﷺ فەرموویەتی : (بەڕاستی و بێ گومان من لەسەر ڕۆشنایيەك ئێوەم جێ هێشتووە، شەوی وەك ڕۆژی وەهایە، هەركەسێك دوای من لێی لابدات، بێگومان تیاچووە) [أخرجه احمد]

لەو دینەی رسول الله ﷺ بۆی جێهێشتوین ئاهەنگێڕانی تێدانیە ئەوەی لەودینە لابات تیاچووە پێغەمبەر ﷺ فەرموویەتی : باشترین سەردەم وسەدەی سەدەی منە ، پاشان ئەوانەی دوای ئەوان ، پاشان ئەوانەی دوای ئەوان . جا لەو سێ سەدەیەدا کەس یادی ئاهەنگێڕان بە لەدایکبونی پێغەمبەر ﷺ نەکردۆتەوە کەواتە ئەم یادکردنەوەیە فەرمانی لەسەر نەهاتوە و وەرناگیرێت و ڕەفزئەکرێتەوە و دەبێت بەبیدعە وگومڕایی.

— تەنانەت یەک ئایەتیش لەقورئانی پیرۆز و یەک فەرموودەش نەصەصیح و نەزەعیف لەو بارەیەوە نەهاتووە ولەهاوەڵانیشەوە نەهاتووە کاری وایان کردبێت .

— پێغەمبەر ﷺ بۆ خۆی ئەو یادەی نەکردۆتەوە ، و هیچ یەکێک لەهاوەڵان وخانەوادەکەشی کاری وایان نەکردووە .

— ئیمام ی ئەبو بەکر دوو ساڵ حوکمی کرد و ئەو یادەی نەکردەوە

— ئیمام ی عومەری کوڕی خەتاب دە ساڵ حوکمڕانی کرد و ئەو یادەی نەکردەوە لەکاتێکدا ئەو جیاکەرەوەی حەق وناحەق بوو و یەکێک بوو لەهەرە تێگەیشتوەکانی ئوممەت !

— ئیمام ی عوسمانی کوڕی عەففان سیازدە ساڵ حوکمی کرد و ئەو یادەی نەکردەوە لەکاتێکدا مێردی دوو کچی پێغەمبەر ﷺ بوو و بەشەرمرینی ئوممەت بوو!

— ئیمام ی عەلی کوڕی ئەبو تاڵیب چوار ساڵ حوکمی کردو

و ئەو یادەی نەکردەوە لەکاتێکدا مێردی فاتمەی کچی پێغەمبەر ﷺ بوو و ئامۆزای بوو!

— ئیمام ی موعاویە کەنوسەری وەحی بوو ئەو یادەی نەکردەوە .

— حەسەن وحوسەی یادی لەدایک بوونی باپیریان نەکردەوە لەکاتێکدا سەرداری گەنجانی بەهەشتن !

— پێغەمبەری ﷺ وەفاتی کرد ، و ژمارەی هاوەڵان زیاتر بوو لەدوو سەد هەزار و کەسیان ئەو یادەیان نەکردەوە !

— تابیعیەکان لەدوای ئەوان ئەو یادەیان نەکردەوە !

— چوار ئیمامە بەرێزەکە: (أبو حنيفة ومالك والشافعي وأحمد) ئەو یادەیان نەکردەوە !

کـەواتـا ئـەبێ ئەوە بزانین ئەم یـادە لەلایەن فاطمیە رافیزەکانەوە داهێنرا و ئەوان ئەم بیدعەیان دروست کرد جاهەرکەسێ واز لەقورئان وسونەت وصحابە وتابعین دەهێنێت شوێن ڕافیزە وفاطـمیەکان دەکەوێت ئاوا دۆزەخ ی لێ پیرۆزبێت.

وەڵامێك بۆ سەربـازە جاهیلی قبوری ئەشـعەری

ئەم جاهیلە هاتوە دەڵێت بەپێی ئەم فەرموودەیە شیرك لەناو ئومەتی ئیسلام ڕوونادات ئیلا مەگەر حاڵەتێکی دەگمەن وتاك تاك ! لەفەرموودەکەدا کەئەم جاهیلە استدلالی پێوە دەکات پێغەمبەر ﷺ دەفەرموێ (وإني والله ما أخاف بعدي أن تشركوا) جا ئێمـە دوو ڕێگامان لە پێشـدایە یەکەمیان یان دەبێت ئەم فەرمووده بەتێگەشتنی ئەقڵی سەربازی جاهیل وەربگرین یان دەبێت بەتێگەشتنی زانایان جا من تێگەشـتنی دوو زانا ئەهێنمەوە کـەلەلای سەرباز قبوڵکراون

النووي رحمه الله لە شرح مسلم دەفەرموێت : لەم فەرموودەیەدا موعجیزەی پێغەمبەری تێدایە ﷺ کەهەموو ئومەتەکەی بە یەکـجاری مورتەدنابنەوە واللە تعالى پاراستونی لەوەی هەموویان هەڵبگەڕێنەوە لە دین بەڵام منافەسە دەکەن لە پێناو دونیا و هـەموو ئەمەش ڕوویداوە.

الحافظ ابن حجر العسقلاني رحمه الله : "دەفەرموێت : لێتان ناترسم هەموتان موشریک بننەوە چونکە بێ گومان شیرک ڕوویداوە لـەناو هــەندێکدا الله بمان پــارێزێت وە لەم فەرموودەیەشدا موعجیزەی پێغەمبەری تێدایە ﷺ هەربۆیە نوسەر لە علاماتی پێغەمبەرایەتی ئەم فەرموودەی هێناوەتەوە . [انتهى من "فتح الباري" (3/ 211)]

بەڵگـەش لەسەر ئەوەی ئەو فەرموودەیە مەبەست پێی ئەوەیە هەموو ئومەت بە یەکجاری نابن بە موشریک ئەگینا دەکرێت زۆربەی ئومەت یان نیوەی ئومەت ببنەوە بە موشریک ئەم فەرموودانەیە.

پێغەمبەر ﷺ دەفەرموێت : قیامەت هەڵناسێت تاکو کـۆمەڵێ لەئومەتەکەم دەبنەوە بەموشریک و تاکو دەست دەکەن بەبت پەرستی وە لەناو ئومەتەکەم دا سی درۆزن پەیدا دەبن هەموویان لافی پێغەمبەرایتی لێ دەدەن بەڵام من کۆتا پێغەمبەرم وپێغەمبەر نیە لەپاش من . [سنن الترمذي 2219]

لە ڕیوایەتی أبي دَاوُدَ هاتوە دەفەرموێت : (وَحتَّى تَعْبُدَ قَبَائِلُ مِنْ أُمَّتِي الأَوْثَانَ) تاکـو کۆمەڵێ لەئومەتەکەم بت دەپەرستن .

ئیمام ی البخاري (7116) ومسلم (2906) ڕیوایەتیان کردوە لە أَبي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ کە رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فەرموویەتی : قیامەت هەڵناسێت تاکو ئافرەتانی دەوس بەهۆی طەوافکردنیان بەدەوری بتی ذی خلصە سمتیان لەیەکتری دەدات .

ئیمام النووی رحمە الله ـدەفەرموێت : کافردەبنەوە دەگەڕێنەوە بۆ بت پەرستی [شرح صحیح مسلم " (18 / 33)] ئیمام مسلم (2907)ڕیوایەتی کردووە لە دایکە عائیشەوە فەرموویەتی بیستم لە رَسُولَ اللَّهِ ﷺ دەیفەرموو : شەو ڕۆژ تێناپەڕێت تاکـو دووبارە لات وعوزا دەپەرسترێن .

لە پاش وەفاتی پێغەمـبەر ﷺ زۆربەی ئومەت مورتەدبونەوە هەیانبوو بون بەبت پەرست وهەیان بوو شوێن موسەیلەمەی کذاب کەوتن هەشیان بوو مەنع ی زەکات و جحدی قەدەری الله یان کرد کەواتـا مەبەستەکەی پێغەمبەر ﷺ ئەوەیە کە زانایان فەرموویانە هەموو ئومەت تێکرا نابنەوە بە موشریک ئەگینا دەکرێت زۆربەی ئومەت ئومـەت مورتەد ببنەوە .

وەک ئیمامی طەبەری رحمـە الله فەرمویەتی : عەرەب هەمویان مورتەدبونەوە دوای پێغەمبەر ﷺ وە ڕیدە هەمویانی گرتەوە ئیلا دەستەیەک نەبێت لەمەدینە و دەستەیەک لە طائف ابوبکری صدیق شەڕی دژیان کرد و لە مورتەدبونەوەیان پاشگەزیانی کردەوە .[تاریخ الطبري 2: 475]

اله البداية والنهاية 6: 344 لە فصل في تصدّي الصدّيق لقتال أهل الردّة ومانعي الزكاة هاتوە ابن کثیر ڕیوایەتی کردوە لە ابن إسحاق کە فەرموویـەتی : عەرەب هەڵگەڕانەوە لەدوای وەفاتی رسول الله ﷺ تەنها خەڵکی دومزگەوتەکە نەبێت مەکە و مەدینە.

کـــەواتا تێگەشـتنی هاوەڵان بۆفەرموودەکە گەر وەک تێگەشتنی سەربازە جاهیل بوایە دەبوو تەکفیر وقتال ی مورتەدانیان نەکردبایە هەربۆیە هاوەڵی بەڕێز حذیفە فەرموویەتی : سەردەمانێ دێت بەسەر خەڵکیدا گەر تیرێك بهاوێژێت لەڕۆژی هەینیدا ئیلا بەر کافر ومونافقێك دەکەوێت . (واتا لەڕۆژی هەینی مـــزگەوتەکان پڕن چۆن تیر بهاوێــژی بەرکافر دەکەوێت لە زۆربونی کافران لەناو مزگەوتەکان وهەڵگەڕانەوەی خەڵکی لە دین) جگە لەو هەموو ئایەت وفەرموودانەی باسی مورتەدبونەوە دەکەن بە قسەی ئەم جاهیلەبێت دەبێت باب ی ڕیدە بسڕێتەوە و باسنەکرێت پاشان سەربازی جاهیل ائمـەی نجدی و شێخ ناصر بن فهد بەوە تۆمەتبار دەکات کە تەکفیرکردنیان بۆ دەوڵەتی عوسمانی سیاسی بوە نەک مەنهەج ی منیش دەڵێم بەڵی دەوڵەتی عوسمانی دەوڵەتی شیرک و سۆفی شیعەگەری ڕافیزە و گۆڕپەرستی بوە بەوتەی جگە لە نەجدیەکان .

محمد قطب لە کتابی (واقعنا المعاصر) ص 155دەڵێت : سۆفیەت بڵاوبویەوە لە کۆمەڵگای عەباسی بەڵام پەراوێزخرابوو لە کۆمەڵگا بەڵام لەسایەی دەوڵەتی عوسمانی و لەتورکیا بەتایبەت بوو موڵکی کۆمەڵگا و بوو بەدین لە (الموسوعة الميسرة في الأديان والمذاهب المعاصرة) ص348 دەڵێت : بەکداشیە تورکە عوسمانیەکان پەیڕەوییان لەم ڕێبازە دەکرد کە تائێستاش بەربڵاوە لە ئەلبانیا ئەم ڕێبازە نزیکە لە تەصەوفی شیعی نەک تەصەوفی سونی وە ئەم ڕێبازە دەسەڵاتێکی باڵای هەبوو بەسەر کاربەدەستانی عوسمانیەکان .

لە کتابی (الفكر الصوفي في ضوء الكتاب والسنة) ص411 دەڵێت : دەسەڵاتدارە عوسمانیەکانیان مونافەسەی یەکتریان دەکرد لە دروستکردنی تەکیە و گۆڕی بەکتاشیەکان .

جگە لە بابەتی گۆڕپەرستی دەوڵەتی عوسمانی حوکمی بەقانونی انگلیز دەکرد وحدودە شەرعیەکانیان گۆڕی هەربەوهۆیەشەوە سوڵتان سلیمان ناوبرا بەسلیمان قانونی

بۆ زیاتر شارەزابون بە کوفری دەوڵەتی عوسمانی نامیلکەکەی شێخ ناصربن فهد بخوێنەوە ئینجا تێدەگەن تەکفیرکردنی عوسمانیەکان دین و تەوحیدە نەک سیاسەت خۆ گەر سیاسەت یش بێت سیاسەتێکی شەرعیە و داخوازی تەوحیدە.

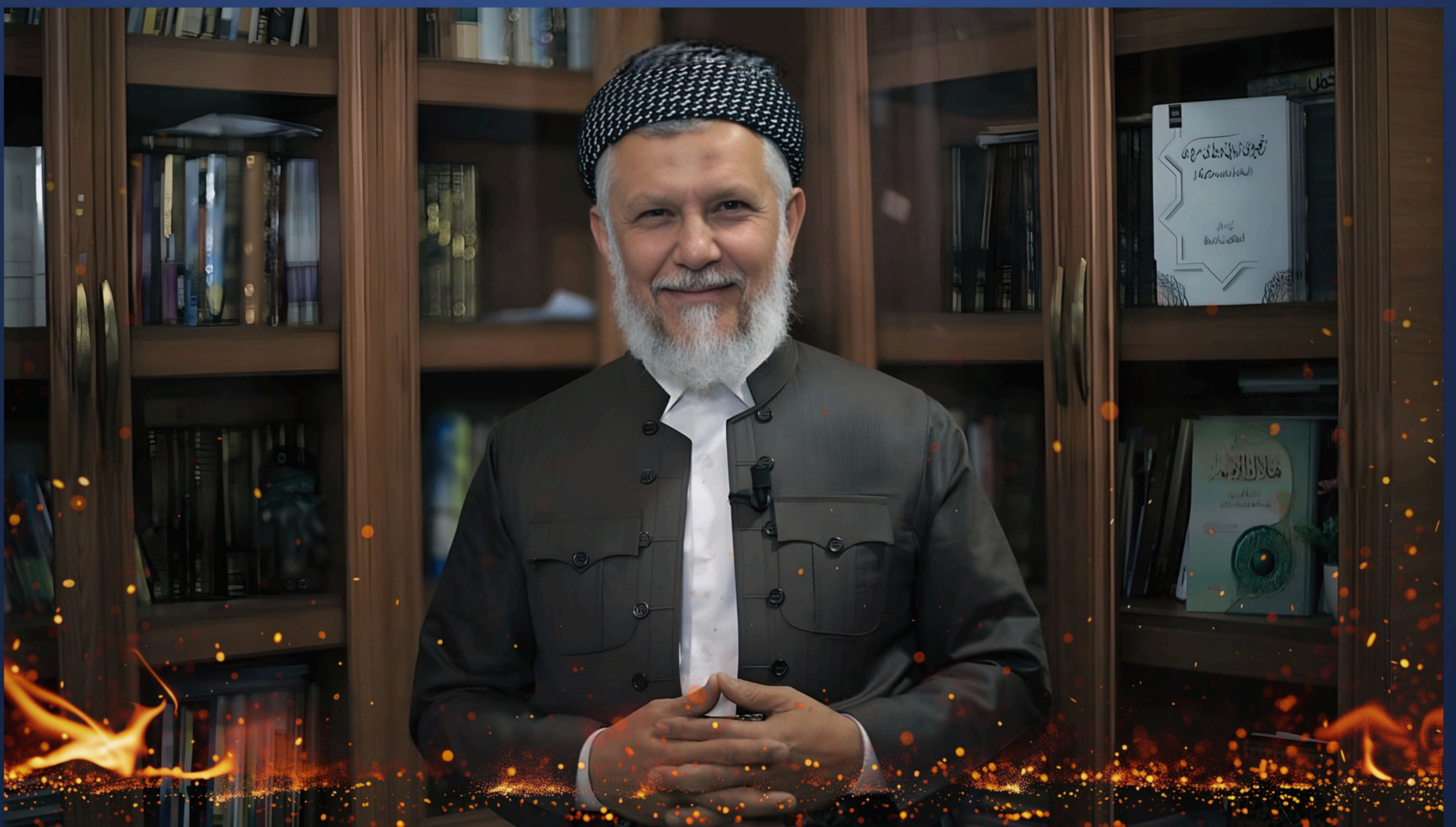
مەلا محمدی مـەلا فایەق

پەرستن ـی هیتلەر وکافرە ئەصلیەکان لەم سـەردەمە بە مەرجـی ئیقامە حوجە حوکم ـی دۆزەخیان لەسەر ئـەیات

وەک خۆی ئەڵێت (ئەوانەی هیتلەریـان پەرستووە ئەگەر زانی بێتیان پەرستن هیتلەر حەرامە و تەوبەیان نەکردبێت لەسەری ئەوا لە قیامەت شوێن ـی ئەکەون بۆ دۆزەخ) لە کـاتێـکدا شوێنکەوتوان ـی هیتلەر لە سەدەی 19 ژیاون واتا چەندین سەدەیە پەیام ـی ئیسلامیان پێ گەیشتوە لەگەڵ ئەوەشدا لەلای محمد ملا فایەق بەو مەرجە حوکم بە دۆزەخ ـی بونیان ئەدرێت کەزانی بێتیان پەرستن ـی هیتلەر حەرامە !

بـەڵام بابگەڕێینەوە بۆلای پێغەمبەر ﷺ تا بزانین محمد ملا فایەق چۆن دین ـی گۆڕیوە و چۆن دەستکاری دین ـی کردوە أعرابیّەکـ هات بۆ لای پێغەمبەر ﷺ وتی ئەی ڕسول الله ﷺ باوکم کاتی خۆی سیلەی ڕەحم ـی ئەگەیاند و ئاوا و ئاوا چـاکەی ئەکرد ئایا باوکم لە کوێیە ؟ پێغەمبەر ﷺ فەرمووی لە دۆزەخە پیاوەکە وتی ئەی رسولَ اللَّهِ ﷺ ئەی باوکی خۆت لە کوێیە ؟ پێغەمبەر ﷺ فەرمووی هەرکاتێ گەشتی بە گۆڕێ هەر هاوبەشدانەرێ موژدەی دۆزەخ ـی پێ بـە کابرای دەشتەکی بوو بە موسڵمان و پاشان وتی پێغەمبەر ﷺ ئەرکێکی پێ ڕاسپاردووم بەلای گۆڕی هیچ کافرێ تێنەپەڕیوم ئیلا موژدەی دۆزەخ ـم پێداوە .[صحيح ابن ماجه 1288]

ئایـا پێغەمبەر ﷺ فەرمووی ئەگەر زانیت موشریکەکە زانیویەتـ ی شیرکەکەی حەرامە ئەوکات حوکم ـی لەسەربە ؟؟ بێگومـان نەخێر

چونکە پێش هاتنی شەرعی ئیسلام ئاینە هەقەکەی ابراهیم علیه السلام مابوو بەڵام خەڵکـ خۆیان دەست بەرداری شیرک نەبوبون و نەئەگەڕان بەدوای دین ـی هەق جا ئایا دوسەدە لەمەو پێش ئیسلام لەسەر زەوی نەبـوو ؟! ئایا شەرعی ئیسلام نەهاتبوو ؟؟ بێگومـان لەوکاتە ئیسـلام لەهەموو سەرزەوی ناوبانگی بڵاوببویەوە خەڵک کەخۆیـان نەگەڕاون بۆ ئیسـلام بەنەزان بونیان عوزریان پێنادرێت چونکە سەردەمەکە سەردەم ـی بونی ئیسـلام وشەریعەت بوە

ئیمام ـی ابن قیم رحمه الله ئەفەرموێت لە طریق الهجرتين 412 : بنەمای دووەم سزای قیامەت بەدوو هۆکار بەدی دێت هۆکاری یەکەم ئەوکەسـە پشت هەڵبکات لە بەڵگـە وە ئیرادەی نەبێت خۆی فێری دین بکات و کار بە داخوازیەکانی بکات هۆکاری دووەم عینادی کـردن بەرامبەر بەبەڵگە وعینادیکردن بە داخوازیەکانی جا

جـۆری یەکەم / کـــوفری پشتهەڵکردنە
جـۆری دووەم / کـــوفری عینادە.

کەواتـا کە ئاینی هەق لەسەر زەوی هەبێت هەرکەسێ لەسەر شیرکـ مرد ئەوا شاهێدی دۆزەخ ـی بۆ ئەدرێت چونکە خۆی نەگەڕاوە بەدووای ئاین ـی هەق وپشت ـی هەڵکردووە جابزانێت یـان نەزانێت وەعوزر بەنەزان ـی بۆقیامەت ـی کافران ناهێنرێتەوە چونکە پێش ئیسـلامیش پێغەمبەر ﷺ عوزری نەیاوە بەقیامەت ـی مردووان لەسەر شیرک ئەی چجای پاش هاتن ـی ئیسـلام ئەوا بەهیچ جۆرێک کافران وبت پەرستان عوزری قیامەتیان پێ نادرێت بە نەزان ـی (ئەمەش مانای ئەوەیە مەلا محمد ڕای جیاوازە لەگەڵ پێغەمبەر ﷺ) .

پاشان بڕگەی دووەم ئەڵێت ئەوەی ئینکاری ئایەت و سونەت و کاروبڕیارەکان ـی الله تعالی و پێغەمبەرەکەی ﷺ بکات لەوەئەچێت پێی بوترێت کـافر !

لە کـاتێکدا مەلا محمد قسەکەی بەڕەهایی ئەکات واتا ناڵێت ئەگەر بابەتەکە خەفی بێت بەڵکوبەڕەهایی ئینکاری هەرئایەت وسونەتێک بکەیت جا خەفی بێت یان ئاشکرا لەلای مەلا محمد هێشتا جەخت لەسەر تەکفیرکردن ـی ناکرێت لە کاتێکدا لە قورئان وسونەت هەرکەس نکۆڵـی یەک حوکمی ئاشکرای ئیسـلام بکات بێ دوودڵـی کافرە و هیچ عوزرێکی پێنادرێت کەچی لەلای مەلا محمد جیاوازی نیـە لە نێوان حوکم ـی ئاشکرا و حوکمێکی خەفی بەڕەها بۆ ئاشکرا و خەفی عوزر دائەنێت و جەخت لەسەر تەکفیرکردن ـی بکەرەکەی ناکات ئەمەش پێچەوانەی دەقی سەرێح ـی قورئانە کە تەکفیری ئەوانەی کرد کە گاڵتەیـان بە پێغەمبەر ﷺ کرد وعوزری پێ نەیـان وە پێچەوانەی سونەتە کە پێغەمبەر ﷺ عوزری نەیا بەو پیاوەی ئینکاری حەرامبون ـی زاواج ـی کرد لەگەڵ باوەژنەکەی وە پێچەوانەی ئیجماع ـی هاوەڵانە کەعوزریان نەیا بە شوێنکەوتوان ـی مسیلەمە بە نەزان ـی و تەئویل چونکە کوفرەکەیان ئاشکرا بوو بێ هیچ گومانێکـ تەکفیریان کردن وە پێچەوانەی مەنهەج ـی سەلەفە کە عوزریان نەیاوە بە وانەی ئینکاریان لە زانست ـی پێش وەختەی الله تعالی ان ئەکرد لە قەدەریەکان وە پێچەوانەی مەنهەج ـی شێخ ـی ئیسلام وزانایـان ـی ئەوسەردەمەیە کە عوزریان نەیا بەو بەناو موسڵمانانەی ئەچونە ڕیزەکان ـی تەتار وە پێچەوانەی مەنهەج ـی زانایان ـی نەجدە کە تەکفیری دەوڵەت ـی عوسمانی وسەربازەکانیان کرد وعوزریان نەیانێ

کەچـی مەلا محمد بێ جیاوازیکردن لە نێوان حوکم ـی خەفی وحوکم ـی ئاشکرا تێکڕا عوزر دائەنێت و دوودڵە لە تەکفیرکردن ـی بکەرەکانیـان ! کەواتا پێمان بڵێ ئەی بەناو مەلا ئایا پێشەوای تۆ کێیە ! چونکە لە سەلەفەوە تا خەلەف نمونەمان هێنایەوە کە جیاوازیان کردووە لە نێوان بابەت ـی خەفی و ئاشکرا لە بابەتە ئاشکراکان دوودڵ نەبوون لە تەکفیر بەڵام تۆ ئاشکرا و خەفیت کرد بـەیەک و دوودڵ بویت لە تەکـفیر کەواتا مافی خۆمانە بپرسین ئایا کێ پێشەوای تۆیە لەم وتانە ؟

حوكمی موناسڕانی دەوڵەتی ئیسلامی لەسەر

مەلا عادل عیزەت

الله تعالی دەفەرموێت لە سوڕەتی البقرة : { إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُوا فَأُولَٰئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۚ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ (160) } ئیمام ی قەتادە لەڕاڤەی ئەم ئایەتە پیرۆزەدا دەفەرموێت : واتە الله تەوبەی ئەوکەسە وەرئەگرێت کەنێوان خۆی واللە تعالی چاک بکات وە ئەو هەقەی لەلایەن الله وە هاتوە ڕونی بکاتەوە و نەیشارێتەوە و نکۆڵی لێ نەکات ئائەوانە الله تعالی تەوبەیان وەردەگرێت وەک الله فەرموویەتی هەرخۆم لەتەوبەکاران خۆش دەبم و بەخشندەم بەرامبەریان. [الطبری]

الله تعالی سێ مەرجی داناوە بۆ وەرگرتنی تەوبە...

١- پەشیمان بونەوە لەو کوفر و گومڕای و نەفامیانەی پێشوتر

٢- لە بڕی کوفرەکان وگومڕایەکان پابەندبێت بەدەستگرتن بە ئیمان وتەوحید وسونەت وطاعەت

٣- ئەو کوفر وگومڕایانەی پێشتر بڵاوی دەکردەوە ئێستا ڕونی بکاتەوە کەئەوشتانە کوفر وهەڵەبوە

ئێستا مەلا عادل عزەت ئەوقسانەی لەم ڤیدۆیە کاتی خۆی کردویەتی ماڵە بەسەریەوە لە ئەحکام ی دوونیادا تا ڕونی دەکاتەوە کەئەوقسانەی کردوویەتی ئێستا لێی پەشیمانە و بەکوفری بزانێت ئەگینا حوکم ی ئەم قسانە لەسەر عادل عزەت بەردەوام دەبێت تا ڕاگەیاندی بەڕائەت لەو قسانە. دەڵێ باوکم شەهیدی یەکێتیە ! شەهید لەلای الله ورسولەکەی ئەوکەسەیە بۆبەرزکردنەوەی وشەی الله دەجەنگێت نەک بۆ بەرزکردنەوەی عەلمانیەت دەڵێت خزمەکانم ئاسایش و پێشمەرگەن ن بەکافریان نازانم !

پیشەی پێشمەرگە چیە؟

لە یاسای وەزارەت ی پێشمەرگەدا هاتوە ئەرکی پێشمەرگە بریتیە لەپاراستنی سنوری هەرێم وسیستەمی حوکم ڕانیەکەی هەرێم سیستەمی حوکمڕانی هەرێم پەرلەمانی ودیموکراسیە وەک زانراوە لای هەمومان هەموو حوکمێ لە غەیری حوکم ی الله تعالی کوفر و طاغوتیەتە دیموکراسیەتیش طاغوتی سەردەمە ئێستا بابزانین حوکم ی کەسێ چیە بەرگری ودیفاع وجەنگ بکات لە پێناو پاراستن وسەرخستنی لە سیستەمێکی طاغوتی .

الله تعالـى دەفەرموێت : { الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ ۖ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا } [النِّسَاء : ٧٦] ئەو كەسانەش كـە كافرو بێ باوەڕن لە ڕێگـەی طاغووتـدا جەنگ دەكەن دەسا ئێوە لەگەڵ دۆست و یارانی شەیتاندا بـجەنگێن بێگومان پیلان و فرووفێڵی شەیتان - لەچاو دەسەڵات و توانای الله لاوازو بێ هێزە.

ئەركـی ئاسایش چـیە؟

لە یاسای دەزگای ئاسایش ـدا هاتوە ئەركی ئاسایش بریتیە لەپاراستنی دەستكەوت و مافە دیموكراسـیەكان كە بەدەستور دیاریكراوە مافە دیموكراسیەكان بریتیە لە ئازادی بیروڕا واتـا ئازادی بڕوات بەالله هەیە یان بڕوات پێ نیە ئازادی تاكەكەسـی واتا ئازادی پابەندی ئیسلام دەبیت یان پابەندی ئیسلام نابیت (هەرچەندە درۆش دەكەن سجنەكانیان شاهێدن كە چەندان موسڵمانیان دەستگیركردوە) ئازادی ڕادەربڕین واتا ئازادی لەوەی بۆچونە كوفریەكانت دەرببڕیت ئەركی ئاسایش پارێزگاریە لەوئازادیانـە ئایـا حوكم ـی كەسـێ چیە كوفركردن بكات بە ئازادی و ڕێگەبات كوفر بكرێت لە ژێر ناوی ئــازادی ـدا ؟

شــــێخ ـی ئیسـلام ابن تیمە دەفەرموێت : (پێویستیەكی زانـراوە لەدینی موسڵمانان وە بەیەكدەنـگی موسـڵمانان كەهەركەسێك بەئاسایی دانێت شوێن جگە لەشەریعەت ـی محمد صلى الله عليه وسلم بكەوێت ئەوكەسـە كـافرە). [مجموع الفتاوى (٢٨/ ٥٢٤)]

ئایـا ئاڵای كوردستان ئەوەندە پیرۆزە وەك مەلا عادل ئەیلێت؟

بڕوانە یاسای ئاڵای هەرێم كە خۆیان ڕونیان كردۆتەوە ئەو خۆرە 21تیشـكە گوزراشت لەجەژنی نەورۆزی ئاگرپەرستان دەكات كە لەدینی زەردەشتیەوە وەرگیراوە

ئـایا پیـرۆزڕاگرتنی دروشمی دینی زەردەشتی حوكمـی چیە؟

ئیمام ـی الزيلعي الحنفي لەكتابی "تبيين الحقائق" : بەخشـینی دیـاری بەناوی نەورۆز و بۆ نەكـانەوە وبەخشی دیاری بەناوی ئەم دوو ڕۆژەوە بۆ بەگەورە ڕاگرتنی حەرامـە بەڵكـو كوفــــرە.

أبو حفص الكبير فەرموویـەتی : گەر پیاوێ پەنجا ساڵ بەندایـەتی الله بكات پاشان ڕۆژی نەورۆز بێت وە هێلكەیەك بە دیاری ببەخشێ بەهەندێ لە موشریكان و مەبەستی گەورە ڕاگرتنی ئەو ڕۆژە بێت ئەوا كافردەبێت وكردارەكانی پوچەڵ دەبێتەوە

دەڵێ باوكم شـەهیدی یەكێتیە ! شەهید لەلای الله ورسولەكەی ئەوكەسەیە بـۆبەرزكردنەوەی وشەی الله دەجەنگێت نەک بۆ بەرزكردنەوەی عەلمانیەت دەڵێت خزمەكانم ئاسایش و پێشمەرگەن ـن بەكافریان نازانم ئەی چۆن تەقـدیس كردن و خۆبەكوشت ـدان ولەپێناوەدا بۆیـە هەرقسەیەكی مەلا عادل عزەت تا بەڵگەی سەریح نەبێت لەسەر پەشیمان بونەوەی لەم قـسانە نابێت بە عوزر وڕێگـر لەسەر حوكم ـدان لەسەری.

ئایـا بۆچـی سەرخەرانی دەوڵەتی ئیسـلامی ئاڵای كـوردسـتان بە كوفر دەزانن؟

سەرخەرانی دەوڵەتی ئیسلامی كەئاڵای كوردستان بەكووفر دەزانن ئەمە بەڵگەكانیە

١- ئاڵای كوردستان بەیاسا داڕێژراوە خۆرێـكی تێدایە ئەو خۆرە گوزرارشت لە21 ـی نەورۆز دەكات وە نەورۆزیش لەئەسڵدا جەژن ـی ئاگرپەرستەكانە ئێمـەش كەموسڵمانین جەژنی كافران بەرز ڕاناگرین وەئاڵایـەک جەژنی كافر بكات بەدروشمی خۆی ئێمە بێ باوەڕین بەو ئاڵایە چونكە بەگەورە ڕاگرتنی دروشـم و بــۆنەی كـــافرەكان لەدینی ئێمەدا كوفر و دەرچونە

لە دیـن پێغەمبـەر ﷺ دەفەرموێت : (مَن تَشَبَّهَ بِقَومٍ فهو مِنهُم) [أخرجه أبو داود] هەرکەسێ خۆی بەهەرگەلێ بشوبهێنیت ئەوا ئەویش هەرلەوانــە.

عبد الله بن عمرو ڕەزای الله ی لێ بێت دەفەرموێت : (فصنع نیروزهم ومهرجانهم وتشبه بهم حتی یموت وهو کذلك حشر معهم یوم القیامة) واتــس : هەرکەسێ بەشداری نەورۆز وبۆنەکانیان بکات وخۆی بەوان بشوبهێنێت تادەمرێت بەوحاڵەتە بەردەوام بێ ئەوا لەقیامەت لەگەڵ ئەوان حەشر دەکرێت . [أحكام أهل الذمة 1 /723-724]

٢- ڕەنگی ســوور بەیاسا ڕونکراوەتەوە واتا خوێنی هەموو ئەوانەی ناویان لێ ناوە شەهیدی ڕێگەی ئازادیخوازی کوردستان جا ئەم ڕەنگە سورە لای ئەوان واتای شەهیدەکانیانە بەڵام شــەهیدەکانیان لەلای هەموو برایانی ئێمە کـافرو مورتەدن چونکە بۆ ڕێگەی دیموکراسیەت جەنگاون قال الله تعالــی : { ئەو کەسانەش کــە کافرو بێ باوەڕن لە ڕێگەی طاغووت (کوفری عەلمانیەت ولیبراڵیەت و دیموکراسیەت ونەتەوەپەرستی ئەجەنگن) دەسا ئێوە لەگەڵ دۆستان و یارانی شەیتاندا بجەنگێن لەدژیان بێگومان پیلان و فڕوفێڵی شەیتان لاوازو بێ هێزە } [النساء : ٧٦]

٣- ڕەنگی سپی بەیاسا ڕونکراوەتەوە واتا ئاشتی وپێکەوە ژیان ! پێکەوەژیان لەگەڵ مولحید و ئێزیدی و زەردەشتی وکاکەی و نەصڕانی وجولەکە وهەرکەسێ جوێن بەالله وئیسلام دەدات و پێکەوە ژیان لەگەڵ مورتەد ! هەموو ئەمانــە مافی پێکەوە ژیـانی ئاشتیانەیان بۆ هەیە ئەمەش پێچەوانەی ئـایەتی : { لەگەڵ ئەوانەشدا بجەنگێن «ئەی بڕواداران» کە بەالله و بە ڕۆژی دوایی بێ باوەڕن حەرامکراوەکـانی الله بەحەرام نازانن و ملکەچی ئەم دین و ئایینە هەقەش نابن، کە تەنها ئەو دینەش ڕاست و دروستە بجەنگن لەگەڵ ئەوانەی ئـەهلی کتابن (جولەکەوگاوران) هەتا ئەوکـاتەی بەدەستی خۆیان سەرانە دەدەن و ملکەچ دەبن بۆ شەرعی پیرۆزی ئیسلام } [التوبة : ٢٩] کـەواتـا ئێمە بێ باوەڕین بەئاڵایەک کەواتاکەشی وەک خۆی جاهلیەت وکوفری بێت

٤- ڕەنگی سەوز بریتیـە لەبەرهەمی خەباتەکەیان کەبریتیە لەپەرلەمان و حوکمنەکردن بە ئیســلام قال الله تعالی : {ئەوانەی حوکم ناکەن بەوەی الله تعالی دایبەزاندوە ئائەوانە بـێ باوەڕن} [المائدة : ٤٤] کەواتـا سەرخەران ی کوردی دەوڵەتی ئیسلامـی ئاڵای کوردستان بەئاڵای خۆیان نازانن بەڵکو دەجەنگین لەپێناو شکاندنی ئاڵای کوردستان و دانانی ئاڵای تەوحید لەجێگاکەی پێغەمبەر ﷺ فەرمووی: بەدڵنیـاییەوە هەموو شتێـکی جاهلیەت لەژێر پێیەکانمدایە . [رواه مسلم 1218] بۆزانیاریتان هەرشتێ ئیسلامی نەبێت جاهلیەت هەرحوکمێ ئیسلامی نەبێت ئەوا جاهلیەتە هەرئاڵایە ئیسلامی نەبێت ئەوا جاهلیەتە

بۆ پێشمەرگەکان وچەکدارەکان پێغەمبەر ﷺ دەفەرموێت : (هەرکەسێ بکوژرێ لەژێر ئاڵای کوێرانە (واتا ئاڵایەکـ جگە لەئیسلام بێت) بانگەواز بکات ولەپێناو دەمارگیری (هۆز و نەتەوە بجەنگێت و بکوژرێت) ئەوا لەسەر جاهلیەت کوژراوە) . [رواه مسلم1848] کەواتـا بیربکەوە ئەی هەڵخەڵەتێنراو تۆ لەپێناو دروشـمی دینی ئاگر پەرستی دەجەنگیت پێشت وایە کەمردی شەهیدی ؟ وەکـ مامۆستا کامەران دەیفەرموو رحمه الله دۆزەخ بۆتە ماڵی شەهیدەکان (شەهیدی ڕێگەی باتڵ کە بەگیانیان شاهێدیان داوە ڕێگەی کوفر بەرزترە لەڕێگەی ئیمان)

مامۆستا ڕێبوار حوسێن

مەلای ڕازیکردنی دڵی عەلمانیەت

مەلا ڕێبوار وەسف ی سەران ی دیمووکراسیەت ی کوردی و داوای دامەزراندنی پەرلەمان ی شیرکی وحوکمەت ی دیمووکراسی کوردی ئەکات و یەکڕیزی لەگەڵ مولحید وعەلمانیەکان !

زۆرێک لە خەڵکی بە قیژە وهات وهاوار و لاف وگەزاف ی ئەم مەلایە خەڵەتاوون بەڵام ئەم مەلایە وەک هاوشێوەکانی تری خۆی لەمەلاکانی سەربەدەسەڵات عەقیدەی خۆی ڕاگەیاندوە وبێ منەتانە وبێ باکانە لەپێناو بەرزکردنەوەی دروشمی نەتەوە پەرستیدا

وەسفی مەلا مستەفا وقازی محمد ئەکات کە ئەم دوو کەسایەتیە کە هەردووکیان دامەزرێنەر و سەرۆکی حیزب ی دیموکرات بوون و دووکەسی نەتەوەی و دیموکراسیخواز و پەرلەمانی بوون لەوەش زیاتر مەلا مستەفا لەسەر تەریقەتی نەقشبەندی قبوری بووە کە ئێسا بە تەواوی ئاماژەی پێ ئەکەین .

شکاندن ی بتەکەی سەردەم قازی محمد (بت ی کوردە مولحیدەکان) هەڵسانگاندن ی لە ڕوانگەی عەقیدەی دەوڵەتی ئیسلامی.

سەرەتا بەکورت ی وپوختی قازی محمد کێیە ؟ لە ساڵی 1893 لە ناوچەی موکریان لە کوردستان لە دایک بووە لەدوای مردن ی باوکی پۆستی بەناو دادوەری وەرئەگرێت وحوکم بە یاسا و دەستورئەکات

لە سەرەتای کاری سیاسیدا ئەبێت بەئەندام ی کۆمەڵەی ژیانەوەی کوردستان دوواتر ئەبێت بەسکرتێری حیزبەکە دوواتر لە ساڵی 1945 سەرکردایەتی وڕێبەری حیزبی دیمووکرات ی کوردستان ی ئێران ئەکات کە حیزبێکی چەپی کۆمۆنیستیە لە ساڵی 1946 بە هاوکاری حیزبەکانی تری کوردستان و مەلامستەفا و کۆمەڵ و پارتە چەپ و عەلمانیەکان کۆماری مەهابادی لە کوردستانی ئێران ڕاگەیاند بە پاڵپشت ی یەکێتی سۆڤیەت (ڕوسیا) پاشان ئالایەک دائەنێت بۆ دەوڵەتە ناوبراوەکەی خۆی کەتێیدا 21 تیشکەکەی خۆر کە هێمای جەژنی نەورۆزی ئاگرپەرستە ئەیکات بەدروشم ی وڵاتەکەی پاشان دەوڵەتێکی هەمە ڕەنگ لە کۆمنیست وعەلمانی و مەلای عەمامە بەسەر دروستەکات و هەموویان لە ژێر چەتری ئالای دەوڵەتێکی دیمووکراسی کۆئەکاتەوە لە ژێر

ناوی کوردایەت ی لە 15 ی 12 ی ساڵیَ 1946 دەوڵەتەکەی شکستی هێنا بەدەست ی حوکمەت ی ئێرانی لەساڵی 1947 قازی و هاوکارانی لەسێدارە دران .

قال تعالی : { لەناو خەڵکیدا کەسانێ هەن ئەڵێن ئێمە بڕوامان باللە وبەڕۆژی دوایی هەیە بەڵام لەڕاستیدا بێ باوەڕن } [البقرة : ٨].

ئایا حوکم ی قازی محمد چیە لەڕوانگەی عەقیدەی دەوڵەتی ئیسلامی ئایا ڕەوایە تۆ مناصرِ هاوسۆزی ئەم کەسایەتیە ببیت؟

١- پۆستی بەناو دادوەری هەبوو لە حوکمەتی ئێرانی کەحوکم بەیاسا وقانون کراوە هەرکەسێکیش حوکم بەغەیری شەرعی اللە تعالی بکات حوکمەکەی ڕوونە

قال اللە تعالی : { ئەوانەی دادوەری ناکەن بە دابەزێنراوەکەی اللە تعالی ئائەوانە کافرن } [المائدة : ٤٤]

٢- سەرکردایەتی وڕێبەریکردن ی دووحیزبی عەلمان ی وچەپ و کۆمۆنیست قال اللە تعالی : { وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ } [آل عمران : ٨٥] هەرکەسێ بێجگە لەبەرنامەو شەریعەتی ئیسلام هەر ڕێباز وبەرنامەیەکی تر بۆخۆی هەڵبژێرێ و بیکا بەبەرنامەی خۆی هەرگیزلێی قبوڵ ناکرێت و لە دوارۆژیشدا لە ڕیزی زیانمەندانە (واتا لە کافرانە قال اللە تعالی (ومن یکفر بە فأولئك هم الخاسرون) ئەوانەی بێ باوەڕن بەم قورئانە ئەوانە زیانمەندن)

زانایان تێکرا فەرموویانە لەوشتانەی ئەبێتە هۆی کا فربون ی مرۆڤ ڕازیبونە بەکوفر . [الإعلام بقواطع الإسلام 31] ئەی چجای سەرکردایەتی حیزب ومەنهەجێکی کۆمنێستی بکەیت لەگەڵ ئەوەشدا خۆشت بە موسڵمان دانێیت!

٣- پشتیوانیکردنی لە سۆڤیەت ی مولحید تاوەک سۆڤیەت پشتیان بگرێت بۆ دەوڵەت دروستکردن وقال اللە تعالی : فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكَافِرِينَ {هەرگیز مەبە بەپشتیوان ی بۆ کافران} [القصص : ٨٦]

وقال اللە تعالی : وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ { هەرکەس لە ئێوە ببێتە پشتیوان ودۆست ی کافران ئەویش هەر لەوانە لە کافرانە } [المائدة : ٥١]

٤- دانانی ئاڵای جاهلیەت وکردن ی بەئاڵای دەوڵەت و پیرۆزڕاگرتنی دروشمی جەژن ی ئاگر پەرستەکان 21 تیشکەکەی خۆر ئیمام ی الزيلعي الحنفي لەکتابی (تبيين الحقائق) ئەفەرموێت لەبارەی بە گەورە ڕاگرتنی بۆنەی کافران (تَعظِيمًا لهما - حرامٌ بل كُفْرٌ) بەگەورە ڕاگرتنی بۆنەی کافران حەرامە بەڵکو کوفرە. چجای هێندە بەگەورە ڕاگرێت بکرێت بەدروشم وئاڵا وخوێنی لە پێناو بڕێژێنرێت .

٥- سیستەم ـی حوکمڕانی پێکەوە ژیان لەگەڵ مولحید ومورتەد و ئاینەکان ـی تر وەهەڵگرتنی حوکمی ڕیدە وجزیە و وجەنگکردن لەپێناو نەتەوە پەرست ـی وئاڵای جاهلی قال الله تعالی : {ئەوکەسانەی باوەڕیان هێناوە لەپێناو حوکم ـی الله کوشتار ئەکەن وئەو کەسانەش کافرو بێ باوەڕن لـە ڕێگەی طاغووت و شەیطاندا کوشتار دەکەن دەسا ئێوە لەگەڵ دۆستان و یارانی شەیتاندا غەزا بکەن و بجەنگێن بێگومان پیلان و فرِوفێڵی شەیتان - لەچاو دەسەڵات و توانای الله تعالی لاوازو بێ هێزە} [النساء : ٧٦]

ئایە ئێستا بابزانین کە عەقیدەی مەلا مستەفای بـارزانی چییە؟

بیروباوەڕەکـان ـی مەلا مەستەفای بەرزانی ـە کەخاوەن بیروباوەڕی ناسیۆنالیزم ـی کوردی و تەڕیقەت ـی نەقشبەندیە. ناسیۆنالیزم ـی کوردی : واتـا بیری نەتەوەیی و دۆستایەت ـی و دوژمنایەت ـی لەسەر نەتەوە (واتـا هەرکوردێ مولحیدبێت یـان موسڵمـان یان زەردەشتی و ئێزیدی و کاکەی و زەردەشت ـی مـادام کوردبێت خۆشت بوێت و بەبرای خۆتـی بزانیت و ڕێگە نەیەیت کەس پەنجەی بۆ درێژبکات جالەبەر هەرهۆکارێـک بێت) ئەم عەقیدەیـەش کوفرکردنە بە ئەصلی ئیسـلام و ئیمان و تەوحید چونکە لە ئیسـلامدا ڕێز و پلەوپایە بەدین و ئیمان و یسلامە نەک بەنەتەوە وزمان قال الله : {بەڕێزترینتان لەلای الله تعالی بە تەقواترینتانە} [الحجرات : ١٣] پـاشان برایـەتی لە ئیسـلامدا تەنها لەبرایـەتی ئیمان ـی کۆکراوەتەوە بەڵام نەتەوە پەرستەکـان ئەیانەوێ کوردایەتی بکەن بەدینێک لە بڕی برایەتی ئیمان ـی برایەتی نەتەوەیی دابمەزرێنـە قـال الله تعالـی {بەڕاسـتی تەنها بڕواداران برای یەکترین} [الحجرات : ١٠] وە دۆستایەت ـی وخـۆشویستنیش تـــەنها لەسەر

بنەمای ئیسلام وئیمانە نەک زمـــان ، قـال الله تعالی {ئیمانداران لەپیاوان و ئافرەتان هەنێکیان دۆست و پشتیوان ی هەنێکی تریانن } [التوبة : ٧١]

کەواتا بەبراناوبردن ی کافران و خۆشویستنیان و دۆستایەتیکردنیان بەبیانوی هاوزمان ی ئەصل ی ئیسلامەتی ئەڕوخێنێت قال الله تعالی : { هەرکەس لەئێوە ببێت بەپشتیوان ی کافران ئەویش هەرلەوانە } [المائدة : ٥١]

ئیمام ی ابن حزم رحمه الله له المحلی (11/ 138) ئەفەرموێت : (ئەوئایەتە لەسەر ڕواڵەتەکەیەت ی واتا ئەوکەسەی ببێت بەپشتیوان و دۆست ی کافران ئەوکەسەش کافرە وەک ئەوکافرانە وئەمەش هەقە ودووموسڵمان ڕاجیاوازیان لەمەدانیە)

شێخ سولەیمان ی کوڕەزای شێخ محمدی کوڕی عبدالوهاب ئەفەرموێت رحمهم الله تعالـی : (ئەگەردۆستایەتیکردنی کافران بەجۆرێک بێت لەگەڵیان نیشتەجێ بێت لەوڵاتەکەیان ولەگەڵیان دەرچێت بۆجەنگکردن وهاوشێوەی ئەمە ئەوا ئەوکەسە حوکمی کافربون ئەدرێت بەسەریدا وەک الله تعالی فەرموویەت ی (هەرکەس لەئێوە ببێت بەپشتیوان ی کافران ئەویش هەرلەوانە) الله تعالی نەهیکردووە ئیمانداران پشتیوان ی و دۆستایەتی جولەکە و گاورەکان بکەن وەباسی کردووە هەرکەسێ پشتیوان ی لەوانە بکات ئەبێت بەیەکێک لەئەوان واتا ئەوەی پشتیوان ی جولەکە بکات ئەوکەسە جولەکەیە ئەوەی پشتیوان ی گاور بکات ئەو کەسە گاورە) [الدرر السنية 8/159 ، مجموعة التوحيد ص 97]

ابن أبي حاتم لە محمد بن سيرين ڕیوایەتی کردووە و فەرموویەت ی عبدالله ی کـوڕی عتبة ئەیفەرمـــوو : واتـا : هەریـەکێک لە ئێوە بترسێت وخۆی بپارێزێت لەوەی ببێت بەیەهودی ونەصڕان ی وبەخۆشی نەزانێت ئێمەش گومانمان ئەبرد مەبەست ی ئەم ئایەتە بێت کەالله تعالی فەرموویەتی (ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە جولەکەوگاوران مەکەن بەیارویاوەری خۆتان وپشتیوانیان مەکەن) تائەگاتەی ئەوەی الله تعالی فەرموویەتی (هەرکەس لەئێوە پشتیوانیان لێ بکات ئەوکەسەش هەرلەوانە) شێخ سلیمان ئەفەرموێت هەرکەس پشتیوان لە تورک بکات ئەوە تورکی ـە هەرکەس پشتیوان ی لەبێگانە بکات ئەوە بێگانەیە جیاوازی نیە لەنێوان کەسێ پشتیوان ی لەکافران ی ئەهلی کتاب بکات یان غەیری ئەهلی کتاب. [سبيل النجاة والفكاك ص 35/ ومجموعة التوحيد ص 220]

شێخ سولەیمان ی کوڕی سەحمان رحمه الله تعالی ئەفەرموێت : سەبارەت بەکاربەدەستان موڕتەدن لەئ یسلام بەهۆی پش تیوانیـ ان لە کافران چونکە تو شـی پشتیو ان ـی لەکا فر ان و هاوتەبا بوون لەگەڵی ان و ی ارمەتیدانی ان ب ون لە دژی موس ڵماذ ان هیچ گومان لە موڕتەدبونیـان نیە .

بـۆیە شێخ سولەیمان لە درێژەی قسەکان یدا ئەفەرموێت : (ئەو سەرکردانەی تر کەلەپاش ئەوانەوە هاتون یان ڕازین بەکارەکانی سەرکردەکانی پێش خۆیـان یان هاوکاری کارەکان ی ئەوانن وپێچەوانەی کاری سەرکردەکان ی پێش خۆی دەرنەبڕیوە وکاری سەرکردەکانی پێشخۆی عەیبدارناکات کەدۆستایەتی کافرانیان کردوە بـۆیە ئەمانیش هەمان حوکمی ئەوانەی پێش خۆیان هەیـە) [الدرر السنية 8/491-494]

ئەی چجای ببێت بەکەسێک سەرکردایەتی لەوحیزبە بکات کەئەوە بیروباوەڕی حیزبەکەبێت ! عبدالعزیز ابن باز لە نامیلکەی بەناوی (نقد القومیة العربیة علی ضوء الإسلام والواقع) ئەڵێت : یەکێک لەوڕ ووا ەی بەڵگە ن لەسەر پوچەڵی بانگەشەی نەتەوەی عەرەبی(کوردی فارسی تورکی) ئەوەیە کەبو ترێت با نگەشەکردن بۆنەتەوەیی بون وکۆبونە وە لەژێر ئاڵای نەتەوە یی کۆمەڵگە بەرەو ڕەفزک ردنەوە ی حوکم ـی قورئان ئەبا ت چوو کە نەتە وەییە کان موسڵم ـان نین ڕازی نین بەوەی قورئا ن بکرێت بە حاکم بۆیە سەرکردە نەتەوەیـەکان پەنائەبەنە بەر یاسا دەستکردەکان کە پێچەوانەی قورئانە تاوەکو هەموو پێکهاتەکانی ناو ئەوکۆ ەڵگە یـە لەژێر ئەوی اسایا ەدا یەکسان بن زۆربەشیان بەڕاشـکاوی ئەمەیان دەربڕیوە وەک پێشتر ئاماژە ی پێکرا وە ئە مەش فەسا دی ڕوون ورەوانە و کوفرێکـی ئاشکرا و هەڵگەڕانەوەیەکـی ڕوون ورەوانە .

تەریقەتی نەقشبەندی بارزانی کە تەریقەتی سۆفی وقبوریەکانە و ڕەواجدانە بە پەرستنی گۆڕو خوڕافیات...

عەقیدەی نەقشبەندیەکان

١- بڕوایـان وایە ئەوەی لەسەر ئەوتەریقەتە نەبێت کافر و گومڕایـە (نور الهدایة والعرفان في سر الرابطة وختم الخواجکان 41)

٢- بڕوایان وایە دامەزرێنەری تەریقەت کەناوی بهاء الدین نقشبند ئەیتوانی مرۆڤ بمرێنێت وزیندووی بکاتەوە (الطریقة النقشبندیة للدمشقیة ص 27)

٣- ئەڵێن الله تعالی زانست ـی پەنهانی نازانێت بەڵام شێخەکانیـان ئەیزانن (رشحات الحیاة 153 المکتوبات الربانیة للسرهندي 106)

٤- عبد المجید الخاني ئەڵێت گەر پێغەمبەرایەتی کۆتای نەهاتبیایە بهاء الدین پێغەمبەر ئەبوو لو لم تختم النبوة لکان نبیا [الحدائق ث180] وەئەڵێت بهاء الدین لەناو الله تعالی تواوەتەوە والعیاذ بالله (الحدائق ص185)

٥- هەرکەس بەئومێدی بەهەشت الله بپەرستێ ولەترسی دۆزەخ بەکافری ئەزانن (الحدائق ص190)

٦- پاڕانەوەلەمردوو بەشەرعی ئەزانن (الحدائق ص207)

٧- عەقیدەی وەحدةالوجد وزۆر داهێنان ـی عەقیدەی کوفری لەسیفاتەکان ـی الله تعالی وهاوبەش بۆدانان ـی و عیبادەت ـی بیدعی وخوڕافیات وەک ئەوەی ئەڵێن الله تعالی لوح المحفوظ ـی پیشان ـداوین ...هتد

ئەم هەموو شیرک وکوفرەش حوکمەکەی لە شەرعدا ڕوونە وەک شـێخ عبد الرحمن بن حسن ال الشیخ ئەفەرموێت لە [الدرر السنیة 10/54] ئێمە موسـڵمانانمان تەکـفیر نەکردووە بەڵکو تەنها موشریکان تەکفیر ئەکەین . وەفەرموویەتـی : (ئەوەی ئێمە ئینکاریمان لێکردوون وتەکفیرمان کـردون بەهۆی ئەوەیە هاوبەشیان بۆالله تعالی داناوە ئەوەش شیرکـی قوڕەیشیەکانە کە پێغەمبەر ﷺ تەکفیری کردن و وجەنگـی لەدژیان هەڵگیرساند وکوشتاری کردن) [الدرر السنیة 1/144] ئەی چجای سەرۆکایەت ـی حیزبێک بکەیت کەئەوە پەیرەو پرۆگرامەکەی بێت وببیت بەسەرۆک بـۆ حیزبێک حیزبێـک ئەو تەریقەتە کوفریە بەپرۆگرامی خۆی پەسەند بـکات !

جا ئەوەی مەبەستمە مەلا ڕێبوار پێهەڵدان و مەدح ی ئەم دووکەسە ئەکات وڕەحمەتیان بۆ ئەنێرێت

ئایا حوکمی کەسێک چیە کە ڕەحمەت بۆ دووسەرکردەی دیموکراسی طاغوت بنێرێت و وەسفیان بکات؟؟

سەرەتا ڕەحمەت ناردن بۆ کافر وطاغوت کە بەکافری وطاغوت ی مردووە زانایان ئەفەرموون وەکو ئیمام ی القرافي المالكي وابن علان الشافعي ئەفەرموون : (جۆرێکی کوفر بریتیە لەداوای لێخۆشبون کردن بۆکافرێک کەدڵنیابێت لەسەر شیرک مردووە چونکە لەشەرعدا بەڵگە هاتوە کەوا الله تعالی سزای هەرکەسێ ئەیات کەبەکافری مردبێت وەک الله ئەفەرموێت (بێگومان الله لەشیرک خۆش نابێت) [الفروق للقرافي (4 / 260)، الفتوحات الربانية (7/238)] جاتۆ دوعابکەی الله لێی خۆش بێت واتا ئەتەوێ الله خۆی بەدرۆ بخاتەوە وقسەی خۆی بشکێنێت بۆیە کوفرە والعیاذباالله چونکە تۆ داوا ئەکەی الله تعالی پێچەوانەی بەڵێنەکانی خۆی بکات

مەدحکردنی لەبەر ئەوەی وتویەتی دەرناچم تا ئێران میلەتەکەم قەتڵ وعام نەکات واتا بە موسڵمان وکافریەوە واتا نەیویستوە کافرانی میلەتەکەشی لەناوبچن جا مەلا ڕێبوار ئەم کارە بەفەزڵ وگەورەی ئەبینێت ومەدح ی ئەکات لەسەر ڕێگری لەلەناوبردن ی کافرانی گەلەکەشی

حوکمی مەدح کردن ی طاغوتێک لەسەر مخالەفەکردنی طاغوتەکە بۆ شەرع...

شێخ محمد ی کوڕی عبدالوهاب رحمەالله تعالی ئەفەرموێت : (کاتێک مرۆڤ وشەیەکی لەدەم دەرەچێت یان وەسف ومەدحی طاغوتێک ئەکات یان مشتومڕیان لەسەر ئەکات ئەمە لەئیسلام دەری ئەکات گەر بەڕۆژوش بێت وشەونوێژیش بکات) [الدرر السنية»10/55_66]

پاشان وەسف ی نالی ومەحوی وسالم ئەکات کەئەم سێ کەسە شیعرەکانیان پڕە لەشیرک وخوڕافیات وبیدعە

پاشان ئەڵێت وەسێتەکەی قازی محمد زۆر جوانە کەئەڵێت هۆ میلەتەکەم پشت بەکەس مەبەستن غەیری خوا و خۆتان و چیاکان نەبێت سەرنج بەن ئەم مەلایە شەریکدانان بۆالله تعالی بەجوان ئەزانێت پشت بەستن (التوكل) عیبادەتە وکردارێکی دڵە ئەم عیبادەتە تەنها ئەبێت بۆالله ئەنجام بدرێت وەک الله تعالی فەرموویەت ی : { وَعَلَى الله فَتَوَكَّلُواْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ } پشت بەالله تعالی ببەستن ئەگەر ئێوە باوەڕدارن وقال تعالی{ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ } و هاوبەشکردنی غەیری الله تعالی لەم عیبادەتەدا شەریکدانانە بۆالله تعالی بەتایبەتی تر کەوشەی (و) ی بەکارهێناوە ئەڵێت پشت مەبەستن بە الله و خۆتان و چیاکان نەبێت واتا لانی کەم گەر بیگوتایە پاشان الله تعالی پشت بەستن بە خۆتان کە ئەمەش هەرشیرکە بەڵام تاڕادەیەک مەجالی تەئویلێکی تێدا ئەبوو بەڵام ئەبینین وشەی پاشان ی بە کارنەهێناوە بۆ خالق و مەخلوق بەڵکو وشەی (واو) ی خستۆتە نێوان خالق و مەخلوق بۆ ئەو عیبادەتە وەکو ئەوە وایە بڵێت کەس مەپەرستن تەنها الله وخۆتان و چیاکان بپەرستن چونکە پشت بەستن جۆرێکە لە عیبادەت ئەبێت بۆ الله تعالی بەتەنها ئەنجام بدرێت

پرسیار کرا لەشێخ محمد بن ابراهیم رحمە الله تعالی پرسیار : هەنێک لەخەڵکی عەوام ئەڵێن پشتم بەتۆ بەستوە ئەی فڵان لە فڵان کاردا ؟ لەوەڵامدا شێخ

ئـەفەرموێـت : (ئەمە شـیرکـە چونکە ئەمە شیرکە بەڵام بەووکیل ـدانانی کەسێک کەکارێکت بۆڕاسپێریت ئەمە جائیزە چونکە لەجێگەدانانی کەسێکە بۆ ڕاپەڕاندنی کـارێـک . [تقرير ثلاثة الاصول]

پرسیارێکی تر لەشێخ کراوە دەربارەی ئەوکەسەی ئەڵێت پشتم بە الله تعالی بەستوە پاشان بەتۆ ئەی فڵان کەس ؟ شێخ لـەوەڵامدا فـەرمووی ئەمە شیرکە بەڵکو ئەبێت بڵێت من تۆم کردۆتە وەکیلی خۆم [تقرير ثلاثة الاصول]

شێـخ محمد بن عبدالرحمن بن قاسم - رحمه الله تعالی لە لێدووانیدا لـەسەر ئەم فەتوایەی شێخ محمد بن ابراهیم ال الشیخ فـەرموویـەتـی : (وتم جیاوازی لە نێوان ئەم بابەتی توکل ـ لـەگـەڵ وتنی پەنا ئەگرم بـەالله تعالـی و پاشـان بەتۆ لەوەدایە کە دروستە پەنا بگریت بە مخلوق بەتەنها لە کارێـکدا کەلەتوانای هەبێت بە پێچەوانەی توکل(پشت بەسـتن) چونکە پشت بەستن هەموو جۆرەکانی عیبادەتە وەکچۆن دروست نیە بڵێی سوجدە بۆ الله ئەبەم پاشان بۆتۆی ئەبەم ئەی فڵان کەس یان بڵێی الله ئەپەرستم پاشـان تۆش ئەپەرستم ئەی فڵان .[مجموع فتاوى ورسائل الشيخ محمد بن ابراهيم - رحمه الله - 1/ 170]

شێخ سلیمان لە التیسیر (1/151) فـەرموویـەتـی : (لەوانەش پشت بـەستن پشت بەستن ناکرێت بەغەیری الله تعالـی لەشتێکدا کەتەنها لەدەسەڵات ی الله تعالی ـدایە وەک الله تعالـی فەرموویەتـی پشت ببەستن بەالله تعالی گەر ئێوە باوەڕداران . وەفەرموویەتی بـاوەڕداران تەنها پشت بەالله تعالـی ئەبەستن وە پشـت بەستن بە غەیری الله

پشت بە الله تعالـی ئەبەستن وە پشـت بەستن بەغەیری الله تعالـی لەکارێکدا کـەلەتوانای ئەومرۆڤەدابێت شیرکی بـچوکە) کەچـی مەلا ڕێبوار ئەو شیرکە بـەحەڵاڵ وچاک وجوان وباش ئەزانێت لەعەقیدەی ئەهلی سـونەت ئەووەی تاوانێـکی بچوکیش بەحەڵاڵ وباش وچاک بزانێت لەدین دەرەچێت چی بگـات بە شـیرك ! جا گەورەبێت یـان بچووک

پرسیـار کـرا لـــەشێخ عبد الله بن عبد الـــرحمن الجبریـــن

حوکمـی ئەو قسـەیـە چیە کە ئەڵێت پشتم بە الله تعالـی بەسـتوە پـاشـان بە تۆ ئایـە ئەمـە درووسـتـە؟

لـەوەڵامـدا فـەرمووی : (ئەو وتەیـەی پشتم بەالله تعالـی بەست پاشـان بەتۆ ئەمە دروست نیە چونکە پشت بەستن عیبادەتە نابێت هیچ جۆرێـکی بۆ جگە لەالله تعالـی ئەنجام بدرێ ئـەگـەرچـی لەوقسەیەشیدا مەبەست ی بەووکیل ـدانان وبەنوێنەردانانی خۆشـی بێت چونکە وشەی پشت بەستن لەقورئاندا تایبەتکراوە بەالله تعالـی وەک ئەووەی الله فەرموویەتـی پشت بەالله تعالی ببەستن و هاوشێوەی ئەم ئایەتانە . 7583)

پـاشان مەلا ڕێبوار بانگەشە ئەکات بۆ کردنەوەی پەرلەمـان کە حوکم ی پەرلەمان بەچەندین نوسرا ونامیلکە ڕوونمان کـردۆتەوە کەشوێنێکە شیرکی تێدا ئەکـرێت و ڕێبازێـکە شەریعەتـی تێدا وەلا ئەنرێت و لەکارئـەخرێت.

کـەچی ئەم مەلایـە لەبری داواکردن ی حوکم ی شەرع داوای حوکم ی جاهلیەت وطاغوتیـەت ئەکات قال تعالی {ئەو قسەیەی ئەیکەن هەتا ڕۆژی قیامەت باری گوناهەکانی خۆیان بە تەواوی هەڵگرن وە لـە گوناهی ئەو

کەسانەش هەڵگرن کە بەهۆی قسەی ئەوان گومڕایان ئەبن وشوێنیان ئەکەون هۆشیاربن! چ بارێکی نالەبارو خراپ هەڵدەگرن } [النحل : ٢٥]

پێغەمبەرصلى الله عليه وسلم فەرموویەتی : (من دعا إلى هدى كان له من الأجر مثل أجور من تبعه لا ينقص ذلك من أجورهم شيئاً، ومن دعا إلى ضلالة كان عليه من الإثم مثل آثام من تبعه لا ينقص ذلك من آثامهم شيئاً)

هەرکەسێ بانگەشە بۆ هیدایەت بکات ئەوا پاداشت ی بۆهەیە هاوشێوەی پاداشتی ئەوکەسانەی شوێنی کەوتون بەبێ ئەوەی لەپاداشتی شوێنکەوتوان کەم ببێتەوە وەئەوەشی بانگەشە بۆ گومڕایی بکات ئەوا تاوان وگوناهی شوێنکەوتوانیشی لەسەرئەنوسرێت بەبێ ئەوەی لەتاوانی ئەوان کەم ببێتەوە . [لە صەحیحی ئیمام ی مسلم دا هاتوە]

لە تبيين الحقائق زيعلي الحنفي هاتوە (والأمر بالكفر كفر) فەرمانکردن بەکوفر کافربوونە

لە مغني المحتاج الشربيني الشافعي دا هاتوە لەبارەی ئەوشتانەی مرۆڤ کافر ئەکات فەرموویەتی : (أو أشار بالكفر على مسلم أو على كافر أراد الإسلام بأن أشار عليه باستمراره على الكفر أو لم يلقن الإسلام طالبه منه أو استمهل منه تلقينه كأن قال له اصبر ساعة لأنه اختار الكفر على الإسلام)

یان ئاماژە بەکوفرکردن بکات بۆموسڵمانێک یان کافرێک بیەوێت ببێت بەموسڵمان ئەو داوای بەردەوامبونی لێ بکات لەسەر کوفرەکەی یان کەسێک داوای لێ ئەکات چۆن ببێت بەموسڵمان بەڵام ئەو چۆنیەتی بون بەموسڵمانی پێ نەڵێتەوە یان وتنەوەی شایەتومان وئیمان هێنان بەکافرێک دووابخات پێی بڵێت سەعاتێک چاوەڕێبە وئارام بگرە چونکە ئەمە هەڵبژاردنی کوفرە بەسەر ئیسلام (بۆ ئەوسەعاتە) کەواتا بەهەموو ئەمانە مرۆڤ کافر ئەبێت .

— ئەی چجای بگاتە ئەوەی بانگەشەی کوفر بکەیت ؟؟!
بانگەشەی یەکڕیزی بۆسەرانی عەلمانیەت و یەکگرتویان بکەیت لەپێناو بەهێزبونیان !

شێخ احمد شاکر رحمە الله تعالى لەکتێب ی كلمة الحق دەربارەی هاوکاریکردن ی کافرەکان ئەفەرموێت : (أما التعاون مع الإنجليز بأي نوع من أنواع التعاون قلّ أو كثر فهو الردّة الجامحة والكفر الصّراح لا يقبل فيه اعتذار ولا ينفع معه تأول، ولا ينجي من حكمه عصبية حمقاء ولا سياسة خرقاء ولا مجاملة هي النفاق)

هاوکاریکردن ی ئنگلیز (یان ئەڵقە لە گوێیەکانیان لەکافران ی تر) بەهەر جۆرێک بێت کەم بێت یاخود زۆر هەڵگەڕانەوەیەکی ڕاشکاوانەیە لە ئیسلام هیچ پاساوێکی تێدا قبوڵ ناکرێت وە هیچ تەئویلێک بۆی نابێت بە عوزر لەم حوکم ی کافر بوونە دەمارگیری گەمژانە (بۆهۆز ونەتەوە) ڕزگاری ناکات وەکچۆن سیاسەتی کاڵفامانەش نابێت بە بیانوو بۆ ڕزگارکردن ی لەحوکم ی کافربوون یاخود موجامەلەکردنی دووڕووانە لەگەڵیان هیچ لە مانە خاوەنەکەی لە حوکم ی کافربوون دەرباز ناکات .

چەند وەڵامێک بۆ

مەلا محسنی مەدخەلی

ئەڵێت ئەمانە بڕوایان وایە بەردەوام ئەبێت لە جیهادا بیت چونکە سەدا 90 زیاتری ی خەڵکی بەکافر ئەزانن تا جێگەی وشەیەک هەبێت بتوانیت بانگەواز بکەیت دەست نابەیت بۆ شمشێر کەی ڕێگری بانگەوازت لێکرا ئەوکاتە پەنا ئەبرێتە بەرشمشێر وجیهاد !

لە وەڵامدا ئەڵێم یەکەم درۆیە ئێمە سەرژمێری خەڵکیمان نەکردووە تا بەژمارە دیاری بکەین بڵێین لە سەدا ئەوەنەی کافرە و لەسەدا ئەوەنەی موسڵمانە بەڵکو دەوڵەتی ئیسلام ی وەک شێخ ترکی البنعلی فێری کردووین دووربکەوینەوە لەوجۆرە دەستەواژانە و دیاری کردنی ڕێژەی سەدا ئەوەندە وسەدا ئەوەندە حوکم بەین بەسەر خەڵکیدا پاشان بەردەوام بوون لە جیهاد داهێنراوی ئێمە نیە بەڵکو وتەی رسول الله ﷺ یە کەئیمام ی مسلم گێڕاویەتیەوە بەژمارە (1923) فەرموویەتی : (بە بەردەوام کۆمەڵێک لە ئومەتەکەم لەسەر هەق جەنگ وکوشتار ئەکەن دیار وزاڵ ئەبن تارۆژی قیامەت) .

ئیمام ی نەوەوی لە شەرح ی ئەم فەرموودە فەرموویەتی : (ئەم فەرموودە موعجیزەیەکی ئاشکرای تێدایە چونکە ئەو وەسفەی لەفەرموودەکە هاتوە لەسەردەمی پێغەمبەرەوە ﷺ تائێستا بەردەوامە وە بەردەوامیش ئەبێت تافەرمانی الله تعالی دێتە دی کەلەفەرموودەکە باسکراوە .

کەواتا پێغەمبەر ﷺ لە وەسفی ئەم کۆمەڵە ئەفەرموێت بەردەوام قتال ئەکەن مەلا محسن ئەڵێت بەڕائەت لە شیرک واتای ئەوەنیە بەردەوام قتال بکەین بەڵکو تا ڕێگری دەعوە نەکرێ تاجێگەی وتنی یەک وشە مابێت نابێت پەنا ببینە بەر جەنگ وجیهاد !

ئێستا ئەپرسم ئایا جەنگ وجیهاد تەنها بۆ ئەوکاتە شەرعێنراوە کە ڕێگری دەعوەت لێ بکرێت؟

ئەگەر ڕێی دەعوە نەگیرابێت جیهاد وقتال بکەین؟!

لە وەڵامدا ئەڵێم جیهاد فەرزکراوە بۆ سەپاندنی تەوحید وحوکمی الله تعالی لەسەر زەوی نەک تەنها بۆ دیفاع کردن بەڵکو جیهادی هێرش بردن فەرزکراوە تا دەسەلاتی کوفر وشیرک بنبڕبکرێت و تەوحید وحوکمی الله تعالی سەد لەسەد لەسەر زەوی پەیڕەو بکرێت نەک تەنها جیهادی بەرگری شەرعێنرابێت وەک مەلا محسن ئاماژەی کرد وتی تا ڕێگەی وتنی وشەیەک مابێت بۆ دەعوە پەنا بۆجیهاد نابرێت کەواتا مانای قسەکەی ملا محسن ئەوەیە ئەمریکا و ئەوروپا هەتا ڕێگری لە بانگەوازی ئیسلام نەکەن بۆ خۆیان بالەسەر حوکمڕانی بن وزەوی الله تعالی بۆ ئەمریکا و ئەوروپا و گاور و جولەکە بێت بە دڵی خۆیان فەسادی وکوفر بلاوبکەنەوە گرنگ تا ڕێگەی وتنی وشەیەک مابێت بۆ بانگەواز پەنا نابرێتە بەرجیهاد کردن لە دژیان ! لەکاتێکدا ئەبێت ئەم زەویە بۆ بەندە موسڵمانەکانی الله تعالی بێت و حوکمی الله بەئاسن وئاگر بسەپێنن بەسەر زەویدا وەکو الله ئەفەرموێت : { أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ } [الأنبياء : ١٠٥] ئیمام ی طەبەری رحمە الله تعالی ئەفەرموێت لە ڕاڤەی ئەو ئایەتە پیرۆزەدا واتا خاک وزەوی گەلانی کوفر ئومەتی محمد ﷺ ئەبن بە خاوەن و ئەبێتە موڵکی ئەم ئومەتە ئەمەش وتەی ابن عباس ە.

واللە تعالی ئەفەرموێت : لە سورەتی النور ئایەتی 55 ئیمام ی الطبری ئەفەرموێت لە ڕاڤەی ئەم ئایەتە ئەفەرمووێت : الله تعالی بەڵێنی پاوە خاکی موشریکانی عەرەب و عەجەم بکات بە موڵکی موسڵمانان و موسڵمان بکات بەمیراتگری خاکەکانیان و بەڕێوبەری ئەو خاک و جێگایانە وەئەو دینەی کە الله تعالی بۆ موسڵمانانی ناردووە لەو خاک و سەرزەویەدا جێگیر و پتەو چەسپاو ئەکات .

کەواتا بەقسەی مەلا محسن خاک وزەوی پیرۆزی کافران بێت بۆخۆیان بێت گرنگ تاڕێگەی وشەیەک مابێت بیڵێین جیهاد ناکەین ئێ خۆ قورەیشیش ڕێگری هەموو دینیان لەپێغەمبەر صلى الله عليه وسلم نەئەکرد ڕێگریان لەوە نەئەکرد صەدەقە وخێر و بانگەووازی بۆ ڕەوشتی جوان بکرێت بەڵکو بە مەزهەبی ملا محسن ئێستا قورەیش حوکممان بکات تا ڕێگەی وتنی یەک وشەمان مابێت هەرنابێت دەست بەین بۆ شمشێر و جیهاد !

بابگەڕێینەوە بۆقورئان وسونەت کەجیهاد هێرشبردنە بۆسەر کافران تاحوکمی الله لەسەر زەوی بچەسپێت نەک تەنها بۆ ئەوەبێت ڕێگری قسە و بانگەوازمان لێ نەکرێت

الله تعالى فەرمانی کـردووە ئـەفەرموێت : { بـیانکوژن تا فیتنەی شیرک نەمێنێت و ئاییــن تەنها وتەنهـا بۆالله تعالى بێت } [الأنفال : ٣٩] ئیمام ـی طبری لەتەفسیری ئەم ئـایەتە لە هاوەڵی بەڕێز ابن عباس گێڕاویەتیەوە کـەفەرموویەتی : بیانکوژن تا فیتنە نەمێنێت واتــا تا شیرک نەمێنێت.

— ئیمام ـی ابن کثیر رحمە الله ئەفـەرموێت : (الله تعالى فەرمانیکـردووە بـەکوشتارکـردنی کافران تا فیتنە نەمێنێت واتـا شـیرک وە تاوەکـو دین تەنها بـۆالله بێت واتا دینی الله تعالـى باڵا دەست بێت بەسەر هەموو دینەکـان) بەڵام بەقسەی ملا محسن دینی الله زەلیل بکرێت وچاوەڕێی ڕەحمی کـافران بێت تا ڕێگەی وتنی وشـەیەکی پێ بدرێت !!!

الله تعالـى فەرمان ئەکـات : { قاتلوا الذين لا يؤمنون بالله} ئەوانــە بکـــوژن کەبڕوایان بەالله نیە... تـــا {من الذين أوتوا الكتاب حتى يعطوا الجزية عن يد وهم صاغرون}. لـــەوانەی ئەهلی کتـابن تـاوەکـو جزیە ئەیەن بەسەرشۆڕی وزەلیلی .کـەواتا مەبەست لە جـیهاد ئەوەیـەحوکمی الله بسەپێنرێت بەسەر کـافران نەکـ بۆ ئەوەبێت تاکـافران ڕێگری دەعوەمان لێ نەکـەن ئیمام ـی الطبری لەتەفسیری ئایەتەکـە بەشـی (وهم الصاغرون) ئەفەرموێت : (واتـا کافران زەلیل وسەرشـۆڕ وسەرکوت بکرێن وناچاربکرێن بەزاڵبونتان بەسەریاندا هەربۆیە بـەکەسـی بێ نرخ ئەوترێ بچوک)

ئەگـەر جیهاد تەنهـا بۆئەوکاتەیە کەڕێگری لەدەعوە بـکرێت ئەی ئەم فـەرموودەیـە بۆچی وتراوە ؟؟ پێغەمبەر ﷺ فەرموویەتی : (فەرمانم پێکــراوە جەنگ لەگــەڵ خەڵـکی وخەڵکـی بکوژم تا ئەڵێن لاالە الاالله محمد رسـول الله وە نوێژبکەن و زەکـات بەن گەر ئەوانەیان کـرد ئەوکـاتە خوێن وماڵیـان لێم حەرامـە تەنها بەمافی ئیسـلام نەبێت وە لێپرسینەوەشیان بۆلای الله یە) . کەواتـا ئەبێت بەشمشـێر حوکمی الله فەرزبکرێتە سەریان تاجێ بەجێی بکەن گەر جێ بەجێیان نەکـرد جیهاد بـەردەوامـە بەڵام لای مەلا محسـن کێشـەنیە خوێن وماڵیان حەرامـە هەتا ڕێگەی وتن یـەک وشـە مابێت بۆمان نیـە دەست بۆ شمشێربەرین بـەعەقیدە محسن ـی مەدخەلـی ئەسـڵەن پێغەمبەر ﷺ لەگەڵ تەوحیـد بە شمشێرەوە ڕەوانەکـراوە وەکـو فەرموویـەتی (نێردراوم لەلایـەن الله تعالـى وە بەنزیـکبونەوە لەبەرپابوونی قیامەت بەشـمشێرەوە تاوەکـو الله تعالـى بەتەنها بپەرسترێت و هاوبەشـی بۆدانەنرێت وە)

[رواه أحمد (4869)] الألباني شێختان لە "صحيح الجامع (2831) بەصەحیح ـی داناوە کـەواتا پێغەمبەر ﷺ بەشمشێرەوە ڕەوانەکـراوە تا تەوحید و حوکمی جزیـە و حوکمەکانی الله بسەپێنێت نەکـ چاوەڕێی ڕەحمی کـافران بکات تارێـگری لێ نەکـەن .

ئـایا هاوەڵان هەڵـەبوون کەهێرشـیان ئەبـرد بۆسەروڵاتان بۆفەتح کـردن ؟؟

ئیمام ـی البخاري بـەژمارە (2925) گێراویـەتیەوە لەجوبەیری کوڕی حیە فەرمووی ئیمام ـی عمر خەڵکـی ڕەوانەئەکـرد بۆ جەنگکردن دژی موشریکان لەوڵات وشـارەکان وە ئێمەشی نارد و نوعمان ـی کـوڕی مقرن ـی کـرد بەسـەرکردەمان تاگـەشتینە خاکـی دووژمن و نوێنەری کیسرا دەرچوو بۆلامان لەناو چل هەزار لــە سـەربازەکانی

وەرگێڕەکەی هات وتـی کەسێ لەئێوە قسەمە لەگەڵ بکات موغیرە فەرمووی چیتەوێ بـپرسـە إفارسەکـە وتی ئێوە کێن؟ مغیرە فـەرمووی ئێمە خەڵکـانێکین لەعەرەب لەنەهامەتی و بەڵا وناخۆشـیدا ژیانمان ئەکـرد ... دار وبەردمان ئەپەرست تا الله تعالـی پێغەمبەری بۆناردین ﷺ پێغەمبەرەکـەمان ﷺ فەرمانی پێـکردین کە جەنگتان لەگەڵ بکەین تائەوکـاتەی الله ئەپەرستن بەتاک وتەنها یـان تاوەکو جزیـە ئەیەن وە پێغەمبەر ﷺ هەواڵی یاوینەتێ هەریـەکێ لە ئێمە بکوژرێ ئەوا بۆ بەهەشت وخۆشیەکانی ناو بەهەشتە کـە هاوشێوەی خۆشی و نیعمەتەکانی ناوبەهەشت هیچ کەسێ نەیبینیوە وەهەرکـێ لە ئێمەش بمێنێتەوە ئەوا زاڵ ئەبێت بەسەر گەردنی ئێوەی (کـافر). فەرمووی فەرمانمان پێـکراوە بتانکوژین تا موسـڵمان ئەبن یان تا دێنە ژێر حوکمـی ئیسـلام لە کاتێـکدا ئەم کافرانە لەوڵاتی خۆشیان بـوون و ڕێگری بانگەوازی ئیسـلامیش نەبـوون ودەستیان زاڵ نەبوو بەسەر خاکی موسڵمانان کەچی موسڵمانان داوای ئەوەیـان نەکـرد بڵێن جەنابی پاشای فارس تەنهـا ڕێگە بەن یـەک دوو وشە بانگەواز بکرێت لە وڵاتەکـەتان ئەوا ئێمە سـوپاکەمان ئەکشێنینەوە ! پاشا کـافرەکـانیش لەبڕی ئەوەی هەزاران کەسـیان لێ بـکوژرێ وکورسی ودەسەڵاتیان لەناونەچـێت ئەیـانوت نەک دوو وشـە ئەوە بە ئازادی زیاتر لە دوو وشـەش بڵێن ئائەمە تێگەشـتنی مەدخەلیـەکانە بۆ جیهاد ! ئـایا ئێسـتا تێگەشتن لە ئەم گاڵتە جاڕییەی ملامحـسن باسی کـرد ؟ بـەڵام لەئیسـلامدا نەخـێر کـافران یـان ئەبنە موسڵمان یان ئەبێت چەک دانێن

وبێنە ژێر حوکمـی موسڵمانان چونکـە جیهاد بۆئەوە شەرعێنراوە ئەی موسڵمانان خۆتان بڕیار بـەن ئێستا ئێـوە بەقـسەی پێغەمـبەر ئەکەن ﷺ یـان مەلا محسن ؟ شـوێن ڕێبازی هاوەڵان ئـەکەون یان ملا محسن ومەدخەلیـەکان

بـەڵـکو الله تعالـی کوشتن وجیهادی کـافرانی شـەرعاندووە تا ڕق و تورەیمان لە کـافران بەتاڵ کەینەوە ودڵمان ئاسـودەبێت ودڵخۆش بین بە کوشـتنیان نەک ئەوەی ملا محسن باسی ئـەکات

الله تعالـی فەرموویـەتی : قال تعالی : { قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ }[التوبة : ١٥]

بیانکـوژن الله تعالـی بەدەستی ئێوە سزایان ئەیـات وسـەرشۆڕ وزەلیلیان ئـەکات وئێوەش سـەرەخات بەسـەریاندا وە شیفا وسارێژی دڵـی گەلـی بڕوادار ئـەیـات تووڕەیی دڵ و دەروونیان لائـەبات وە الله تعالـی تەوبە لەهەمـوو کەسێک قبووڵ ئەکات کەخۆی بیەوێ وە الله تعالـی زانا و کاربەجێ و دانایە.

مەلای ڕیشداری عەلمانی

ملا محمد عبدالرحمن کەلاری قسەکانی جیاوازی چیە لەگەڵ عەقیدەی عەلمانیەکان ؟

سـوێندتان ئەیەم بەالله تعالى ئەم ڕیشداره بەناوی ملا محمد عبدالرحمن کەلاری قسەکانی جیاوازی چیە لەگەڵ عەقیدەی عەلمانیەکان ؟ فوالله ئەمە نە عەقیدەی سەلەفـە تەنانەت عەقیدەی زانا مەدخەلیەکانی سعودیەش نیـە ئەمە عەقیـدەی عەلمانیـەتیکی تەواوە کـە بڕواناکەم هەنێ حیزبی عەلمانیش ئەوعەقیدە فاسدەی هەبێت کەچی لە ژێر ناوی شوێنکەوتنی سەلەف عەقیدەی عەلمانیەت ئەکـەن بە قوڕگـی خەڵکـیدا و ئەیانکەن بە عەقیدە عەلمانیەکی ڕیشدار .

والله ئەم وەڵامانەی ئەینوسم لەسەر قسەکانی ئەم دەجالـە تەنها کورتەیە بۆ زۆر درێژ نەبوونەوە بە کورتی ئاماژە بەوەڵامەکان ئەیەم گەر بە تێروتەسەلی وەڵامی بۆ بنوسم زیاد لە دە پۆست ئەخایەنێت بەڵام هەربەکورتی پەیامەکە ئەگەیەنین ان شاء الله تعالى .

١- ئەڵێت مافی ئەوەت نیە لەژێر ناوی دین دا نەتەوەیەک یان کەمینەکان لەناو ببەیت (کەمینەکان واتا پێکهاتە ئاینیەکان کەڕێژەیان کەمە)

٢- ئەڵێت بۆت نیـە ئەو پەرستگایانە لەناو ببەیت کە خەڵکێک خۆی یەکلاکردۆتەوە بۆ خودا پەرستی لەسەر بیروباوەڕەکەی خۆی بۆت نیە لەناوی ببەیت چونکـە ئەوانە خەڵکانێکی بێ تاوانـن خۆی بۆ خۆی چۆن بیرەکـاتەوە ئازاد وسەربەستن.

٣- ئەڵێت لەوڵاتی ئێمە پێکەوەژیان و یەکترقبوڵکردن هەبوە لەگەڵ ئاینەکانی تر لەگەڵ جولەکە و نەصرانیەکان.

٤- فەرموودەی پێغەمبەر ﷺ ئەهێنێتەوە بۆ بەشەهید دانانی چەکدارە موڕتەدەکانی هەسەدە .

لەوەڵام ـی ئەم قسە بێ مانایانەت ئەڵێم ئایا اللە تعالی مافی ئەوەی پێداوین بجەنگین دژی هەمووکافران و لەناویان ببەین تا ئەوکاتەی یان موسڵمان بون یـان جزیە ئەیەن ؟

قـال اللە تعالی : { وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ } [الأنفال : ٣٩] بیانکوژن تانەبن بەهۆی شیرک وکوفر وگوێڕایـەڵی تەنها بـۆاللە تعالی بێت .

ئیمام ـی ابن کثیر رحمە اللە ئەفـەرموێت : (اللە تعالـی فەرمانیکـردووە بـە کوشتارکـردنی کافران تا فیتنە نەمێنێت واتـا شـیرک تاوەکـو دین تەنها بـۆاللە بێت واتا دینی اللە تعالـی باڵا دەست بێت بەسەر هەموو دینەکـان) .

وقال اللە تعالی : { فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا أَثْخَنتُمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوَثَاقَ فَإِمَّا مَنًّا بَعْدُ وَإِمَّا فِدَاءً حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ } [محمد : ٤] کاتێ گەیشتن بەبێ بڕواکان لە گەردنیان بەن وملیان بپەڕێنن و سەریان لە لاشەیان بکەنەوە بجەنگن تا کاتێ لاوازیان ئەکەن بەکوشتار لێکردنێکی زۆرو شکاندنیان ئینجا ئەوەی مایەوە دیلی بکەن وبیان بەستنەوەو چاودێرییان بکەن ڕا نەکەن پاشان یان بە خۆڕایی و منەت خستنە سەریان ئازادیان بکەن ئەگەر پێشەوای موسڵمانان پێی چاک بوو یان لە بەرامبەر ئازادکردن شتێکیان لێ وەرگرن بۆئەوەی شەوکەت و پەرو باڵیان بشکێت و دەسەڵاتی جەنگیان نەمێنێت.

ئیمام ـی ابن کثیر لەتەفسیری ئەم ئایەتەبڕگەی(حتی تضع الحرب أوزارها) حتی لا یبقی شرك واتا لەملیان بەن وبیانکـوژن تاشیرک بنبڕئەکرێت ونامێنێت . پاشان بەقسەی مەلا محمد بێت مەهدی و عیسا علیە السـلام کە هەموو ئاینەکان ئـــەسڕنەوە مافی ئەو کـــارەیان نیە وتـاوانبارن بەقسەکەی مەلا محمد چونکە پێغەمبەر ﷺ فەرموویەتی لەبارەی پێغەمبەر عیسا علیە السلام (جەنگ لەدژی خەڵکی ئەکـات لە پێناو ئیسلام تا اللە تعالی لەسەردەمی دەسـەڵاتی ئەودا هەموو ئاینەکانی تر لەناو ئەبـات).

کەواتـا مەلا محمد جەحدی ئەوە ئەکات کە موسڵمان مافی ئەوەی نیە هیچ ئاینێک لەناو ببات لە کاتێکدا اللە جیهادی شەرعاندوە تاکوفر نەمێنێت تەنها جولەکەو وگاور بواری ژیانی پێ ئەدرێت ئەوانیش ئەبێ جزیە بەن بەزەلیل ـی و ئاینەکەیان لەناو وڵاتی ئیسلامی ئاشکرا نەکەن و بانگەشە بۆ دینەکەیان نەکەن تا ئەوکاتەی عیسا دەردەچێت ئەوانیش یان ئەبێت ببن بە موسڵمان یان ئەکوژرێن.

خاڵـی دووەم مەلا عەلمانی ناسراو بە محمد عبدالرحمن ئەڵێت بـۆت نیە ئەو پەرستگایانە لەناو ببەیت کە خەڵکێک خۆی یەکلاکردۆتەوە بۆ خودا پەرستی لەسەر بیروباوەڕەکەی خۆی کەواتا ئەم مەلایە بڕوای بەئاینی دەستکردی ابراهیم ـی هەیە پێی وایە هەموو ئاینەکان اللە پەرستن هەرکەسەو بەڕێبازی خۆی اللە ئەپەرستێت ! ئەڵێت بۆت نیـە لەناوی ببەیت چونکـە ئەوانە خەڵکانێکی بێ تاوانـن خۆی بۆخۆی چـۆن بیرەکـاتەوە ئازاد وسەربەستن.

بـابزانین حوکمی کەسێ چیە پەرستگای کافران بەشوێنی اللە پەرستی بزانێت

شێخ ـی ئیسلام ابن تیمیە رحمە اللە تعالی ئەفەرموێت : (من اعتقد أن الكنائس بيوت الله، وأن الله يعبد فيها فهو كافر) هەرکەس بـڕوای وابێت کڵێساکان ماڵـی اللە یـە وە اللە ـی تێدا ئەپەرسترێ ئەوکەسە کـــافرە .

ابن عثيمين لەلێدووانی لەسەر ئەم وتەیەی شێخ ی ئیسلام ابن تيميه ئەڵێت : (زۆرێـک لەخەڵکی ئەمڕۆ توشی ئەمە بوون بڕوایان وایە کڵێساکان ماڵی الله یـە و شوێنی پەرستنی الله وگوێڕایەڵی الله یـە ئەمەش کـوفرە بابەتەکە مەترسیدارە چونکە ئیسلام یـەک ئاینە ئەوئاینەی الله تعالی پێی ڕازیـە ئەوەیە کەمحمد صلى الله عليه وسلم پێی هاتوە لەغەیری ئەوە ئاینی تر نیە گەرچی شوێنکەوتوانی بشی کەن بەئایـن بەڵکو ئەوئاینێکە شەیطان پەپەرستیٚ نەک الله بپەرست ناوالله) [الشرح الممتع على زاد المستقنع 14/434]

کەواتـا مەلا محمد پەرستگا کوفریـەکان بەشوێنی خودا پەرستی ئەزانێت والعیاذ باالله لەوکوفرە کەبەقسەی زانایان وتەنانەت ابن عثيمين کەبەشێخی خۆیان ی ئەزانن کوفر ودەرچونە لە دین.

پـاشان مەلا محمد عەلمانی ڕیشدار ئەڵێت ئەوانەی لە پـەرستگاکان خودا ئەپەرستن ئەوانە خەڵکانێکـی بێ تاوانـن خۆی بۆ خۆی چۆن بیرەکـاتەوە ئـــازادە و سەربەستن.

واتـا لەلای ئەم مەلا دەجال ـە کوفر وشيرک هەرتاوان نیـە ئەمانە کەبەگومانی خۆیان باسی تەوحیدیـان ئەکرد عەقیدەی کوفری و پەرستنی غەیری الله بـە تاوان نـــابینن !!

ئەمەش جەحدکردنی ئەم ئایەتانەیـە کە الله تعالى فـەرموویـەتی : { وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ } [البقرة : ٢٥٤] بەڕاسـتی کافران ستەمکارن.

وقال تعالى : { وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا ۚ إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ } [السجده : ٢٢] کێ لەو کەسە ستەمکار ترە کە بە ئایەتەکانی پەروەردگاری ئامۆژگاریی ئەکرێت کەچی ڕووی لێ وەرچەرخێنێت وپشت لەئاینی الله ئەکات بەڕاستی ئەوانە تاوانبارن ئێمەش تۆڵە لە تاوانباران ئەسێنین.

لێرەدا الله تعالى کافران بەستەمکار وتاوانبار ناوئەبات . وقال تعالى : { إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ } [لقمان : ١٣] بەڕاستیی شەریک و هاوبەشدانان بۆ الله تعالى گـــورەترین ستەمکاریـە.

کەچـی لەلای مەلا محمد تاوانیش نیە چونکە ئەڵێت ئەوان خۆیان سەربەست وئازادن هەربیروباوەڕێیکیان هەیە پـاشان بابزانین.

حوکمی کەسێ چیە بڵێت خەڵک لەبیروباوەڕدا ئـازادە!

ڕبیع بن هادی مەدخەلی شیخ ـی گەورەی مەدخەلیەت ئەڵێت : (دیمووکـراسیەت وئەوچەمکانەی لێوەی سەرچاوە ئەگرن وەک ئازادی ئاین وئازادی ڕادەربڕین وئازادی بیرورا یاسادانان بۆغەیری الله تعالی حەڵاڵ ئەکات وشەریکدانان وکوفر بەالله تعالی حەڵاڵ ئەکـات) [للربیع بن هادی المدخلی 21 صفر 1427 هـ]

عبدالعزیز بن باز ئەڵێت (: ئیسـلام دان نانێت بەئازادی بیرورا ئیسـلام فەرمان بەعەقیدەی دروستەکات وخەڵکیشی پێوە پابەند ئەکات و خەڵکی لەسەر ناچارەکات وفەرزی ئەکاتە سەرخەڵکی ئیسلام خەڵک ئازاد ناکات کەئازادبێت بەویستی خۆی هەردینێک هەڵبژێرێت) [فتاوی نور علی الدرب (311/1-313)]

ئەی حوکمی کەسێک چیە بڵێت خەڵک خۆی ئازادە چۆن بیرەکاتەوە؟

محمد بن صالح العثیمین ئەڵێت : (ئەو کەسەی ڕێگە ئەیـات بە مرۆڤ کە ئازادبێت لە بیروباوەڕی ـدا کەبەویستی خۆی هەربیروباوەڕیکی ویست لە ئاینەکانی تر هەڵی بژێرێت ئەوکەسـە کـافرە چونکە هەرکەس بڕوای وابێت کەسێک بۆی هەیە پەیڕەوی بکات بەغەیری دینی محمد ﷺ ئەو کەسـە کافرە)

کـەواتا بەوتەی شێخەکانی مەدخەلیەت ئازادی بیرورا چەمکی دیموکراسی وعەلمانیەتە و خاوەنەکەشی کافرە بەقسەی ئەم شێخانەی مەدخەلیەت محمد عبدالرحمن نەک هەرسەلەفی نیە نەک هەرمەدخەلی نیە بەم قسانە کـافریش دەرەچێت.

پاشـان بەشانازیەوە ئەڵێت (لە وڵاتی ئێمە پێکەوەژیان و یـەکترقبوڵکردن هەبوە لەگەڵ ئاینەکانی تر لەگەڵ جولەکە و نەصرانیەکان)

له وه‌ڵامـدا ئه‌ڵێم گاور و جوله‌كه كه‌له‌وڵاتی ئیسلامدا ڕێگه‌ی ژیانیان پێ ئه‌درێت به زه‌لیل ـی كه پابه‌ندی ئه‌ومه‌رجانه ئه‌بن كه ئیمام ـی عمر دایناوه بۆیان مانای یه‌كتر قبوڵكردن نیـه چونكه هه‌ركات منی موسڵمان گاورم قبوڵ بێت و جوله‌كه‌م قبوڵ بێت كه‌واتـا قبوڵمه بڵێن الله سێیه وقبوڵمه جوله‌كه بڵێت عوزیر كوڕی الله یـه والعیاذ باالله ڕێگه‌دانیان به‌زه‌بری جزیـه به زه‌لیلی واتای ئه‌وه‌نیـه خۆشیانمان بوێت وپێیان ڕازی بین چونكه قبوڵكردنی كـوفر كوفره بـه‌ڵام مه‌لا عه‌لمانی یه‌ت خۆڵ ئه‌كات به‌چاوی خه‌ڵكدا ڕێگه‌دان به مانه‌وه‌ی ئه‌هلی كتاب له‌ژێر جزیه و ملكه‌چكردنیان بۆ حوكمی ئیسـلام به‌وه ته‌فسیره‌كات كه یه‌كتری قبوڵ بكه‌یـن والعیاذ باالله.

پێغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رمانیكردوه ڕێگه ته‌نگ بكه‌ینه‌وه له‌و ئه‌هلی كتابانه‌ی له‌وڵاتی ئیسـلام ئه‌ژێن وده‌ست پێشخه‌ری نه‌كه‌ین له‌سه‌لام لێكردنیان نه‌ك قبوڵیان بكه‌ین وه‌ك فه‌رموویه‌تی : (ده‌ست پێشخه‌ری مه‌كه‌ن له‌سه‌لامكردن له‌جوله‌كه وگاوره‌كان گه‌ر له‌ڕێگا توشتان بوون ڕێگه‌یـان لێ ته‌نگ بكه‌نه‌وه) .[صحيح مسلم2167] ئـایا ئه‌مه یه‌كتر قبوڵكردنه ؟ یان سوككردنی جوله‌كه‌وگاوره ؟ بێگومـان ئه‌وپه‌ڕی ئیهانه‌كردنیانه بۆیه ئه‌مه جیاوازی نێوان ده‌عوه‌ی پێغه‌مبه‌ره ﷺ له‌گه‌ڵ ده‌عوه‌ی مه‌لا ساخته‌كانی ژێر ناوی سه‌له‌فیـه‌ت.

ضمرة ئه‌فـه‌رموێت پرسیارم له‌سفیان ـی الثوري كـرد : (أصافح اليهود والنصارى ؟ فقال : برجلك نعم) ئایـا ته‌وقه بكه‌م له‌گه‌ڵ جوله‌كه‌وگاوره‌كان ؟ فـه‌رمووی به‌پێیه‌كانت به‌ڵێ . [حلية الأولياء وطبقات الأصفياء379]

ئا ئه‌وه‌ش ڕێنمای سـه‌له‌ف ده‌ی ئایا ئێستا كێ به‌ڕاست ـی له‌سه‌ر ڕێگه‌ی سه‌له‌فه ؟ سه‌له‌ف ئاوا توندبوون له‌گه‌ڵ ئه‌هلی كتاب له‌ناو وڵاتی ئیسـلام نه‌ك قبوڵیان بكه‌ن وپێیان ڕازی بن وه‌ك مه‌لا محمد ئه‌یڵێت ئه‌ی چجای گه‌ر ئه‌و ئه‌هلی كتابه ئه‌سڵه‌ن ئه‌هلی جزیه‌ش نه‌بـوونه كه‌وا مه‌لا محمد به‌شانازیه‌وه ئه‌ڵێت پێكه‌وه ژیاوین ویه‌كترمان قبوڵ كردووه !

ئه‌وفه‌رمووده‌یه ئه‌هێنێته‌وه هه‌ركه‌س له‌پێناوبه‌رگری له‌ماڵ و موڵك و كه‌سوكاری ودین ـی بكوژرێت شه‌هیده به‌م شێوه‌یـه فه‌تواى شه‌هیدی بۆ شه‌ڕڤانه‌كانی هه‌سه‌ده ده‌ره‌كات وبه‌شه‌هیدیـان دائه‌نێت چونكه هێرشیان كراوه‌ته سه‌ر ئه‌وه‌ی دیفاع له‌خۆی بكات شه‌هیده به‌به‌ڵگه‌ی ئه‌و فـه‌رمووده‌یـه !

له‌وه‌ڵامدا ئه‌ڵێم ئه‌مه ئه‌وپه‌ڕی درۆزنی ئه‌م مه‌لایانه ده‌ره‌خات به‌رامبه‌ر به‌ئیسلام و خه‌ڵكی چونكه یـه‌كه‌م شـه‌هید كه‌سێكه كه‌وا موسڵمان بێت ابن باز ئه‌ڵێت : (گومـانی تێدانیـه ئه‌وكه‌سه‌ی به‌رگری له دین و نه‌فس و كه‌سووكار وماڵ ئه‌كـات ئه‌مه جیهادێكی شه‌رعیه ئه‌وكه‌سه‌ی ئه‌كوژرێت و موســڵمـان بێت ئه‌گـه‌ر كوژرا ئه‌وه به‌شه‌هید دائه‌نرێت) كه‌واتـا مه‌رج ـی یه‌كه‌م ـی به‌ریگركار له‌ماڵ ومنداڵ وناموسه‌كه‌ی كاتێ شه‌هیده كه موسڵمان بێت چونكه شه‌هید جێگه‌ی به‌هه‌شته به‌ڵام كـافر به‌هه‌شتی له‌سه‌ر حه‌رامه كه‌واتا ئه‌م جۆره شه‌هیده‌ی ئێوه جێگا ومه‌كانی به‌هه‌شته‌كه‌ی الله تعالى نیه كه‌واتـا ئه‌بێت مه‌رج ـی یه‌كه‌م كه‌سـه‌كه موسڵمـان بێت .

مەرج ی دووەم گریمان جەنگاوەرەکە موسڵمان بوو ئایا بجەنگێت لەپێناو خاک و وڵات کوژرا شەهیدە ؟ ابن عثيمين وەڵام ئەیاتەوە لە (شرح رياض الصالحين) 1/34 و 312 پرسیاری لێکراوە ئەوکەسەی جەنگ ئەکات بۆبەرگری لەوڵاتەکەی ئایا ئەمە لەپێناو الله یە یان نەخێر ؟ لەوەڵاما ئەڵێین ئەگەر تۆ بجەنگیت بۆدیفاع لەوڵاتەکەت چونکە دەوڵەتی ئیسلامیە ئەتەوێ بیپارێزیت چونکە وڵاتەکە ئیسلامیە ئەمە لەپێناو الله یە چونکە تۆجەنگاوی تاوشەی الله بەرزبێت بەڵام گەر بجەنگیت لەبەرئەوەی ئەمە وڵات وخاکی تۆیە ئەمە لەپێناو الله نیە دیفاعکردن بەنیەتی بەرگری لەنیشتیمان یان نەتەوە ..ئەمە سود بەخاوەنەکەی ناگەیەنێت لەقیامەت گەر کوژرا بەونیەتەوە دیفاعی کرێت ئەوا شەهید نیە . ئەمە وتەی شێخەکانی خۆتانە.

ئێستا بابزانین ئایا چەکدارانی هەسەدە موسڵمانن؟

لەدەستورەکەی هەسەدە یەک مادەی تێدانیە بۆ پاراستنی ئیسلام هەربەدرۆشەوە نە نوسراو ئیسلام سەرچاوەیەکی یاساکانی ئێمەیە کە ئەمەش هەرکوفرە لەگەڵ ئەوەشدا بە هیچ جۆرێ لە سیستەمی حوکمڕانی هەسەدە جێگەی ئیسلام نابێتەوە پاشان سەربازەکانی بە ئاشکراوفەرمی ئەڵێن ئۆجەلان خوای ئێمەیە و بەپێ ئەچنە سەرقورئان و بانگەشەی هاوڕەگەزبازی وزینا و کوفرئەکەن و سەرکردەکانی خۆیان بەخوا ناوئەبەن وخۆشیان ئەڵێن پرۆگرامی ئێمە پرۆگرامی ئۆجەلانە کە ئۆجەلان کەسێکی شیوعیە و بڕوای بەالله هەرنیە کەواتا ئەوان لە پێناو ئەم پرۆگرامە ئەجەنگن کەواتا ئەمانە مارکسین و موسڵمان نین

ئایا خاکی ڕۆژئاوا خاکی ئیسلامیە؟ و دیفاع لەو خاکە شەهیدیە؟

وەڵام لەژێر دەسەڵاتی هەسەدە ولەخاکی ڕۆژئاوای سوریا بەئاشکرا بەپێڵاوەوە چونە مزگەوتەکان سرودی دینمانە ئاینمانە هەرنیشتیمان لێدرا دەیان شانۆگەری وسوکایەتی بەنیقاب وخستنە ژێر پێی قورئان وئاڵای لاالەاالاللە و سوتاندن حیجاب و جنێودان بەالله ورسولەکەی ﷺ بەئاشکرا ئەدرێت و سفوری وئارەق فرۆشی و بەدڕەوشتی وستەمکاری لەئیسلام وموسڵمانان ئایا ئەمە خاکی ئیسلامە ؟

شێخ حمد بن عتيق رحمه الله دەفەرموێت : ئەگەر شیرک لەوڵاتێکدا بەربڵاوبوو .. وە پاشکۆکانی شیرک وەک زینا وڕیبا و جۆرەکانی ستەم ویشت کردن لەسونەت و بڵاوبونەوەی بیدعە وگومڕاییەکان و ە وای لێهات حوکم بگێڕدرێتەوە بۆ پیشەوایانی ستەمکار ونوێنەرانی موشریکان وە وای لێهات بانگەواز بۆجگەلەقورئان وسونەت بکرێت وە ئەمە لەهەر وڵاتێکدا ئاشکرابێت ئەوکەسەی کەمترین زانستی هەبێت دەزانێ ئەم وڵاتە حوکمی بەسەردا دەدەرێت بەوەی وڵاتی کوفر وشیرکە . [مجموعه الرسائل والمسائل النجدیه 1/743] کەواتا هیچ یەکێ لەو دوو مەرجەی شەهید بونی نەبوو ئایا بەچی پێوەرێک شیوعیت بەشەهید دانا ؟

صدق رسول الله ﷺ کەفەرمووی (أبو ئەوەی لێی ئەترسم لەسەر ئومەتەکەم پێشەوایانی گومڕاکەرن) [داود (4252) ، والترمذي (2229)] حسبنا الله ونعم الوكيل لەفيتنەی گومڕاکاران .

قـال الله تعالـى : { أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ ۚ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ ۖ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا } [الفرقان : ٤٤] ئايـا پێت وایە کە زۆربەیان وتەکانت بە دڵ ئەبیسن و بیر لە ماناو مەبەستەکەی ئەکەنەوەو تێی ئەگەن؟ ئەوانە هەر وەک ئاژەڵ وان بەڵکو لە ئاژەڵان خراپتر وگومڕاتر و نـــەزانترن.

ئیمام ی القرطبی لەتەفسیری ئەم ئایەتە ئەفەرموێت : ئاژەڵەکان پەروەردگاری خۆیان ئەناسن وڕێگەی لەوەڕگاکانی خۆیان ئەدۆزنەوە وملکەچی خاوەنەکانی خۆیانن بـەڵام ئەم کـافرانە نەملکەچ ی الله تعالى ئەبن نەپەروەردگاری خۆشیان ئەناسن کەخەلقی کردوون و ڕزقیان ئەیات .

مـــەلا مخلیص کـــــاوانی

” کـافران لە بەراز خراپترن نەک هەربـەرازبن “

وقال الله تعالى : { إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِندَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ } [الفرقان : ٢٢] بێگومان خراپترین گیانلەبـەران لەلای الله تعالى ئەو خەڵکە کەڕو لاڵەیە کـەتێناگات لەئایەتەکانی الله تعالى .

ئیمام ی طەبەری رحمە الله تعالـى بەژمارە 15862 لە تەفسیری ئەو ئایەتە گێڕاویەتیەوە لە ابن اسحاق (إن شرّ الدواب عند الله الصم البكم الذين لا يعقلون) خراپترین گیانلەبـەران لەلای الله تعالی ئەو خەڵکە کەڕو لاڵەیە کـەتێناگات لەئایەتەکانی الله تعالى [أي المنافقون الذين نهيتكم أن تكونوا مثلهم، بُكمٌ عن الخير، صم عن الحق لا يعقلون] واتا ئەو دوو ڕووانەی کەنەهیم لێکردوون وەکو ئـــەوان بن لاڵـن لەئاستی چاکـەدا کەڕن لەئاستی هەق ئەقڵیان نیە تێنافکرن .

کـەواتا بەکوێرای چاوی مەلا موخلیص ی سۆفی قـبوری کەپێی ناخۆشە بەبرا مولحیدەکـانی وتراوە بەراز بـەڵێ لە بەراز خراپترن گەرچی مەلا موخلص گەردنیشمان ئازاد نەکـات بـەڵکو ئێمە چاوەڕێی ڕۆژێـکین چەقۆی تیژمـان لەسەر ملـی تۆ وهاوشێوەکانت ببینین پێش ملی برا چەکدارە مولحیدەکانت چاوەڕێی گەردن ئازایی تۆنین کاڵفام ی قبوری.

لە نافعەوە لە عبداللەی کوڕی عمر ڕەزای خوای لێبێت فەرمووی :

پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم فەرمووی

ئەی کوڕی عومەر دینەکەت دینەکەت!

دینەکەت خوێن و گۆشتی تۆیە سەیر بکە

دینەکەت لەکێ وەرئەگریت ؟ دینەکەت لەو

کەسانە وەربگرە کە دامەزراون دینەکەت

لەو کەسانە وەرمەگرە کەلە ڕێگا لایان داوە

وەڵامێ بۆ

ئەحمەد کەرکوکی

ئەڵێت دیموکراسیەت لەگەڵ ئیسلام ناکۆک نیە

چونکە عبدالرحمن ی کوڕی عەوف بۆ هەڵبژاردنی خەلیفە لە پاش ئیمام عمرماڵ بە ماڵ دەگەڕا بۆ چونی خەڵکی وەردەگرت

یەکەم / ئەم بەسەرهاتە لە هیچ کتێبێک بە سەحیح ی وسەنەدی سەحیح نەهاتوە بەڵکو ابن کثیر لە البدایە والنهایە بەشێوەی لاواز گێڕاویەتیەوە فەرموویەتی (گێڕدراوەتەوە کە ئەهلی شورا کارەکانیان تەسلیم بە عبدالرحمن ی کوڕی عەوف کرد وە وتراوە عبدالرحمن بن عەوف ئەوەندەی لە توانایدا بوە پرسیاری لە خەڵک کردووە دەربارەی هەڵبژاردنی ئیمامی عثمان) [البداية والنهاية (١٠/ ٢١٠)]

سەرنج بەن ئیمام ابن کثیر بێ هیچ سەندێ تەنها ئەڵێت وتراوە کە عبدالرحمن پرسیاری کردووە کەواتا دین ی الله بەوتراوە وئەڵێن دانامەزرێت بەڵکو دین ی الله وعەقیدە بە سەنەدی سەحیح دادەمەزرێ نەک گێڕانەوەیەک کە هیچ ئەسڵێکی سەحیح ی نیە. بەڵکو بە سەحیح ی بەم شێوەیە هاتوە هاوەڵی بەڕێز عبد الله ی کوڕی مەسعود فەرموویەتی (هاوەڵانی پێغەمبەر ﷺ کۆڕا بوین لەسەر ئەوەی چاکترین و بەرزترینمان بکەین بە خەلیفە واتا عثمان) [جزء فضائل الصحابة/ 1/89 ابن بطه رحمه الله]

کەواتا ڕاوێژ تەنها بەصحابە کراوە نەک بە هەموو خەڵکی ونەک ماڵ بە ماڵ و نەک بۆچون ژن و منداڵ وەرگیرابێت

ئیمام ی ابن بطە رحمە الله فەرموویەنی : (بەیعەت نەدرا بە ئیمام ی عثمان وەک خەلیفە تەنها لەپاش کۆشش و تێڕوانی هاوەڵان نەبێت لە موهاجرین و ئەنصار لە پێشینە یەکەمینەکان وە لەهاوەڵانی دوواترین وەهەموویان کۆڕاو هاودەنگبون لەسەر فەزڵ و پێشەوایەتی و خەلیفایەتی بۆ ئیمام ی عثمان) [جزء فضائل الصحابة /1/28] کەواتا کاک نا ئەحمەد درۆتکرد بەناوی صحابەوە شتێکت حەڵاڵکرد کە هیچ بەڵگەی لەسەر نیە جزاک الله باالنار.

پاشان پرسیارکەر پرسیاری لێدەکات لەبارەی کردنەوەی باڕی ئارەق فرۆشتن ئەڵێت ئیمام ی عمر ڕێگەی یاوە ئارەق بچێتە مەدینەوە ! واتا کردنەوەی باڕ دەشەرعێنێت بەوبیانوە بەڵام بابگەڕێینەوە بۆ ئەسڵی بابەتەکە

موسڵمان ئەگەر ئارەق ی خواردبایەتەوە جەڵد دەکرد وە هیچ بەڵگەیە نەهاتوە نەسەحیح ونەزەعیف لەناو بازاڕی موسڵمانان ئارەق فرۆشرابێت چونکـە موسڵمان پابەند ئەکرێت وناچار ئەکرێت بەیاساکانی ئیسـلام

وەهەروەهـا ئەهلی کتاب (جولەکە وگاوران) کە جزیە دەدەن بە دەوڵەتی ئیسـلام ی دەوڵەتی ئیسـلامی ناچاریان ناکات بەوەی ئارەق نەخۆنەوە لەناو ماڵەکانی خۆیان بەڵام ڕێگریان لێدەکات لەوەی لە بازاڕی موسـڵمانان ئارەق بفرۆشن ئیمامـی عمر کاتێ مەرجی سەپاند بەسەر ئەهلی کتاب بۆ مانەوەیان لەناو دەوڵـەتی ئیسلامی یەکێ لە مەرجەکان بریتی بوو لەوەی (ولا یبیع الخمور ، ولا نظهر شرکا) نابێت ئـــارەق بفرۆشن وشیرکەکانیان ئاشکرا دەربڕن [احکام اهل الذمة] ابن القیم

بەڵام جولەکە وگاوران لەنێوان خۆیاندا ئارەقیان بەیەکتری دەفرۆشت بەشاراوەیی نەکـ لەبازاڕی موسڵمانان کەواتـا ئەم نا ئەحـمەدە بۆ شەرعیەت دان بە کردنەوەی باڕ درۆ هەڵدەبەستێ بۆ ئیمام ی عمر لە کاتێکدا ئیمام ی عمر ڕێگەی نەیاوە ئارەق بفرۆشرێت ئەمما جولەکە و گاورەکان کە لەدینی ئەوان ئارەق حەڵاڵە لە نێوان خۆیاندا ئارەقیان فرۆشتوە بەشـاراوەیی ئەمە دەوڵەتی ئیسلامی ڕێگریان لێ ناکـات بەڵام باجیان لێ وەردەگرێت لەسەر ئەوکارە.

بیلال بە ئیمام ی عمری فەرموو کارمەندەکانت ئارەق وبەرازی ئەهلی کتاب دەبەن وەکـ باج وەرگرتن لێیان ئیمام ی عمر فەرمووی (لا تأخذوها منهم، ولکن ولّوهم بیعها، وخذوا أنتم من الثمن)

خودی ئارەق وبەرازەکە مەبەن بەڵکو با ئەهلی کتاب خۆیان بیفرۆشن ئێوە نرخەکەی بەپارە لێیان وەربگرن (کەواتـا فرۆشتنەکە تایبەت بوە بەئەهلی کتابەوە نەکـ لەبازاڕی موسڵمانان وە ئەو فرۆشتنەش لەنێوان خۆیان بوە چونکە لەمەرجەکانی ئیمام عمر ئەوە بوو نابێت ئارەق بفرۆشن بەئاشـکرا) [رواه عبد الرزاق في المصنف، 8/ 82 طبعة دار إحياء التراث العربي]

پاشان دەڵێت دیموکراسیەت ولیبراڵیەت جیایە دیمووکراسیەت باشترین بەرهەمی ئەقڵی مرۆڤە بۆخۆبەڕێوە بردن !

لە کاتێـکدا دیمووکراسیەت واتا حوکمی زۆرینەی گەل ئەگەر زۆرینەی گەل بڵێن بازینا و هاوڕەگەزبازی حەڵاڵ بێت ئەوا بەیاسا حەڵاڵ دەکرێت ئایا ئەمە باشترین بەرهەم ی ئەقڵی مرۆڤە بۆ حوکمڕانی ؟ یان خراپترین سیستەمە بۆحوکمڕانی چونکە حوکمەکان ی الله دەخاتە ژێر ویست ی مرۆڤەکانەوە لە کاتێـکدا الله تعالی فەرمانی بە جەنگکردن کردوە کە جەنگ و جیهاد بـکرێت تا هەموو حوکمڕانیەکـ بۆ الله بێت نەکـ حوکمی الله بخرێتە ژێر دەنگی مرۆڤەکانەوە الله دەفەرموێت : { وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ } [البقرة : ١٩٣] بیانکـوژن هەتا نەبن بەهۆی بڵاوبونەوەی کوفر وهەتـا حوکمـ ودین هەرهەمووی بۆالله بێت .

ئێمـە ئەزانین تۆ لەحیزبێکی عەلمانیت گوێت لێ نیە چی حەڵاڵ بکەیت وچی حەرام بکەیت ئەم وەڵامەش بۆ ئەوەیە تاخەڵکـ بەشوبهەکانت هەڵنەخەڵەتێن.

نکۆڵی لە ئایەتی قورئان ئەکات وئەڵێت قورئان بەتۆی نەگوتوە ئەگەر نەبوون بویت زواج بکە!

ئەم قسانەی مەلا ئارام لەدوو هۆکار بەدەر نیە یان نەزانێکی تەواوە بە قورئا یان بە ئەنقەست بۆ ڕازیکردن ی دڵی دیموکراسی خوازان ئەم نکۆڵیە لە قورئان ئەکات وە وەڵام ی گومانەکانیشی ئەیەینەوە.

سەرەتا لەو خاڵەوە دەست پێ ئەکەین کەوا مەلا ئارام ئەڵێت .

> اللّهِ تعالی داوای لێنەکردووی زواج بکەیت ئەگەر نەبوون بویت چونکە گەر نەبونەکان زواج بکەن ئەوا کۆمەڵگایەکی هەژار دروست ئەبێت (تەنانەت گاڵتە بەهەژارەکان ئەکات) ئەڵێت تۆ کەنەبوونی و فگوریت زواج مەکە.

لاحول ولاقوة الا باالله هەژاران بەفگور ناوببەیت و خۆشت پێ بانگخوازی ئیسلام بێت

سەرەتا ئایەتێکی هێناوە وەک پیشەی ئەهلی بیدەع نەهاتوە هەموو دەقەکان کۆبکاتەوە پاشان حوکمی شەرعی لێ دەربهێنێت بەڵکو بەئایەتێک نکۆڵی لەئایەتێکی تر ئەکات والعیاذ باالله ئەم ئایەتەی هێناوەتەوە قال الله تعالی : { وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ } [النور : ٣٣] ئەوانەش دەسەڵات وتوانای ژن هێنانیان نیە بەردەوام بەپاکی خۆیان ڕابگرن و بە پاکی ڕەفتار بکەن هەتاوەکو الله تعالی لە فەزڵ و بەهرەی خۆی دەروێکیان لێ ئەکاتەوەو دەوڵەمەندو بێنیازیان دەکا .

لێرەدا مـەلا ئارام ئەڵێت کەواتـا کەسی نەبوو نابێت بەهیچ جۆرێ زواج بکات ئەو ئـایەتەی تر ئەشارێتەوە کە الله تعالی فەرموویەت ی : { وَأَنكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ ۚ إِن يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ الله مِن فَضْلِهِ ۗ وَالله وَاسِعٌ عَلِيمٌ } [النـور : ٣٢] ژنە بێ مێردەکانتان بەشوو بەن بۆ پیاوە بێ هاوسەرەکانیشتان هاوسەر پەیدا بکەن بۆ بەندەو کەنیزە چاک و صاڵحەکانیشتان هەروا بکەن ئەگەر هەژار ونەداریش بـوون ئـەوا الله تعالی لە فەزڵ و میهرەبانیی و بەهرەی خۆی بێنیازو دەوڵەمەندیان ئەکات وە الله تعالـی خۆی بەخشەرو،گ زۆر زانایە بە بەرژەوەندی بەندەکانی.

کـەواتـا لەم ئایەتەوە تێ ئەگەین خودی دەست کورتی ڕێگری زەواج نیـە لەشەرعدا گەر ئافرەتێـک هەبێت ڕازی بێت بەزواج کردن لـەگەڵ ئەو پیاوە نەدار وهەژارە ئەوا الله تعالی خۆی بێنیازیان ئەکات وڕزقیان ئەیـات بـەڵام گەر پیاوە هەژارەکـە هیچ ئافرەتێکی وای دەست نەکەوت کەبەوهەژاریەوە زەواجـی لەگەڵ بکات و داواکاریەکان ی ئافرەتەکە لەتوانای پیاوەکەدا نەبـوو لەمارەیی و دابینکردن ی پێداویستیەکانی ئافرەتەکـە ئەوا لەم کاتەدا پیاوە هەژارەکە خۆی پاکڕائەگرێت و پەنا ناباتە بـەر حەرام تائەوکاتەی الله تعالی ڕۆزیەکی وای پێ ئەبەخشێت بـتوانێت کاروباری زواجەکەی دابین بـکات وەک سـەردەم ی ئەمڕۆ کەزۆرێـک لەئافرەتان وکەسوکارەکانیـان داواکاری قورسیان هەیە بۆبەشـوودانی کچەکانیـان لەم کاتەشدا پیـاوی هەژار ونەدار ناتوانێت داواکانی ئەوان جێ بەجـێ بکات بۆیە کـــەسوکاری ئافرەتەکەش ئــامادەنابن کچەکەی خۆیـان ـی بەنێ لەم حـاڵەتەدا ئەم پیاوە هەژارە ئەبێت ئارامبگرێت تا الله ڕزقی ئەیـات جا یان بەوەی کەسێکی کەسێکی باشتری پێ ئەبەخشێت بەو هەژاربونەشیەوە کاری بۆئاسان ئەکات بۆزەواج یان لەڕووی داراییەوە ڕۆزی ئەیـات تا داواکاریەکانی کەسـوکاری ئافرەتەکە جێ بەجێ بکات بـۆ کاروباری زەواج

کەواتـا ئایەت ـی یەکەم و فەرموودەکەش کە باس لەوە ئەکات ناتوانن زواج بکەن واتـا کەسێک داواکاری و مەرجەکانی کەسوکاری ئافرەتەکەی پێ هەڵناسوڕیت یـان کەسێک ئافرەتێکی چاک و بەقەناعەت ـی دەست ناکەوێت نەکـ مانای ئەوەبێت گەر کەسەکە هیچ نەبـوو نابێت زواج بکات ئەم تێگەشتنە دژی قورئان وسونەتە.

ئیمام ـی ابن کثیر لەتەفسیری ئەم ئایـەتە ئەفەرموێت قال تعالـی (إن یکونوا فقراء یغنهم الله من فضله والله واسع علیم) زواج بکەن خۆ ئەگەر هەژار ونەداربـوون ئەوا الله تعالـی لەفەزڵ ـی خۆی دەوڵەمەندیان ئەکـات .

هاوەڵـی بەڕێز ابن عباس لەڕاڤەی ئایـەتەکەدا فـەرموویەتـی : رغبهم الله في التزويج وأمر به الأحرار والعبيد ووعدهم عليه الغنى فقال (إن یکونوا فقراء یغنهم الله من فضله) . واتـا : الله تعالـی هانی یاون بۆ زواج کـردن وفەرمانی پێکردون بەکەسە ئازادەکان وکۆیـلەکان وە بەڵێنی یاونەتێ بەدەوڵەمەند کردنیـان وەکو الله فەرموویەت ی (خۆ ئەگەر هەژار ونەداریش بن ئەوا الله تعالـی لە فەزڵی خۆی دەوڵەمـەندیان ئەکات).

ابن أبي حاتم ئەفەرموێت باوکم پێی وتم وتویەتی محمود بن خالد الأزرق پێی وتم ئەویش عمر بن عبد الواحد پێی وتوە لە سعیدی کوڕی عبدالعزیز وتویەتی پێم گەیشتوە ئەبوبەکری صدیق فەرموویەتی : گوێڕایەڵی الله تعالى بن لەو فەرمانەی پێی کردوون بۆ زەواج کردن ئەویش بەڵێنەکەی خۆیتان بۆ بەدی ئەهێنێ کەبەڵێنی پێ یاون دەوڵەمەندتان ئەکات وەک فەرموویەتی .(گەر هەژار ونەداربن لەفەزڵی خۆی دەوڵەمەندتان ئەکات)

ئەم قسانەی مەلا ئارام لەدوو هۆکار بەدەر نیە یان نەزانێکی تەواوە بە قورئا یان بە ئەنقەست بۆ ڕازیکردنی دڵی دیموکراسی خوازان ئەم نکۆڵیە لە قورئان ئەکات وە وەڵام ی گومانەکانیشی ئەیەینەوە.

وەهەروەها هاوەڵی بەڕێز ابن مسعود فەرموویەتی : بەدوای دەوڵەمەندیدا بگەڕێن لەڕێگەی زواج کردنەوە چونکە الله تعالى فەرموویەتی خۆگەر هەژار ونەداربن الله تعالى لەفەزڵی خۆی دەوڵەمەندیان ئەکات .[رواه ابن جرير]

عبد الرزاق گێڕاویەتیەوە هەروەها ئیمامی القرطبي لە تەفسیرەکەیدا لە ئیمام عمرەوە رضي الله عنه فەرموویەتی : سەیرم لێ یەت لەکەسانێ بەدوای دەوڵەمەندیدا ناچن کەدەوڵەمەندی لە زواجکردندایە الله تعالى فەرموویەتی (گەر هەژار ونەداربن ئەوا الله تعالى بەفەزڵی خۆی دەوڵەمەندیان ئەکات) وە هەروەها رسول الله ﷺ فەرموویەتی : سێ کەس مافی خۆیانە کە الله تعالى یارمەتیان بات

١- ئەوکەسەی زواج ئەکات بۆ پاکڕاگرتنی خۆی

٢- ئەو بەندەیەی لەگەڵ گەورەکەی ڕێکەوتنی کردوە لەبەرامبەر خۆئازادکردن

٣- ئەوکەسەی لە پێناو الله تعالى خەبات و تێکۆشان ئەکات.

رواه الإمام أحمد والترمذي والنسائي وابن ماجه

کەواتا قورئان وسونەت و تێگەشتنی هاوەڵان لەسەر ئەوەیە گەر پیاوێک هەژار ونەداربوو لەهەمان کاتدا ئافرەتێکی بەقەناعەت هەبوو تاوەکو زواجی لەگەڵ بکات ئەوا نابێت بەبیانوی هەژاری زواج نەکات چونکە الله تعالى بەڵێنی یاوە خۆی دەوڵەمەندی ئەکات بەڵگەش ئەوەیە کە ئیمامی ابن كثير لەتەفسیری هەمان ئایەت گێڕاویەتیەوە ئەفەرموێت : (پێغەمبەر ﷺ زواجی ئەو پیاوەی هاوسەرگیر پێکرد لەکاتێکدا پیاوەکە جگە لە پارچە جلێک هیچی تری نەبوو تەنانەت نەیتوانی موستیلەیەکی ئاسنیش پەیدا بکات بۆئافرەتەکە لەگەڵ هەموو ئەمەشدا پێغەمبەر ﷺ هاوسەرگیری پێکرد لەگەڵ ئافرەتەکە مارەیی ئافرەتەکەی کرد بەوەی ئەو بەشەی لەقورئان لەبەری کردوە فێری ئافرەتەکەی بکات)

کەواتابەقسەی مەلا ئارام پێغەمبەر ﷺ کۆمەڵگەیەکی هەژاری بونیاد ناوە و والعياذ بالله زواجی بۆ ئەوکەسانە ڕێکخستوە کەمەلا ئارام بەبێ ئەدەبیانە هەژارەکان بەفگور ناوئەبات و گاڵتەیان پێ ئەکات ! لێرەوەشەوە تێ ئەگەین کاتێ پیاوێکی نەدار ئافرەتێکی بەقەناعەت وکەسوکاری بەقەناعەتی ئافرەتەکە ئامادەن کچەکەیان بەن بەو پیاوە هەژارە ئەوا پیاوە هەژارەکە نابێت لە ترسی

هەژاری زواج نەکات چونکە الله بەڵێنی یاوە کە دەوڵەمەندیان ئەکات بۆیە ئەبێت متمانەت بە بەڵێنی الله هەبێت نەک بڕوات بەقسەی مەلای مەفتون وهاوشێوەکانی مەلا ئارام بێت

شێخ سەعدی رحمە الله تعالی لەوەلامی گومانەکانی مەلا ئارام دا فەرموویەتی : (با ئەو گومانانە نەبن بەرێگر لە زواج کردنتان کە ئەگەر زواج بکەیت بە هۆی زۆری خێزان ومنداڵ هەژار ئەکەویت و هاوشێوەی ئەم گومانانە ئەمانە بانەبن بە ڕێگر چونکە الله تعالی بەڵێنی یاوە بەو کەسەی هاوسەرگیری ئەکات کە دەوڵەمەندی ئەکات لەپاش ئەوەی ئەوکەسە پێشتر هەژاربوە) تفسير السعدي (ص 567)

پاشان دەوڵەمەندی دوو دەوڵەمەندیە

١- دەوڵەمەندی ماڵ وسامان

٢- دەوڵەمەندی نەفس وقەناعەت ئەمەش ئەفزەڵترین جۆری دەوڵەمەندیە

پێغەمبەر ﷺ فەرموویەتی : (لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ وَلَكِنَّ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ) دەوڵەمەندی بەزۆری ماڵ وسامان نیە بەڵکو دەوڵەمەندی ڕاستەقینە دەوڵەمەندی نەفس ە ورازیبون ی نەفسە .[رواه البخاري (6446)]

السمرقندي ئەڵێت : (دەوڵەمەندی دووجۆرە دەوڵەمەندی بەماڵ وسامان ئەمە لاوازترین جۆرە دەوڵەمەندی بەڕازیبون وقەناعەت ئەمە بەهێزترێن جۆرە) [بحر العلوم (3/214)]

— کەواتا مەلا ئارام وەک شیوعیە مادیەکان دەوڵەمەندی تەنها لە پارە وماڵ ئەبینێت وائەزانێت گەر موسڵمان گیرفانی کەم ی تێدابوو وەک خۆی ئەڵێت ئاوا فگورە ! لاحول ولاقوة الا باالله بیری چۆتەوە دەوڵەمەندی ڕاستەقینە بەدەقی فەرموودە بریتیە لەقەناعەت ورازیبون ی نەفس کەالله تعالی ئەیبەخشێت وبەرەکەت ئەخاتە ناو ژیان ی ئەو دووهاوسەرە هەژارە و لەش ساغ ی و بێ پێویستیان ئەکات لەخەڵکی ئەگەر لەزواج کردنەکەیان مەبەستیان خۆپاکڕاگرتن بێت لەحەرام ومەبەستیان بەدیهێنانی ڕەزامەندی الله بێت بەڵام مەلا ئارام شیوعی ئاسا لەم بابەتە واتێگەشتوە دەوڵەمەندی وژیان تەنها پارەیە چونکە ئەوە قسەی شیوعیەکان ە ئەڵێن (والحیاة مادة) ژیان تەنها شتە مادیەکان ە .

تەنانەت زانایان باسیان کردووە کەوا موسڵمان بۆی هەیە قەرزبکات بۆ زواج کردن

ابن مفلح لە الفروع فەرموویەتی : (ئیمام ی احمد فەرموویەتی با قەرزبکات وهاوسەرگیری پێک بهێنێت) الامدی وتویەتی : (موستەحەبە بۆ دەوڵەمەند و هەژار و نەدار و ئەوەشی کەهەیەتی و ئەوەی ئارەزووی لێیەتی وئەوەشی لێی بێ نیازە چونکە ئیمام ی احمد هاوسەرگیری کرد لەکاتێکدا بژێوی ڕۆژانەی نەبوو).

پاشان حوکم ی زواج بە پێی جیاوازی باردۆخی هەرکەسێک بۆ کەسێکی تر ئەگۆڕێت و جیاوازی هەیە لە ڕووی واجب بوون یان سونەت بوون یان موباح یان حەرام بوون.

١- كەسێک ئارەزوو وشەهوەت ی هەبێت لەهەمان کاتدا ترسی ئەوەی نەبێت بکەوێتە ناو زیناکردن وتوش بون بەفیتنە ئـەوا لـەم باردۆخە زواج کردن بۆی سونەتە وە وتراویشە واجبە

٢- کەسێک ئارەزوو شەهوەت ی هەبێت ولەهەمان کاتدا ترسی ئەوەی هەبێت توشی زینا و فیتنە ببێت بەهۆی ئارەزووەکەی ئەوا واجبە زواج بکات

٣- کەسێک ئارەزووی نیە وپێویست ی بەزواج نیە یان هەر ئارەزووی نەبوە لەبنەڕەتدا یاخود بەهۆی ڕووداوێکەوە ئارەزووی لەدەست یاوە ئەمە لەشەرعدا بۆی موباح (حەلاڵە زواج بکات یان نەیکات) بەومەرجەی ئافرەتەکە ئاگادارکاتەوە پێش زواج گەر ئافرەتەکە بەو باردۆخەی ڕازی بوو ئەوا بۆی حەلاڵە زواج بکات لەگەڵیدا بڕوانە [المغني ابن قدامە (7/142)]

٤- مەکرۆهە بۆ کەسێک شەهوەت و ئارەزووی لەزواج نیە ولەهەمان کاتدا زواجکردن بۆی دائەبڕێنێ لەعیبادەت ی سونەت (بۆنمونە وەک کەسانی بەساڵاچوو) ئەمەش وتەی مالکیەکان ە یان کەسێک هیچ پیشە وکارێکی نیە وهیچ کارناکات (یاخود بەپێچەوانەوە کەسێکی زۆر سەرقاڵ بەژیانەوە) ولەهەمان کاتیشدا ئارەزووی لەزواج نیە وترسی فیتنە وزینای نیە ئەم باردۆخە کەبەم شێوازەبێت ئەوا کەڕاهەتی هەیە زواج بکات چونکە هیچ ئارەزوو ومەیلێکی بۆ زواج نیە .

٥- کەسێک ترسی توش بونی نیە بەزینا وفیتنە لەهەمان کاتدا زواج کردنی زیان بگەیەنێت بەئافرەتەکە ودڵنیابێت کەناتوانێت مافی ئافرەتەکە بات یان ستەم ی لێ ئەکات زواجکردن بۆی حەرامە ئەمەش وتەی زانایانی حەنەفیە یان بەهۆی نەبوون ی توانای جوتبون وئاگادارنەکردنەوەی ئافرەتەکە بەو باردۆخەی یان دابینکردنی بژێوی بۆئافرەتە لەڕێگەی ماڵی حەرامەوە یان دواخستنی نوێژە فەرزەکانی بەهۆی بەدەستهێنانی بژێوی بۆئافرەتەکە ئەمەش لەسەر وتەی زانایانی مالکی بۆئەم کەسە حەرامە بەوحاڵەتەوە زواج بکات.(چونکە لەشەرعدا ڕەچاوی مافەکانی ئافرەت کراوە نابێت پێشێل بکرێت وشەرعی نیە پێشیل بکرێت).

کەواتا ئەی ئەوکەسەی ئارەزووت هەیە بۆ زواج بەڵام هەژاریت ئەوا ترست نەبێت لەهەژاری الله تعالی بەڵێنی پێ یاوی هاوکاریت بکات وسونەتە زواج بکەیت خۆگەر شهوەتەکەشت هێندە زۆربێت مەترسی توش بونت هەبێت بەتاوان ئەوا لەم باردۆخەدا واجبە لەسەرت زواج بکەیت وهەژاریش نابێت بەڕێگر گەر ئافرەتێک لەخێزانێکی بەقەناعەت هەبێت ئامادەبن کچەکەیانت پێ بەن ئەوا هەژاریت نەک ڕێگرنیە بەڵکو دەوڵەمەندی بەدوا یەت وپشت بەالله تعالی ببەستە وە ئاوڕ مەیەنەوە بۆ قسەی مەلا نکۆڵیکارەکان لەئایەت ی قورئان .

مەلا ئارام مظفر ئەڵێت (خوایە جیان) ئایە با بزانین حوکمی وتی خوایە گیان چیە لە شەرع دا

ئایە دروستــە بەکارهێنانی وشـەی گیان بـۆ الله تعـالـی ؟

شيخ الإسلام ابن تيمية له [مجموع الفتاوى] ئەفـەرموێت : وتـراوە زۆربەی ناكۆكی نێوان ژیرەكـان بەهۆی هاوبەشی ناوەكـانەوەیە (وشـەیەک چەند مانایەكی هاوبەش هەڵئەگرێت) زۆربەی ناكۆكیـەكانی خەڵكی لەم بابەتەدایـە لەڕووانگـەی بەكارهێنانی ئەو دەستەواژە ناڕوونانەی كە كەسێک بەمانایـەک لێی تێ ئەگات وجێگیری ئەكـات وكەسێكی تر بەمانایـەكی تر لێی تێ ئەگات و نەفی ئـەكات .

— له كـاتێكدا ئەگـەر وشـەیەک هەبێت لەلای خەڵک ناكۆک بـن لەواتاكەی كەسێک واتایەكی چی لێ دەربكات و یەكێكی تر بەواتای خـراپ لێكی باتەوە ئایـا داواكـاری شـەرع چیە لەوبابەتەیـا ؟

ئیمـامی القرطبي له [تەفسیرەكەیدا (2/ 57)] لەڕاڤەی وتەی الله تعالـی {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا } [البقرة : ١٠٤] ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە لەكاتی قسەكردن لەگەڵ پێغەمبەردا ﷺ مەڵێن (راعنا) ئیمام ی القرطبی ئەفـەرموێت : باسـی یەكێكی تر له نەفـامیەكانی جولەكە كراوە كەمەبەست لێی ئەوەیە الله تعالی ڕێگری لەموسڵمـانان ئەكات هاوشێوەی جولەكە نەكەن.

ڕاستی وشەی (راعنا) لەزماندا واتا گوێمان لێ گرە وگوێت لێ ئەگرین و بمانپارێزە وئەتپارێزین و ئاگات لێمان بێت ئاگامان لێتە وەئەكرێت بەواتـای گوێت شل کـە بۆقسەكانمان هاتبێت له بـەكارهێنانی ئەم دەستەواژیـە جۆرێک لەڕق ـی تێدایە بۆالله تعالی فەرمانیكرد بە باوەڕداران كە باشترین ونەرمترین وشە هەڵبژێرن هاوەڵـی بەڕێز ابن عباس ئەفـەرموێت : موسڵمانان به پێغەمبەریان ئەفەرموو ﷺ راعنا بەمەسـتی داواكردن (واتا ئاوڕمان بۆبەرەوە) ئەم وشەیە بەزمانی جولەكەكان جنێـو بـوو واتا ببیستە وهەرگیز گوێت لێ نەبێت) جولەكەكـان ئەمەیان بەهەل زانی وتیان پێشتر بەنهێنی جنێومان ئەیـا بـەڵام ئێستا بەئاشكرا جنێوی ئەیەینێ بەم وشەیە قسەیان لەگەڵ پێغەمبەرا ئەكرد ﷺ لەنێوان خۆیانا پێ ئەكەنین ئیتر ئەم ئایەتە دابـەزی ونەهیكرد لەموسڵمـانان بۆئەوەی جولەكەكان چاویان لێ نەكەن له بەكارهێنانی ئەو وشەیـە مەبەستە خراپەكەی خۆیـان جێ بەجێ نەكـەن دووەم :- لەم ئایـەتەدا دوو بەڵگە هەیە یەكەمیـان : ئەوەیە دووركەوتنەوە لەو دەستەواژانـەی مانا هەڵگـرن كە ناڕاستەوخۆ واتـای كەمكردنەوە و بێ ڕێزی كـردن ـی تێدایە بەڵگەی دووەم : لەم ئایەتە ئەوەی تێدایە دەستگرتـن بەبەستن و داخـستنی

ڕێگاكانی گەیشتن بەخراپە وپاراستنی ئەم بنەما (شەرعیە) ئەمەش بۆچونـی مالك وهاوەڵانـی واحمد وهاوەڵانێتی له ڕیـوایەتێكدا كەلێوەی هاتوە وە بۆ ئەم بنەمایـەش قورئان وسـوننەت بەڵگەیە لەسەری .

مامۆستا ئوسامه تەوحیدی ئەفەرمووێت حفظه الله تعالـی : كەواتـا بەپێی ئایـەتەكە و تەفسیری زانایـانمان گـەر وشـەیەک مەبەسـتی باش وخراپ بگرێتە خۆی ئـەوا مەنع ئەكـرێت وەک چۆن الله تعالی قەدەغەی كرد لە هاوەڵان ئەو وشەیـە بەكارنەهێنن سـەرەڕای مەبەست پاكـی هاوەڵان بـەڵام چونكـە هەمان وشە بۆ مەبەستی تریش بـەكاریـەت لەلایەن خەڵكـانێكی تر الله تعالی قەدەغەی كردن ئەمە بەڵگەی یەكەم ـی ئایەتەكەیە ـەڵگەی دووەم ئەوە ئەبێت بەبنەمایـەک گـەرشتێـک خۆی لەخۆشیدا حەرام نەبێت بەڵام سەربكێشێت بۆ حەرام ئەوا وەک (سد الذرائع) قاعیدەیـەكی فقهـی ئەوشتەش قەدەغەئەكـرێت

پـاشان وشەی خـوا گیـان : ئەگەر سەیری ڕووكەشەكەی بكەین وازبهێنین لەمەبەست ونیـەتەكان سەرەتا قسە لەسەر ڕووكەشی بكەین لەڕووانگەی شـەرعەوە

له قاعیدە شەرعیەكان زانایان فەرمووییـانە وەكو ئیمامـی الشنقیطی رحمه الله تعالی : (واتای ڕواڵـەتی وشە پێویستە كاری پێ بكرێت تەنها

مەگـەر بەڵگەیـەک هاتبێت لەواتا ڕواڵەتیەکەی لای بەرێت وەک چۆن ئەگـەر تۆبڵێی شـێرێکم بینی ئەم وتەیەت وەک ڕواڵەت مەبەستت پێی گیانداری دڕەندەیە بەڵام ئەگەری هەیـە مەبەستت پێی پیاوێکی ئازابێت . [30 فائدة من رسالة الأسماء والصفات نقلا وعقلا للإمام الشنقيطي رحمه الله]

بـەڵام پێویستە حوکم لەسەر ڕواڵەتەکەی بدرێت چونکە ڕواڵەتەکەی ئەو واتایـە ئەبەخشێت تائەوکاتەی بەڵگەیـەک بێت لەواتا ڕواڵەتیەکەی لای بەرێت ئەمەش مەنهەجی سەلەف بوە رحمهم الله تعالی لەگەڵ هەموو ئەو وشانەی کەهاتون ئەیانفەرموو : (أمروا على ظاهرها) لەسەر واتا ڕواڵەتیەکەی وەری بگرن وبیگێڕنەوە (أمروها كما جاءت) چۆن هاتوە ئاوا تێپەڕی کـەن کەواتا ئەصل لەشەرع وبنەماشەرعیەکان ئەوە ڕواڵـەتی وشەکە چۆن بێت بەوە بڕیار لەسەر وشـەکە ئەدرێت

ئیمامی الذهبي رحمە اللە تعالی ئەفەرموێت : کێشـە وناکۆکی زمانەوانی وزاراوەیی وئەقلی وشەرعی ئەوە دەرخات کەواجب ئەوەیە دەستبگیرێت بەقورئان وسونەتەوە.

قالَ الله تَعَالَى: (وَاعْتَصِمُواْ بِحَبْلِ اللّهِ جَمِيعاً وَلاَ تَفَرَّقُواْ) [آل عمران: 103] واتا : بەتێکڕا گشتتان دەست بە ڕشتەی ئایینی اللە تعالی و قورئانەکەیەوە بگرن و قەت لێی نەترازێن و کارێکیش مەکەن ببێتە هۆی پەرت بونتان.

وَقَالَ تَعَالَى: { اتَّبِعُواْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ } [الأعراف : ٣] واتا : خەڵکینە! هەرچی لەلایەن پەروەردگارتانەوە دابەزێنراوە بــۆتان پەیڕەوی بکەن . وَقَالَ تَعَالَى : { وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا } [النساء : ٦١] کاتێکیش بەو دووڕووانە بگوترێ وەرنە لای ئەم بەرنامەو شەریعەتەی اللە تعالی دایبەزاندووەو، وەرنە لای ئەم پەیامبەرەی اللە تعالی تا کێشەکەتان بۆ ببڕێتەوە کەچی دووڕووەکان ئەبینی بەتوندی ڕووت لێوەردەگێڕن و قەتیش بەو بەرنامەو بڕیارەی تۆ ڕازی نابن!

قَالَ ابْن عَبَّاس رضي الله عنه : اللە تعالی گرەنتی کردوە بۆهەرکەسێ قورئان بخوێنێت وکاری پێ بکات لەدوونیادا سەرگەردان نابێت لەقیامەتیشا بەدبەخت نابێت پاشان ئەم ئایەتەی خوێندەوە واتای ئایەتەکە : هەر کەسێکیش لەو قورئانەیەم ڕووی وەرگێڕێ ئەوە بێگومان ژیانێکی سەختی ئەبێت وە لە ڕۆژی قیامەتیشدا بەکوێریی حەشرو دادگایی ئەکەین.

هەرشتێک اللە تعالـی و پێغەمبەرەکەی ﷺ جێگیریان کردبێت ئێمەش جێگیری ئەکەین و هەرشتێکیش اللە تعالی و پێغەمبەرەکەی ﷺ نەفیـان کردبێت ئێمەش نەفی ئەکەین لە جێگیرکردن ونەفیکردن بەوشە و واتاکەی دەست ئەگرین بەکتابی اللە تعالی وسونەتی پێغەمبەرەکەی ﷺ .

ئـایە ڕواڵەتـی وشـەی خـوا گیـان واتـای چیـە ؟

ئێمە سەرەتا باسی ڕواڵەتەکەی ئەکەین چونکە لەئایەتەکەی سەرەوە هێنامانەوە مەبەست ـی هاوەڵان ئەوەنەبوو کەجولەکە مەبەستیان بوو بەڵام چونکە ڕواڵەت ـی وشەکەیان لەیەک ئەچوو الله تعالی بەپێی ڕواڵەت وشەکەی قەدەغەکرد چونکە دوو واتای هەڵ ئەگرت ئێمەش سەرەتا بەبێ باسکردن مەبەست تەنها باسی ڕواڵەتی وشەکە ئەکەین بێگومان الله تعالی لەقورئان وسونەت گیانی بۆخۆی بڕیار نەیاوە بۆیە کەبوترێ خوا گیان لێرەدا ڕواڵەت ئەم وشە جێگیرکردنی گیانە بۆالله تعالی بۆیە ڕواڵەت ـی وشەکە کوفرە سەلەف و قەواعیدی شەرعی بۆمامەڵەکردن لەگەڵ وشەکان بەپێی ڕواڵەت بڕیاری لەسەر ئەیەن پاشان کەسێک ئەو وشە بەمەبەستە ڕواڵەتیەکەی بەکارناهێنێت ئەمە نابێت بەهۆی ئەوەی ئێمە خودی وشەکە حەڵاڵ بکەین و استحلالی بکەین بەڵکو ئێمە ئەبێت خەڵک فێربکەین بەپێی ئایەت لەو دەستەواژانە دووربکەونەوە کەچەند واتایەک لەخۆ ئەگرێت بەتایبەت لەبواری عەقیدەیا کە بواری عەقیدە سەلەف زۆر توندیان نواندوە تێیدا چونکە قسەکردنی ڕاستەوخۆیە لەسەر زات ـی الله تعالی بۆیە ڕواڵەت ـی وشە حەڵاڵ نابیت لەبەر نیەت ـی کەسەکان خودی وشەکە ڕواڵەتەکەی کوفرە و جێگیرکردن ـی گیان ـە بۆالله تعالی لەوانەیە بپرسن ئەی کاتێ من ئەڵێم دایکە گیان یان باوکە گیان مەبەستم ئەوەیە خۆشمەوێیت لەوەڵامدا ئەڵێم ئێمە باس لەخودی وشەکە ئەکەین کەئەو وشەیە وشەی گیان لەگەڵ ناوی الله تعالی نابێت بەکاربهێنرێت وە بۆ ڕێگەدان بە بەکارهێنان ـی ئەو وشە نابێت قیاس ـی الله تعالی بکرێت بەمرۆڤەکان وە الله تعالی بشوبهنرێت بەدایکە وباوکە و

فلان وفیسار چونکە الله تعالی فەرموویەتی { فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ } [النحل : ٧٤] ئێوە نموونە بۆ الله تعالی مەهێننە ئاراوە.

بۆیە پێم مەڵێ وشەی گیان بۆالله دروستە چونکە کەبەمخلوقێک ئەڵێن گیان مەبەستەکە ئەوەنیە گیان ـی بۆبڕیار بەین بەڵکو مەبەستەکە خۆش ویستنە ئەڵێم ئەمە دیسان گەڕانەوەیە بۆمەبەست چونکە ئەصل لەوشەکان کارکردن ـە بەڕواڵەتیانەو ڕواڵەت ـی گیانە بۆالله تعالی گونجاو نیە چونکە الله نەفی کردووە لەسەرخۆی ئەمما بۆمرۆڤ بەکاری ئەهێنێت بەهەربەمەبەستێ ئەوا قیاس ـی مەکە بۆالله تعالی چونکە خودی وشەی گیان نابێت وشایستە نیە بۆالله بەکاربهێنرێت چونکە خۆی نەفی کردوە و اثبات ـی نەکردوە بۆخۆی و لەبەر هیچ مەبەستێکیش چەندە چاک بێت نابێت وشەیەکی ڕواڵەتەکەی کوفرە بۆالله تعالی یاخود هیچ نەبێت واتا هەڵگرە بدرێتە پاڵ الله سبحانە وتعالی پاشان ئەوانەی ئەم وشە واتا هەڵگرە بەکارئەهێنن بۆ بانگکردن لەالله تعالی بەمەبەست ـی جیاجیا ئەوا حوکم ـی هەرکەسەیان بەپێی مەبەستەکەیەت ـی بەڵام جیاوازبوون ـی حوکم ـی کەسەکان بەهۆی مەبەستە جیاوازەکانیان لەبەکارهێنان ـی ئەو وشە واتای ئەوە ناگەیەنێت خودی وشەی خواگیان لەکوفرەوە بکات بەئیمان بەڵام جیاوازی مەبەست ڕۆڵ ـی هەیە لەحوکم ـدا وەکچۆن جیاوازی مەبەست ـی هاوەڵان لەوشەی راعنا ڕۆڵی هەبوو لەجیاوازی حوکمەکەیان لەگەڵ مەبەست ـی جوولەکەکان

جولەکەکان بـەڵام لەهەمان کـاتدا خودی ڕواڵەت ـی وشەکە قەدەغە ومەنع کـرا لەبەر ئەو هۆکارەی باسکرا بـەڵام گەر کەسـێ وشەی خواگیـان بەکاربهێنێت بەمانا ڕواڵەتیەکەی واتا گیان بۆالله تعالی بڕیاربات ئەو کەسـە کافرەبێت یان بەواتـای خۆشویست ـی الله تعالی وەکو گیان ـی خۆی یان بەواتای ئەوەی الله تعالی گیان ـی ئەوە ئەوکەسـە کافرئەبێت وە ڕواڵەترین واتای وشەکەش جێگیرکردن ـی گیانە بۆالله تعالی گەرچی کەسەکە مەبەستیشی پێی ڕواڵەتی وشەکە نەبێت بـەڵام گەر گریمان کەسێک هەبێت بڵێت من مەبەستم لەمە ئەوەیە الله ـم لەگیانی خۆم خۆشترەوێت ئەڵێین هەرچەندە ئەمە تەئویل ولادانە لەڕووکەشـی واتای ڕواڵەت ولادانە بـۆ مەبەستی دڵ کەئەکرێت هەرکەسـەو بەمەبەستێکی جیاواز بیڵێت بۆیە مەبـەستەکەی تۆ نابێت بەحوکمێـکی عام و واتا ڕواڵەتیەکە لە کوفرەوە بشەرعێنێت چونکە ئەکـرێت هەرکەسەو بەمەبەستێکی جیاواز بیڵێت بـۆیە مەبەست ـی من وتۆ نابێت بەهۆی گۆڕینی ڕواڵەتە کوفریـەکە بۆ شەرعاندن وەک چۆن مەبەست ڕۆڵ ـی نەبوو لەقەدەغەکردن ـی وشەی راعنا ، بـەڵام تێەگەشتن ـی هەڵەت بۆ ڕواڵەت ـی وشەکە (واتا تەئویل) هەروەهـا مەبەستی جیاواز لەگەڵ ڕواڵەتـی هەقیق ـی وشەکە (نەبونی مەبەست لە بە کارهێنان وشەکە بەمانا ڕواڵەتیەکەی) ئەم دووهۆکـارە ڕێگرە لەتەکـفیرکردنـی بەکارهێنەر وەکچۆن لەهۆکاری ئایەتەکەی سەرەوە ئەوەمان ڕون کردەوە کەجیاوازی نێوان مەبەست ـی هاوەڵان وجولەکە هۆکاربوو بـۆ دووحوکم ـی جیاواز بەڵام جیاوازی مەبەست نەبو بەڕێگر لە قەدەغەکـردن ـی وشەکە بــۆیە جیاوازی مــەبەست لە مەشدا خواگیان ـی کوفری ناکـات بەوشەیـەکی شەرعی بەڵکـوهەرکـوفرە ئەو وشـەیە بـەڵام جیاوازی مەبەست ـی بەکارهێنەر وتەئویل ـی هەڵەی بۆ وشەکە ڕێگرە لەتەکفیرکردن چونکـە وەک لەپۆست ـی پێشوودا لەسەر مەلا محمد باسم کردووە دەقی قسەکە بەم شێوە نوسیومە (پـاشان وشەی گیان بۆالله جائیزنیـە) چـونکە بڵێی الله گیان واتـا الله گیانی هەیـە ئەمە کـوفرت کرد بـڵێی الله گیان ـی منە هەرکـوفرت کرد بڵێی الله ـم وەک گیانم خۆشەوێ هەرکوفرت کـرد چونکە الله لەگیانیشت ئەبێت زیاتر خۆشت بوێت) کـەواتا ئەوەی تەکـفیری لەسەر ئەکرێت بەکارهێنانی وشەکەیـە لەسەر ڕواڵەتەکەی واتـا بەیەکێک لەوسـێ واتایە بەکاری بهێنێت کە ئەو سـێ واتایە لەواتا ڕواڵەتی وشەکە جیانابنەوە بـەڵام گەرکەسـێ واتایـەکی تری بۆزیاد کـات کەکوفری نەبێت بڵێت من بەو مەبەستە بەکارم هێناوە گەرچ ـی ڕێگری لێ ئەکرێت ولێی قەدەغە ئەکرێت ئەوکوفرە بـەکاربهێنێت

بەڵام تەکفیری ناکـەین لەبەر ئەوەی تەئویل ـی ڕووکەشی وشەکەی کردوە بۆ واتایـەکی تر ومەبەستێکی وەک لەسەروتر هۆکارەکەمان باسکرد کەجیاوازی مەبەست لەگەڵ ڕواڵەتی وشە ڕۆڵی هەیە لەحوکم دابـەزاندن بـەڵام تەئویلـی هەڵە ومەبەستی جیاواز ئەو کوفری خواگیان حەڵاڵ ناکـات ونایشەرعێنت بەڵکو پێویستە بەتوندترین شێوە خەڵک لەوکوفرە دووربخرێتەوە نەک ئاسان بکرێتەوە.

ئیمامی ابن القیم رحمه الله تعالى لەکتاب الفوائد دەفەرموویت :

زانا خراپەکان لەبەر دەرگـای بەهەشت دانیشتوون بە قسەکانیان خەڵک بۆ بەهەشت بانگ ئـەکەن بەڵام بە کارەکانیان خەڵکـی بۆ دۆزەخ بانگ ئەکەن هەرکاتێک بە قسەکانیان بانگی خەڵکـی ئەکەن و بە خەڵکـی ئەڵێن وەرن کـردار بکەن ئەوکاتە کردارەکانیان ئەڵێت گوێیان بۆ مەگرن ئەگەر ئەوەی ئێوەی بۆ بانگ ئەکەن هەق بوایا ئەوا خۆیان پێش هەموو کەسێ کـاریان پێ ئەکـرد لە شێوەی ڕێپیشاندەر خۆیان پیشان ئەدەن بەڵام لە ڕاستیدا چەتەی ڕێگان

10

هۆکاری ڕێگرن

لە شوێنکەوتنی هەق

هۆکـــاری یـەکەم

کـــەم ـی زانست و زانـیاری بە هـــەق.

هۆکـــاری دووەم

شایستەنەبـوون بۆ وەرگرتنی هەق ڕەنگە مرۆڤ هەقەکە بەتەواوی بناسێت بـەڵام مەرجداربێت بەپاکی شوێنەکە وقبوڵکردن ـی شوێنکە بۆ پاککردنەوە ئەگەر شوێنەکـە پاک نەبێت وتوانای پاکبـوونەوەی نەبێت وەک زەویـەکی ڕەق وسەخت وایە کە ئاوی تێـکەڵ نابێت بەو هۆیەشەوە گژوگیا لەو زەویـەدا نارِوێت لەبەر نەشیاوی جێگەکە و قبوڵنەکـردن ـی بۆیە ئەگەر دڵیش بـەرد ئاسا ڕەق بـێت پاکبونەوە وەرنەگرێت ئەوا ئامۆژگاری سودی بۆنابێت سوود لە هیچ زانستێک وەرناگرێت کە ئەیزانێت هەروەکچۆن زەوی ڕەق وسەخت ڕووەکی لێ نارِوێت ئەگەر هەموو ئاوی باران داباریێت بەسەریـدا و هەموو تۆیەکی تێدا بچێنرێت هیچی لێ نارِوێت ئەو جۆرە دڵانەش بـەوشێوازەن الله تعالـی لەبارەی ئەم جۆرە خەڵکانەوە فـەرموویەت ـی : { وَلَوْ أَنَّنَا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَىٰ وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا مَّا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ } [الأنعام : ١١١] واتـا ئەگەر فریشتەشمان ناردبایە بۆلایان و بەچاو بیان بینن مردووەکانیش زیندوو بوونایەتەوەو قسەیان لـــەگەڵ کـــردبان هـــەموو رابوردوانیشمان ڕووبەڕوویان کۆ کردبایەتەوەو هێشـتا باوەڕیان نەئەهێنا مەگەر الله خۆی ویستی لەهیدایەتی کەسێک بێت.

وقال الله تـعالی : { قُلِ انظُرُوا مَاذَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَمَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ عَن قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُونَ } [یونس : ١٠١] واتـا : بڵێ بەکافران بەوردی سەیرێکی ئاسمانەکان و زەویی بکەن بزانن چی ئەبینن؟ لەبەڵـگەی تاک وتەنهای الله تعالـی سەیربکەن وسەرنج بەن لـە خۆرو مانگ و شەوو ڕۆژو باران و هەورو و شاخ و ڕووبارو بەرزی و نزمیی و.. هتد ئەگـەرچی ئەو هەموو بەڵگەو نیشانەو ترسێنەرو پێغەمبەرانە کار ناکاتە سەر گەلێک بەهۆی لاساری خۆیانەوە باوەڕ ناهێنن. ئەم ئایـەتانەش لەقورئان زۆرن سابۆیە هەرکات دڵ ڕەق بوو وئەستوربوو ئەوا زانست کـاری تێناکات بەهەمان شێوە ئەگەر دڵـەکە نەخۆش بێت وشل وخاو بێت چەسپاو ودامەزراونەبێت وبێ هێزبێت وبێ ورە بێت ئەوا زانست کـاری تێناکات.

هۆکـــاری سێیەم

حەسادەت یـان خۆبەگەورە زانین ئەم ڕێگرەش بوە هۆی ئەوەی ئیبلیس ملکەچی فەرمان ـی الله تعالی نەبێت ئەمەش نەخۆشـی یەکەمینەکان و کۆتاییەکـانە تەنها مەگـەر کەسێک الله تعالی بیپارێزێت لەم نەخۆشیە بەهۆی ئەم حەسادەت وخۆبەگەورەزانیەوە بوو جولەکە

ئیمانیان نەهێنا بەپێغەمبەر ﷺ لەکاتێکدا بەچاوی خۆیان پێغەمبەریان بینی بوو ﷺ و ئەشیانزان ـی لەسەر هەقە وپێغەمبەرە وهەروەها ئەوانەی تریش کەوەک جولەکە خۆبەگەورە زانی و حەسادەت بوە ڕێگری ئیمان لێیان وەک عبدالله ـی کوڕی ئوبەی وابو جهل و تەواو هاوبەشدانەرەکان چونکە کەسیان دوودڵ نەبوون لە ڕاستگۆی پێغەمبەر ﷺ وەئەشیان زانی کەهەق ـی پێیە بەڵام خۆبەگەورەزانی وحەسادەت وای لێکردن کوفری پێ بکەن وئیمان ـی پێ نەهێنن هەربەم هۆیەشەوە ئومەیە و هاوشێوەکان ـی کەزانستیان هەبوو لەسەر پێغەمبەرایەت ـی محمد ﷺ بەڵام بڕوایان پێ نەهێنا.

هۆکــاری چوارەم

ڕێگری سەرکردایەت ـی ودەسەڵات تەنانەت ئەگەر خاوەنەکەی حەساد وخۆبەگەورەزانینیشی نەبێت لەئاست ـی ملکەچ بوون بۆ هەق بەڵام ناتوانێت دەسەڵات وملکەچ بوون بۆهەق پێکەوە کۆبکاتەوە هەربۆیە چاوی لە دەسەڵات و پاشایەتیەکەی خۆی ئەبێت وەک هـرقل و هاوشێوەکـان ـی لە پاشـاکافرەکان ئەوانەی زانیان محمد ﷺ هەقە وپێغەمبەرە لە دڵیشەوە دانیان پێدانابوو بە پێغەمبەرایەتیەکەی بەڵام لەلەدەستدان ـی دەسەڵاتەکەیان ئەترسان ئەمەش نەخۆش ـی ودەردی خاوەن دەسـەڵاتەکانە و کەم کەس هەیـە لەمە ڕزگاری بوبێ مەگەر کەسێک الله تعالی پاراستبێتی ئەمەش دەردی فیرعەون ـو گەلەکەی بوو هەربۆیەش وتـیان

{ ئایا ئێمە باوەڕ بەدوو مرۆڤ بهێنین (موسا وهارون) لەکاتێکدا گەلەکەیـان کۆیلەی ئێمەن } [المؤمنون : ٤٧]

باوەڕیان نەهێنا و شوێن ـی موسا وهارون نەکەوتن پێیان شەرمەزاری بوون شوێن ـی بەنی اسرائیل بکەن لەکاتێکدا ئەوان کۆیلە بوون لەژێر دەستیان هەربۆیەش وتراوە کاتـێک فیرعەون ویست ـی شوێن موسا بکەوێت وباوەڕی پێ بێنێت ڕاوێژی بە هامـان ـی وەزیری خۆی کرد ئەویش بەفیرعەون ـی وت تۆ خوایەکی ئەپەرسترێیت ئایا ئەبیتە بەندەی کەسێک کەکەسێکی تر ئەپەرستێت ؟ بۆیەش فیرعەون ڕەدی کردەوە بیێت بەبەندە و سەرۆکایـەت ـی وخوایەتی دروستکراوی بۆخۆی هەڵبژارد.

هۆکــاری پێنجەم

ڕێگری ئارەزوو وماڵ ئەم هۆکارەبوو ڕێگری باوەڕی لە زۆرێـک لە ئەهلی کتاب کـرد ترسی ئەوەیان هەبوو سەرچاوەی ئەو پارە وبژێویەی لەلایەن گەلەکەیانەوە بۆیان ئەهات لێیان ببڕێت.

کافران ـی قوڕەیش ڕێگری باوەڕهێنانیان لە خەڵکی ئەکرد بەپێی ئارەزووی کەسەکان ولەوەدەرگایەوە ئەچونە لایان بۆنمونە کەسێک حەزی لە زینا بوایە قورەیش ئەچونە لای پێیان ئەوت محمد ﷺ قەدەغەی زینا وئارەق ئەکات بەم شێوەیەش ڕێگری ئیمانیان لە ئەعشای شاعیر کرد لەئیسلام وەمن خۆم لەگەڵ زیاد لە

کەسێک لەئەهلی کتاب گفتوگۆم کردوە لەبارەی ڕاستیەت ـی ئیسلام کۆتا قسەی ئەوان ئەوەبوو پێی وتم من واز لەئارەق خواردنەوە ناهێنم وبەئەمانەوە ئەیخۆمەوە بۆیە گەر ببم بەموسڵمان ئێوە ڕێگریم لێ ئەکەن لەخواردنەوەی ئارەق وجەڵدم لێ ئەیەن کەسێکی تریان پێی وتم من خزم وکەسی دەوڵەمەندم هەیە خاوەن سامانن گەر ببم بەموسڵمان هیچ شتێکم لەوانەوە ناگاتێ منیش ئومێدی ئەوەم هەیە لەمیراتەکەیان وەربگرم وهاوشێوەی ئەم قسانە گومانی تێدانیە کەئەم بەرژەوەندی خوازیە لەدەروونی زۆرێک لەکافراندا هەیە بەمەش هێزی پاڵنەری ئارەزوو وماڵ وسامان لەگەڵ پاڵنەری لاوازی باوەڕ لەیەک ئەیەن ئەم کەسەش وەلام ـی پاڵنەری بەهێزی ئارەزوو وسامان ئەیاتەوە بۆیە ئەڵێت من دەستبەرداری ڕێبازی باوباپیرانم نابم.

هۆکـــاری شەشەم

خۆشویستن ـی خێزان و خزم ونزیکەکان و هۆز وعەشیرەت ئەزانێت گەر شوێن هەق بکەووێت ئەبێت پێچەوانەی ئەوان بکات ئەوکاتەش ئەوان دووری ئەخەنەوە و دەربەدەری ئەکەن ولەناوخۆیان دەری ئەکەن ئەمەش هۆکاری مانەوەی زۆرێکە لەوان لەسەر کوفر وبێ باوەڕی لەپێناو مانەوەیان لەگەڵ هۆز وخێزان وکەسوکارەکانیان.

هۆکـــاری حەوتەم

خۆشویستنی خاک ونیشتیمان تەنانەت ئەگەر خزم وعەشیرەتەکەشی لێ نەبێت بەڵام وای ئەبینێت شوێنکەوتن ـی بۆ پێغەمبەر ﷺ ئەبێت بەهۆی دەرکردن ـی لەوخاک و نیشتیمانە بۆ وڵاتێکی غەریب ـی و دوورە دەست بۆیە چاوی لە نیشتمانەکەی ئەبێـت.

هۆکـــاری هەشتەم

واوێنا ئەکات لە شوێنکەوتنی بۆ ئیسلام و پێغەمبەر ﷺ کەمکردنەوە و تانەدان هەیە لە باوباپیران ـی ئەمەش بوو کەڕێگری لە ابو طالب وهاوشێوەکان ـی کرد لە شوێنکەوتنی ئیسلام لەبەرئەوەی باو باپیران ـی خۆیان بە گەورە ئەزانی ولەسەریان گران بوو شاهیدی کوفر وگومڕاییان بەسەرابەن یان ڕێگەیەک هەڵبژێرن پێچەوانەی ڕێگەی باو باپیرانیان بێت وایان وێنائەکرد گەر بین بە موسڵمان ئەوا ئەقڵی باوباپیرانی خۆیان بەگەمژە زانیوە وتانەیان لەباپیرانی خۆیان یاوە و سیفەتی ناشرینیان یاوەتە پاڵ باو باپیرانی خۆیان وکوفر وگومڕاییان خستۆتە پاڵیان هەرلەبەر ئەمەش بوو دووژمنانی الله تعالی لەکاتی سەرەمەرگی ابوطالب وتیان بە ابوطالب ئایا ڕوو وەرئەگێڕیت لە ئاین ـی عبدالمطلب ؟ ئەوەبوو کۆتا قسەی ابوطالب بــــریتی بوو

لەوەی وتی من لەسەر ئاین ـی عبدالمطلب ـم. هەربۆیە دووژمنان ـی الله تعالی لەم دەرگایەوە چون بۆلای ابوطالب چونکە ئەیانزان ـی ابو طالب باوانی خۆی بەگەورە ڕائەگرێت وشانازی بەوانەوە ئەکات وشەرەف وشکۆمەندی خۆی بەهۆی ئەوانەوە بەدەستهێناوە ئیتر چۆن کارێک ئەکات کەببێت بەهۆی کەمکردنەوە وتانەدان وسەرکۆنەکردن ـی باوباپیران ـی ! هەربەم هۆیەشەوە بوو ابوطالب ووتی ئەگەر لەبەر سەرکۆنەکردن ـی عبدالمطلب نەبوایە ئەوا شوێن ـی ئیسلام ئەکەوتم وە ئەمەش شعرەکەی ابو طالب ـە کەتێیدا ڕوونی ئەکاتەوە کە پێغەمبەر ﷺ بەهەق ئەزانیت و لەڕاستگۆی ئەو دڵنیاییە.

ولقد علمت بان دين محمد ... من خير اديان البرية دينا

لولا الملامة او حذار مسبة ... لوجدتني سمحا بذاك مبينا

بەڕاست ـی من زانیومە ئاینەکەی محمد ﷺ لە باشترین ـی ئاینەکانە ئەگەرلەبەر لۆمە یان ترسی جنێودان وسەرکۆنەکردن نەبوایە ئەتبینی بەئاسان ـی وڕوونی لێم وەرگرت ـی. هەروەها لە هۆنراوەیەکی تریدا ئەڵێت : سوێند بەالله ئەگەر لەبەر ئەوەنەبوایە شوێنکەوتنی محمد ﷺ ببێت بەکەمکردنەوە وسەرکۆنەکردنێک بەسەرگەورەکانماندا بێت لەکۆڕ وکۆبوونەوەکان ـدا ئەوا لەهەموو باردۆخێکدا شوێن ـی ئەکەوتین بەڕاستگۆیانە نەک گاڵتەجاڕیانە بەڕاست ـی ئەوان ئەزانن کوڕەکەمان محمد ﷺ لای ئێمە بەدرۆزن لەقەڵەم نادرێت هیچ قسەیەکی ناهەقیش ناڵێت. ئەو سەرکۆنەکردن وجنێودانەی ئەوان مەبەستیان بوو کە بەهۆی شوێنکەوتنی ئیسلام بەسەر باوباپیران وگەورەکانیاندا یەت بریتی بوو لەشایەت ـیدان بەکوفر وگومڕایی بۆ باوباپیرانیان و بەنەفام ـدانانی عەقڵیان ئەمەش بوو بەهۆکار ڕێگری لێکرد لەشوێنکەوتنی ئیسلام.

هۆکاری نۆیەم

شوێنکەوتنی دووژمنەکەت بۆ ئیسلام واتا دووژمنەکەت پێش تۆ چۆتە ناو ئیسلامەوە و بەوهۆیەشەوە ئەوکەسە تایبەتمەندی و پێگەیەکی پێشینەتری لەناو ئیسلامدا بۆ پەیدابووە ئەمەش هۆکارێکە ڕێگری لە زۆرێک لە خەڵکی کردووە لە شوێنکەوتنی هیدایەت کاتێک مرۆڤێک دووژمنێکی هەیە وڕقی لە پێگەی دووژمنەکەی ئەبێتەوە حەز بەو خاکەش ناکات کە دووژمنەکەی بەسەریدا. ئەچێت و حەزەکات لەهەموو شتێکدا پێچەوانەی دووژمنەکەی بکات ودژایەت ـی بکات کاتێک ئەبینێت دووژمنەکەی شوێن هەق کەوتوە لەم کاتەدا مەبەست ـی دژایەتیکردن ـی دووژمنەکەی پاڵی پێوە ئەنێت بۆ دژایەتیکردن ـی هەق و ئەهلی هەق تەنانەت ئەگەر هیچ دووژمنایەتیەکیش لەنێوان خۆی وئەوانیشدا نەبوبێت ئەمەش وەک ئەوەی لەنێوان جولەکە وئەنصاڕیەکان ـدا ڕووی یا چونکە جولەکە وئەنصاڕیەکان ـی مەدینە پێش هاتنی پێغەمبەر ﷺ

دووژمن ی یەکتری بوون جولەکەکان هەڕەشەیان لە ئەنصارییەکان ی مەدینە ئەکرد بەدەرچون وهاتنی پێغەمبەر و ئەیانوت کاتێ ئەو پێغەمبەرە دەرەچێت ئێمە شوێنی ئەکەوین وئێوە لەناو ئەبەین بەڵام کاتێک پێغەمبەر دەرچوو ﷺ وئەنصارییەکان پێش جولەکە شوێن ی کەووتن وئیمانیان هێنا بۆیە ئەم دووژمنایەتیە پاڵی بەجولەکەوە نا لەسەر کوفر وبێ باوەڕی خۆیان بمێننەوە و نەبن بەشوێنکەوتەی ئیسلام.

هۆکاری دەیەم

ڕێگری ڕاهاتن و نەریت وئەوپەروەردەبوونەی مرۆڤ تێیدا گەورەبووە چونکە نەریت ڕەنگە هێندە بەهێزبێت بەسەر مرۆڤدا بەسەر حوکمی طەبعی مرۆڤەکەش سەربکەوێت هەربۆیەش وتراوە خوونەریت سروشتی دووەم ی مرۆڤە کاتێک مرۆڤ لەمنداڵیەوە لەسەر وتەیەک گەورەئەکرێت دڵ ودەروونی لەگەڵ ئەو وتەیە ڕایەت وەکچۆن گۆشت وئێسکی لەسەر خۆراکی ڕۆژانەی گەشە ئەکات بۆیە عەقڵی تەنها لەسەر ئەو پەروەردەیە ئەکرێتەوە کەلەمنداڵیەوە لەسەری ڕاهێنراوە بۆیە کاتێک زانستێکی بۆیەت ئەوزانستە ئەیەوێت ئەو خونەریتە بسڕێتەوە ولەدڵیدا لاییات وخۆی لەشوێنی ئەوخونەریتە جێگیربێت لێرەدا ئەم گواستنەوەیە بۆی دژوار ونارەحەت ئەبێت ئەم هۆکارە گەرچی لەڕووانگەی ماناوە زۆر لاوازە بەڵام زۆرترینیانە

کەزاڵە بەسەر ئومەتەکاندا وخاوەن ڕێباز وئاینەکاندا زۆربەیان بەڵکو هەموویان تەنها مەگەر کەسێک شازبێت ئەگینا هەموویان لەسەر پەروەردە وخوونەریتێکن کەلەمنداڵیەوە لەسەری پەروەردەکراون بەدەر لەو نەریتە هیچ ی ترناناسێت گواستنەوەی لەم باردۆخە بۆ باردۆخێ تر وەک گواستنەوەی وایە لەسروشتێکەوە بۆسروشتێکی تر بۆیە صلاة وسەلام ی اللە لەسەر پێغەمبەران ونێردراوەکان ی بەتایبەت کۆتای پەیامبەران و چاکترینیان محمد ﷺ بەرەو ئیمان وباوەڕ وسروشت ی دووەم ی نوێیان لێ بەرهەم هێنان ولە سروشت ی نەریت و خووە پوچەکان ی دەریهێنان بەو هۆیەشەوە لەسروشت ونەریتە پوچەکان دەرچوون تاقەت پروکێنی وماندوێتی ئەم کارە لەسەر دەرونەکان کەس نایزانێت مەگەر کەسێک نەبێت کەمرۆڤێکی لە ئاینەکەی خۆیەوە دەرهێنا بێت بۆسەر ئاینی ئیسلام اللە تعالی جەزای خێری پەیامبەران باتەوە.

[مفتاح دار السعادة ابن القيم رحمه الله تعالى 1/96]

والحمدلله رب العالمين

کوفرەکانی سەرکردە

سەرکردەکانی کوردستان بناسە

01 مەسعود بارزانی

02 جەلال تاڵەبانی

03 نێچیرڤان بارزانی

04 مەسرور بارزانی

05 بافڵ تاڵەبانی

06 شاسوار عبدالواحید

07 لاهور جەنگی

08 قوباد تاڵەبانی

تێبینی : کتێب شێوازی لینک لە گۆگڵ دایبەزێنن بە کلیک کردە سەر بەرگی وێنەکە

هەر ئێستا دایبەزێنن

ئیتر کاتی ئەوە هاتوە

سەرەکانیان بە فیشەکێ گەرم لەت
بکرێت یان ملیان بە چەقۆیەکی تیژ کەرت
بکرێت وزمانیان و جەستەیان لە
کاربخرێت و دڵیان لە لێدان بوەستێنرێت

ابن تیمیە رحمە الله فەرمویەتی:

باش بزانە جیهاد خێری دوونیا و ئاخیرەتی تێدایە واز هێنان
لە جیهاد زەرەرمەندی دوونیا و قیامەتی تێدایە
هەر کەسێ لە موجاهیدان بژێت ئەوە دەژێت بە ڕێزەوە
و پاداشتی دوونیا و باشترین پاداشتی قیامەتی بۆ هەیە
وە هەر موجاهیدێ بمرێت یان بکوژرێت ئەوە بۆ بەهەشتە

